

PAROLA

A KÖZÖSSÉG- ÉS TÁRSADALOMFEJLESZTÉS FOLYÓIRATA

2023/1. szám

KERESSÜK A HELYI
NYILVÁNOSSÁG TEREIT

Egy kistérségi hetilap 33 éve
és egy kézzel írott térségi lap

Labor Café, Nyíregyházán,
Civil iroda Esztergomban

A Nyomtass te is! modell

Helyi Demokrácia Műhely

Élő Adás – A KÖFE közösségi
adományozói estje

PAROLA. A közösség- és társadalomfejlesztés folyóirata

Felelős kiadó: Közösségfejlesztők Egyesülete, Kovács Edit elnök

Felelős szerkesztők: Péterfi Ferenc

Észrevételeiket, javaslataikat várjuk a szerkesztőség email címén:

kofeegyesulet@gmail.com

Tartalomjegyzék:

Szerkesztői előszó.....	3
Helyben, nyilvánosan - A helyi nyilvánosság elméleti megközelítése, jelentőségének összefoglalása.....	4
Bogárd és Vidéke – egy kistérségi hetilap 33 éve	13
A Ravazdi parasztszalon	20
„Sokszor csak egy jó hely kell.” – Labor Café, Nyíregyháza.....	24
Civil iroda nyílt Esztergomban.....	29
Káli Híradó - egy kézzel írott térségi újság	36
Számunkra a politika érdekérvényesítés.....	39
Civil Kotta – a helyi nyilvánosság lehetőségei Szentendrén.....	45
Informálni, vagy informálódni? - „Ebben a csapatban nincsen 'én'. Itt AZ ÜGY van. A CÉL.” .	52
A Nyomtass te is! modell a helyi nyilvánosságban	68
„Ők egyszerűen híreket akarnak adni magukról” - Nyitott közösségi stúdió a város közepén	73
Helyi Demokrácia Műhely – Teret adunk a helyi együttműködéseknek	79
Élő Adás – A KÖFE közösségi adományozói estje.....	86
Ajánló a közösségi megoldások köréből	102
Szimulációs társasjáték a közösség-szervezésről!	106
A HÁZ - A Kunbábonyi Községi Ház és Képzési Központ létrehozása, működtetése és folyamatos megújításának közösségi története	108

Szerkesztői előszó

Péterfi Ferenc

Kedves Olvasó!

Parola folyóiratunknak ebben a számában egy sajátos tematikát választottunk: a helyi nyilvánossággal kapcsolatos gondolatokat és gyakorlatokat igyekszünk viszonylag széleskörűen bemutatni.

Már a 90-es évek elején sokat foglalkoztunk a nyilvánossággal – annak is lokális vonatkozásával – elméleti szinten, de a gyakorlatban is. A rendszerváltás után a szabadság, a települési önállóság és a helyi közösség részvételének egyik fontos segítője volt, ha települési közösség által írt és szerkesztett helyi újságok, a helyi történelemmel kapcsolatos közösségi kutatások és kiadványok – gyakran közösségi kalendáriumok születtek, de a 90-es években indultak el olyan szabad rádiók, televíziós műsorok és csatornák, amelyek szintén erre a jelenségre hívták fel a figyelmet.

Közösségfejlesztő munkánknak szinte minden példájában megjelent ez a nézőpont: mennyire tudnak a helyi polgárok részt kérni vagy éppen követelni a helyi nyilvánosságból, hogy kifejthesék akarataikat, véleményeiket. Szóval fontos része volt a szakmai újjáéledésnek ez a terület.

Ezt a fontosságot nem veszítette el az évek során sem – bár lehet, néha a figyelmünk elterelődött más jelentős részletkérdésekre is. De azt tudhattuk és ma ismét ennek kívánunk erőteljes hangot, nyomatékot adni, hogy a helyi nyilvánosság – mert tartalmában tágultak is az eszközei, csatornái – mindenféle közösségi érdekérvényesítési, részvételi folyamatnak meghatározó eleme.

Külön érdekesség, hogy – az eredeti „fő irányok” a helyi lapokon, majd a berobbanó internetes felületeken túl is – mára milyen sokféle megjelenése, megnyilvánulása, milyen terei alakultak ki a helyben zajló dialógusoknak, részvételi formáknak, tehát a helyi nyilvánosságnak a gyakorlatunkban. Ezt illusztrálja ennek a számnak a tematikai anyaga is.

Közösségfejlesztőként kiemeljük, hogy megfigyelések, tapasztalati tények is azt igazolják, hogy a helyi diskurzusnak többnyire hiányoznak a fizikai és a virtuális terei, vagy ha léteznek, azt – sokféle okból – ritkán használják a helyi közösség tagjai.

Ezért kínálunk most sokféle elágazó példákkal viszonylag gazdag gyakorlati példatárat, azt vallva, hogy **a közösségi munkában a párbeszéd, a diskurzus tereinek megtalálása, fejlesztése és rendszeres használata a helyi nyilvánosság kiemelkedően fontos kulcskérdése lehet.**

Helyben, nyilvánosan

- A helyi nyilvánosság elméleti megközelítése, jelentőségének összefoglalása

Péterfi Ferenc

Nyilvánosság, nyilvános tér, nyilvános közlés, nyilvános párbeszéd – hogyan is értelmezzük ezt a gyakran használt fogalmat?

Angelusz Róbert a 90-es években írt Kommunikáló társadalom című könyvében **tipikus kommunikációs csatornákként** a következőket jelöli meg: a személyes kommunikáció pályái, a fórum jellegű csoportos eszmecsere lehetőségét biztosító pályák és a tömegkommunikációs eszközök.^[1]

Az utóbbi évtizedekben a tömegkommunikációs csatornák mellé (vagy éppen azokon belül) domináns területként kialakult a social média eszközeinek, digitális platformjainak a sokféle használata is.

Ám a társadalmi nyilvánosság értelmezéséhez – a fenti definícióval összhangban – másféle módon is közelíthetünk, ha annak a megvalósulást kínáló különféle konkrét tereit – legyenek azok fizikai, virtuális vagy éppen digitális terek – vizsgáljuk.

Ha még szélesebb értelmezésen szeretnénk a fogalmat megragadni, a társadalmi nyilvánosságot tekinthetjük a kommunikáció kereteit szolgáló térnek, adott közösségnek, szervezettség szintnek, a megközelíthetőség-bekapcsolódás lehetőségének, a politikai állam és a társadalom viszonszerkezetének, s talán kissé kitágítva, de le is egyszerűsítve, a társadalmi kapcsolatok rendszerének.

A nyilvánosság teret nyújt a legkülönbözőbb véleménycseréknek, információkhoz juttat, illetve segíthet az információk közötti eligazodásban, az öntudatosabbá válásban. (A nyilvánosságot taglaló szakirodalom nagy klasszikusa szerint ezt a „közönséggé összevegyült magánemberek világaként foghatjuk fel.”^[2]) Hozzájárulhat az önkifejezés és az önmeghatározás ki-fejlődéséhez, az önszerveződés és az együttműködés feltétele, biztosíthatja a közmegegyezést, a racionálisabb döntés létrejöttét.

A HELYI nyilvánosságot a mi mostani megközelítésünkben a társadalmi kereteknek **egy szűkebben körülhatárolható, többnyire belátható – átélhető területi egységében megvalósuló viszonyrendszernek értelmezzük:** a lokalitásban, a helyi társadalomban vagy még szűkebb területi értelmezésben a települési és városrészi, illetve a szomszédsági közegben.

Ennek a szereplői, alakítói a civil társadalom – annak helyi közösségei, s általában a helyi polgárok és természetesen a helyi formális intézmények is. Már a történelem korai időszakában, a **társadalmi cseréknek** a során kialakultak a **helyi nyilvánosság funkciói** – így ide értjük az áruk, a szolgáltatások és termékek cseréjét (ennek egyik kulcsfontosságú terei a piacok voltak); a híreknek és információknak a cseréjét, de a tapasztalatoknak, vágyaknak, esélyeknek, erőforrásoknak a cseréjét is. Kicsit tágabban értelmezve a nyilvánosság részeinek tekinthetjük a helyi szokásokat. Keretet – teret adhat az új innovációk – változások 'bevezetésének' is.

A nyilvánosság – főként a helyi nyilvánosság – jelentősége a fentiekén túl az is, hogy az embereknek lehetőséget kínál arra, hogy a helyi társadalmon belül, de a társadalom és az állam között is valamilyen módon **kontrollálják a közhatalmat**. A jól működő nyilvánosság a hatalom érdeke is, hiszen általa javul a rálátása a polgárok érdekeire, problémáira.

A jól működő helyi nyilvánosság megtestesíti a közpolgár – a citizen – sajátos viszonyát, a civil társadalomba való beilleszkedését, aktív szerepvállalásának esélyét. Ehhez ideálisnak tűnik a lokalitás szintje, ahol a viszonyok az egyes emberek számára még átláthatóak, követhetőek, s ezekből eredően a változtatás esélyeit hordozzák.

Érdeemes az elméleti meghatározáson túl a közösségi munka gyakorlatából néhány kérdésen elgondolkodni. Például, hogy **mitől függ, alakul a helyi nyilvánoságnak a szerkezete helyben?** Mi zajlik a nyilvánosság kereteiben? Mi függhet, mi befolyásolódhat egy települési közösségben a helyi nyilvánosság által?

Biztosak lehetünk abban, hogy egyik alapvetően meghatározó adottsága a helyi közérzetet is erősen befolyásoló **közbizalom** – az emberek és a helyi intézmények egymáshoz való viszonya. (Ennek hazai alakulásáról 10 éven keresztül – 2019-ig -, rendszeres kutatási tapasztalatokról

számolt be a Közösségfejlesztők Egyesülete.) De ilyen a beláthatóság, az áttekinthetőség és átláthatóság – s így az ellenőrizhetőség megteremtődése. Mindezek az egyéni vagy/és a közösségi cselekvéseknek is releváns feltételei.

Jellemzi (segíti, vagy éppen korlátozza) helyben is a hangerő, a közéletben és a **közbeszédben tapasztalható „zaj” állapota, a nyelvezet** (durvaság, illetve közérthetőség) és a helyi nyilvánosság kiépíthetőségének és alakíthatóságának szempontjából meghatározói a **nyilvános párbeszédnek** az adott helyen kialakult hagyományai is. Fontos itt kijelenteni, a párbeszédben nem a másik fél legyőzése, hatalmába kerítése a cél, hanem annak a megértése, a befogadás és a közös pontok megtalálását követő esetleg lehetséges kooperáció.

Ha egy települési közösségben elindul vagy éppen felerősödik a nyilvános megszólalások, párbeszédrendszer, az a helyi nyilvánosság elmélyülését, kiterjedtebbé válását s így részben intézményesülését is eredményezheti. **Az intézmény – intézményesülés értelmezése** e helyütt magyarázatra szorul. Intézményesülés: egyebek mellett egyfajta gyakoriságot, tartósságot és felelősséget is feltételező szerveződést jelent. Tehát nem épületet, hivatali bürokráciát, hanem inkább jelenti az ügyek menetének valamiféle rendjét, biztonságát, kiszámíthatóságát, begyakorlottságát és egy körülhatároltságot. Az intézmény egyik értelmezése a megegyezések

– normák rendszere, hogy a dolgok intézése valamiféle kiszámítható, biztonságos keretekben és közösségre elfogadott szabályok szerint történik.

Itt egy kis kitérő erejéig jelzem, hogy a szabályok nem feltétlenül a szabványokban öltönek testet. A beszédünk, a viselkedéseink, a magatartásunk, a reagálásaink gyakran kívülről megfogalmazott (ránk kényszerített), de még inkább valahonnan utánczó, **rutinszerű**, elhasznált sztereotípiákban, így üres szövegekben is jelentkehetnek. Ezek a rosszul működő szabványok gyakran kiüresedett emberi kapcsolatokat, viszonylatokat, őszintétlen párbeszédet és ezekhez kötődő inadekvát viselkedéseket eredményeznek – ezzel lepusztítva az igazi vélemények, álláspontok, eredeti felismerések kialakulását. A szabványok ilyen alkalmazása kiüresedett, gépies monológokat, dialógusokat vagy éppen tartalmatlan párbeszédet eredményezhet. **Elveszítik** az emberek és közösségek, az ilyen beszédekben és megnyilatkozásokban **az eredeti – saját hangjukat**. De egy jól működő helyi nyilvánosságban éppen ezektől a béklyóktól (kimódolt szabványoktól) lehet megszabadulni; másképpen – talán őszintebben, a helyben érintettek nyelvezetén –, mindenesetre sokszínűbben és sokkal szabadabban tudunk beszélni, írni, kapcsolatokat alakítani.

„A közpolgár – a citizen – sajátos viszonyát, a civil társadalomba való beilleszkedését, aktív szerepvállalását hangsúlyozzuk. Olyan magatartást és olyan közösségi rendszert, amelyekben az érintettek bekapcsolódnak a szabályok megvitatásába, megválasztásába és az ezekből eredő felelősségvállalásba is. Ezek a részvétel elemi megvalósulásai.”^[3]

Ideális esetben olyan eszközzé válhat a helyi nyilvánosság, amely segíthet az érintetteknek abban, hogy valódi hatással lehessenek a környezetükre. „A helyi szféra autonóm térré válik, ahonnan kiépül a 'lehet, vagy nem megváltoztatni az életet'; olyan helyé, ahol a konkrét problémák meglehetősen lehetővé teszi a társadalmi változás mozgatóerői számára a gyakorlati beavatkozást.”^[4]

A *diskurzus* mindennapivá válásával a közélet helyi szintjein valódi szereplőkké válhatnak a helyi polgárok és közösségeik, részt vehetnek a saját erőforrásaikkal annak alakításában, a problémák közösségi megoldásában. Komoly jelentőséggel bír ilyen célokkal a helyi nyilvánosság.

Fontos lenne, hogy az új kommunikációs tér ne pusztán vagy elsősorban ne fogyasztási, hanem aktivitási tér legyen, azzá váljon. (Erre utal az előbb hivatkozott szerző *Pierre Delaspre* írásának címe: Kommunikáció – fogyasztás vagy emancipáció) Ez, valamint a hozzáférés „beszédhelyzetbe” hozhatja a helyi embereket, bekapcsolhatja őket a párbeszédbe.

Milyen esélyeink, eszközeink és gyakorlati lépései vannak/lehetnek a helyi nyilvánosság fejlesztésére?

Ha a helyi nyilvánosság működését szeretnénk gazdagítani, a feltételek segítése lehet az egyik fontos irány: a *helyi csatornák megteremtése*, a nyilvánosság – a **nyilvános diskurzus** (gyakran hiányzó) **“terei” a kiépítése**, szélesítése.

Pallai Katalin egy tanulmányában^[5] „részvételi intézményépítésnek” nevezi azt a folyamatot, amelyben a helyi önkormányzat tudatosan olyan **kommunikációs** csatornákat, részvételi formákat, eszközök rendszerét alakítja ki, amelyek a folyamatos tájékoztatást, a társadalmi párbeszéd fenntartását, az aktívabb részvételt szolgálják. Ezeknek a célja: a spontán beszélgetések és a hivatalos párbeszéd közötti stabil kapcsolat létrehozása. Ez egy **folyamat**, amely során egyes ügyek felmerülnek, nézőpontok alakulnak és fogalmazódnak meg, és felmerül, hogy egyes ügyekben valamilyen közösségi cselekvésre lenne szükség.

Ez a folyamat párhuzamosan zajlik a beszélgetésekben, a médiában, nyilvános vitákban és sok más szintéren.

Ehhez – tehát a helyi nyilvánosság, a társadalmi párbeszéd kibontakozására **célzott tereket kell alkotni**. Meg kell találni, hogy hol vannak azok a **helyek, terek**, ahol különböző csoportok találkoznak. Itt érnek össze a személyes kapcsolati hálók részei. Ugyancsak Pallai hívja fel a figyelmet, hogy „*nem elfoglalni kell ezeket a tereket, hanem időnként és tapintattal használni*”^[6].

Kik és hogyan tudják használni a helyi nyilvánosságot, az arra létrehozott tereket?

Abban a közösségi folyamatban, amelyet a helyi nyilvánosság kereteiben a helyben érintetteket segítve szeretnénk létrehozni, a cselekvőképes embereket, azok közösségeit feltételezzük.

Ehhez szükséges a helyi polgárok akaratának a kibontása, hogy szándékuk/akarataik és bátorságuk legyen a saját közösségük ügyeinek a nyilvános befolyásolására.

Gyakran itt olyan folyamatok esélye kínálkozik, amelyhez külső szakemberek segítségére is szükség lehet. A helyi polgárok **képessé válásának a segítségéről** van szó arra vonatkozólag, hogy megértsék a körülöttük zajló jelenségeket és hogy megértessék a többiekkel a saját nézőpontjukat, továbbá, hogy együtt találjanak közösségi érdekeket. Hogy legyen helyi dialógus, amelyben önmaguk is részt vehetnek, így a párbeszéd segítségével a közös vélemény kialakulásának teremődik meg a lehetősége.

És itt, a korábbi gyakorlathoz képest (amely többnyire a helyi médiacsatornákra és internetes platformokra utal), mi a helyi nyilvánosság értelmezését jelentősen kitágítjuk, és egyebek mellett a közösségi terek használatát, a helyi párbeszéd különféle formáit s a nyilvánosság mindenféle konkrét színtereit is értelmezzük.

A helyi nyilvánosság a közösségi részvételnek az egyik legalapvetőbb feltétele. És annak is, hogy ennek közös cselekvés lehessen az eredménye Ezeknek a jegyében érdemes különféle helyi programokat szervezni, elindulásuk akár tapasztalatok nélküli kezdő, esetenként kisebb közösségek nyilvánosságot alakító, befolyásoló esélyeinek az erősítésére is.

Gyakorlati példákkal

utalunk arra, hogy a helyi nyilvánosság részeiként milyen keretek, megvalósítási formák és tartalmak működnek sokfelé. Megteremtésük ennek a működését indíthatja el, más esetekben szolgálhat arra, hogy kiteljesedjenek a helyi társadalomban a nyilvános cselekvések.

A **hagyományos kommunikációs eszközök** működése, működtetése: helyi lapok, közösségi rádiók, egyéb közösségi kiadványok print- vagy elektronikus közzététele. Ezekben a médiacsatornában mi a szabad, független, közösségi keretekben működő orgánumokat tartjuk fontosnak (vagy legalábbis amelyek jelentős közösségek általi befolyással rendelkeznek). **Helyi FB csoportok** alapítása, meglévők működésének a helyi ügyek megoldására történő orientálása, közösségi ügyeikről weboldalak, hírlevelek létrejötte.

Konkrét fizikai (és virtuális) **közösségi terek létrejötte** helyben, ahol a nyilvános találkozók és a párbeszéd számára, de az alkalmi találkozások és véleménycseréknek is terepet kínálnak. Alkalmi vagy rendszeres **rádiós és videós tartalmak előállítás**a (interjúk, kerekasztalok, élő tudósítások) készítése. Ezek **nyilvános közvetítése**: interneten, FB-on, youtube csatornán. Blogban való megjelenítésük, **podcastok** készítése.

Helyi ügyekről szervezett alkalmi vagy sorozatban létrejövő **fórumok, workshopok kezdeményezése**.

Közösségi érdekérvényesítési kezdeményezések, akciók – ezek koalícióban való összefogásai. Nyilvános, **élő párbeszéd**ek, **vitatorozatok** elindítása; folyamatos működésű **közéleti kerekasztalok** alapítása.

Közösségi keretekben rendszeresen működő **települési/városrészi vitaklubok, párbeszédkörök** létrehozása.

Közösségi, részvételi tervezéssel alakuló helyi döntések születése.

Másféle, **nem csak verbális természetű – műfajú események** szervezése a helyi közösséghez és közülethez kapcsolódó témákban: kiállítások, filmvetítések, aktivitásra épülő művészeti események (pl. performanszok) rendezése.

Meggyőződésünk, hogy a fentiek és ezekhez hasonló lépések alkalmasak egy-egy településen, városrészben a helyi nyilvánosság kereteinek kibontására, megteremtésére, bővítésére. *A társadalmi diskurzus helyi csatornái, s különösen a közösségi terei* a legtöbbször hiányoznak – ezek tudatos és közös kiépítése nagy előre lépéseket jelenthet a helyi nyilvánosság fejlesztése tekintetében.

Közösségfejlesztőkként ezért különösen fontosnak tartjuk, hogy a helyi társadalom és általában a helyi részvétel fejlesztése érdekében ezzel a kérdéssel érdemben és szakszerűen foglalkozzunk

Szerző:

Péterfi Ferenc eredetileg Újpalotán népművelő, majd közösségfejlesztő. Később az NMI és jogelődjeinek a Közösségfejlesztői Osztályán dolgozott, majd az osztály vezetője lett. Falusi és városi terepmunkákban vett részt, egyetemi, szakmai és civil képzések oktatója, konferenciák szervezője. A Parola folyóirat alapító főszerkesztője, évekig a Közösségfejlesztők Egyesületének titkára, majd elnöke volt.

Végjegyzetek:

[1] Angelusz Róbert: Kommunikáló társadalom Ferenczy Kiadó Bp. 1995. 36-37. oldalon kifejtve

[2] Jürgen Habermas: A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása Bp. 1971. 44. old.

[3] Péterfi Anna – Péterfi Ferenc: Hogy rátaláljunk a helyi közösségek hangjára Kiadja az Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet Bp. 2009. 10. old.

[4] Pierre Delaspre: Kommunikáció – fogyasztás vagy emancipáció (kézirat) 22.o.

[5] Pallai Katalin: Társadalmi részvétel Kiadja a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége 2010.

[6] uott. 35. old.

Bogárd és Vidéke – egy kistérségi hetilap 33 éve

Péterfi Ferenc

Magánvállalkozásként – de rokonszenvező ismerősök, jóbarátok, egyre bővülő önkéntes segítők, majd a teljes család állt Hargitai Lajos körül a Sárbogárdon megjelenő ÚJSÁG működtetésében.

Befolyást kerestek náluk a helyi pártok, a hatalmi központok, tehetős vállalkozások képviselői támogatásuk ígéretének fejében, de ez csupán egy másik “vállalkozói csoportnak”: a város és környékéből verbuválódott olvasói közösségnek adatott meg. Mert ők tartották el, kontrollálták és éltették a LAPOT, s ebbe nem fért bele semmiféle megalkuvás.

Minden csütörtökön délelőtt elindult a terjesztők “hada” barátok, a családtagok és más árusok, hogy szétvigye a környékre a legújabb számot. 33 évig, ám december 22-én – utoljára.

Erről az igazi társadalmi vállalkozásról, a helyi nyilvánosság építésének és erősítésének a jelentőségéről és persze igazi emberi történetekről szól ez a beszélgetés a Civil Rádióban, amelynek vendége a lapalapító Hargitai Lajos.

Péterfi Ferenc interjúja következik:

December 22-én otthon álltam, és csörgött a telefonom. Hargitai Lajos barátom hívott, és azt mondta: „Feri, 33 évvel ezelőtt indítottuk el a Bogárd és Vidéke című folyóiratot. Akkor még havi, az utolsó időszakban már hetilap lett, és most ma, ezekben a percekben indul az utolsó lapszám, ezt neked el akarom mondani.”

Bogárd és Vidéke

Alopítva: 1990-ben

FUNDAMENTUM

Kétórás gyermekem melletttem szuszog a kórházi ágyon, amikor nyitom a laptopot, csatlakozom az internetre és javítom, írom a készülő aktuális heti újság cikkeit. – Mindhárom gyermekem két lapzárta között született. Egy pillantra sem volt magállás. Ebből született bele, azt szokták meg. Ahogy mi is. A szakszervezetektől is csupán egy ajtó választja el a lakást. A külső szemlélő számára e „Jarakus” helytállás másának is tűnhet. Családunkra azonban jellemző, hogy a munkánk nagybetyűs HÍVATÁS; a szenvedélyünk. Egyszer azt mondta nekem valaki: „Miért akarsz szórakozni menni, ha a foglalkozásod is egy szórakozás?” Igen, szeretem, élvezem az újságot írási hivatást, az az élettem egyik meghatározó, zsegi része. DE semmit nem érne a család szeretet, óvós közege nélkül. Főleg a nehézségekben, amikor egy-egy cikk miatt különböző (olykor halálos) fenyegetések, támadások célkeresztjébe kerülünk.

Amikor édesapám nyugdíjba vonult a vállalkozásból 2010-ben egy brutális orvosi kezelés után (ami szerencsére nem agyveréssel párosult) és átadta helyettesnek és nekem a cég vezetését, egyrészt volt az első gyermekem és úton volt a második. Képtelenség lett volna a család és a családtagok számító kollégáink támogató ereje nélkül gyakorolni a hivatásomat, ellátni az anyai teendőimet, túlélni a magánéleti válságomat. Édesanyómmal különösen sokat köcsöröztem, aki mindhárom gyermekem mellett rendkívül sokat segített nekem.

Kihívás volt bányámmal mindkettőnk számára úgy megőrizni az édesapáink által létrehozott vállalkozást, hogy azt együtten megújítsuk, a magunk köpére formáljuk. Balázs részortja lett a nyomda és a grafikai tervezés, az enyém a kommunikáció és a gazdasági ügyek. Bőszke vagyok a helyi rádióknak ezutal stúdió megajlására nyert pályázatra, mely életem első pályázata volt. Klincseltem frekvenciáért is, sikerrel, ám azt egy kereskedelmi rádió pénzes lobbija nyúlta le előlünk. Ekkor lett a stúdióbeli Bogárdi TV, melyre édesapáink már rendelkezett engedéllyel a kilencvenes évek vége óta, s melyet 2007-től több mint tíz évig működtettünk. Folyamatosan fejlesztettük a gépparkot, a tevékenységünk körét, az ügyvitelt. S persze a lap is átalakult, ahogy a körülöttünk lévő világ is.

Habár én is intam harcoss és tényfeltáró cikkeket, voltak, akiknek az általam képviselt hang és szemléletmód lágyabb, nőiesebb, nem elég „balhis”. Önmagamot, a lényemet, silajomat, megkülönböztető mívómat nem tudom és nem is akarom levethető. Én én vagyok – nem másvalaki. Egyelőre azonban azonosok vagyunk édesapámmal: amikor az élet úgy hozza, marúnk belemenni a változásba akár annak drán is, hogy úymond a semmiből építkeznünk újá. Abban a „semmben” benne van fundamentumunk a megintre álló sok-sok tapasztalat, „aláírni” kezdés.

Hálás vagyok az Önökkel, a Bogárd és Vidéke hűséges olvasóival és cikkíróival – mint nagyobb családunkkal – együtt töltött esztendőinkért. Országosan egyedüli lapot alkotunk közösen 33 éven át. A beiktott példányok polcon sorakozó kötetének súlya nem csak kilogrammban mérhető. Azzal, hogy jelen formájában megölnék a nyilvánosságunk az a fóruma, nem jeleni azt, hogy veszendőbe megy. Itt van most már mindörökké, szava részévé a formálódó jövődönök.

Hargitai-Kiss Virág

„A társadalom egyetlen önédelmi fegyvere a nyilvánosság”

2022. december 22. - XXXIII. évf. 51-52. szám
16 oldal, 400 Ft

ADVENTI FORGATAG 2-3
SZÉN CECÉRE 4
A FÁKRÓL 4
TANULSÁGOS TÖRTÉNET 5
EGY KORSZAK LEZÁRUL... 6-9
A NAGYBETŰS KÖNYVTÁROS . . . 12-13

NAPTÁRMELLÉKLETTEL!

Főszerkesztő: Hargitai-Kiss Virág

www.bogardesvideke.hu

Az utolsó nyomtatott lap (Forrás: (3) Facebook)

Ugye te valamikor kultúrház-igazgató voltál, és egyszer csak, mikor meghallottad, hogy egy helyi lapot lehet indítani, akkor azt földadtad. Ez egy teljesen szokatlan magatartás, bár te tőled, aki a változásoknak mindig nagyon radikális szereplője vagy elindítója voltál, nem annyira. Földadtad ezt a stabil, nyugdíjnak mondható állást, és ennek a kiszolgáltatottságnak tetted ki magad, hogy egy helyi újságból meg tudsz-e élni, vagy meg tud-e egy család élni. Egy picit

előre szaladnék: ha össze lehetne foglalni, miért lehet fontos egy helyi lap, egy helyi újság? Mi ennek a jelentősége, mi az, ami téged ennyire megragadott akkor, és ami talán tapasztalatod volt a 33 évben?

Akkoriban a helyi társadalomnak a jelentőségével nagyon sokat foglalkoztunk. Beke Palival meg Makovecz Imrével és másokkal jártuk az ország különböző településeit, és ott ismerkedtünk azokkal a helyi civil kezdeményezésekkel, amiken keresztül rácsodálkoztunk arra, hogy egy helyi közösségnek a megtartásában milyen sokat jelent, hogyha van valami olyan közösségi tér, amin keresztül az emberek tudnak egymással érintkezni.

És akkor ez lett az újság?

Igen. A rendszerváltásba kerültünk bele, és ez egy új lehetőséget adott nekünk. Nekünk mint népművelőknek, „sztálinista találmányoknak” az érvényessége egyébként is kezdett megszűnni. Új utakat kerestünk, ez volt az egyik út, hogy a helyi társadalom felé fordultunk, közösségeket hoztunk létre. Itt Sárbogárdon is, nem tudom, hány egyesületnek, különböző közösségeknek, kórusoknak, népdalköröknek a létrehozásánál bábáskodtam. És aztán jöttek a pártok, hogy akkor mozgalmakat alapítanak, azokon keresztül egy új politikai világ bontakozzon ki. Én pedig úgy láttam, hogy sokkal többet tudunk használni mi – azok, akik ennek a civil világnak voltunk a felelősei. Még akkor is, ha azt mondták ránk, hogy népművelők vagyunk. Legjobb útnak találtam azt, hogy nem polgármesternek lenni, nem országgyűlési képviselőnek lenni, nem elmenni egy nagyvállalkozónak, hanem megteremteni a helyi közösségnek a nyilvánosságát. Az egyetlen olyan önvédelmi fegyver a társadalom kezében az újság, és akkor ez engem nagyon megragadott. Kéri Lászlónak volt ez a mondata annak idején. Föl is került az újságnak a cím oldalára: „

A társadalom egyetlen önvédelmi fegyvere a nyilvánosság”.

Tehát a függetlenség neked mindig is nagyon fontos volt, és ezek szerint te még a pártközpontoktól meg a gazdasági központoktól sem akartál függeni. Emlékszem, hogy ezt sokszor mondtad, és azóta is gyakran a párbeszédünknek része volt. Az elindulásról most elkezdted beszélni, de azért egy pár szóval említsük még, hogy nem volt ott helyi lap, és akkor te mikor fölvetted ezt, és belevágtál, hogy újságot fogsz indítani, akkor még először úgy volt, hogy havonta egyszer jelenik meg egy helyi újság, és ezt te magad a baráti köröddel vagy az általad látott aktivisták körével fogjátok írni, csinálni. És aztán hirtelen minthogyha lett volna egy vákuum, mert elutasítottad a pártoknak, a hatalmi szereplőknek a jelentkezését, hogy ők majd szívesen segítenek, de ehhez valamilyen befolyást is rögtön követeltek volna.

Így van. Ebbe mindenféle hatalmi szerv szó szerint megpróbálta beletenni a lábát. A pártok is megpróbáltak orientálni, hogy az ő szócsövük legyen. De volt olyan vállalkozó is, aki azt mondta, hogy adok évi egymillió forintot, hogyha azt fogod hirdetni, amit mi akarunk – és amögött is volt egy érdekcsoport, egy párt.

Ez a függetlenség fenntarthatóvá tud tenni egy újságot? Ha nem jönnek a nagy pénzek ezekről a centrális helyekről, egy erős gazdasági szereplőtől, politikai mozgalmaktól akkor hogyan lehet mégis fenntarthatóvá tenni egy ilyen újságot 33 éven keresztül? A függetlenség a fenntarthatóságnaknak egy fontos eszköze?

Igen, de tulajdonképpen nincs olyan, hogy abszolút függetlenség. Mi azt mondtuk, hogy az olvasó az egyetlen, akitől hajlandók vagyunk függni. És azt hirdettem én meg tulajdonképpen, hogy egy „részvénytársaságot” hozok létre, az újság nevű részvénytársaságot, amiben mindenki részvényes és minden héten egy 10-20-50-100 forintos részvénnyel vásárolja a lapot. Ez tulajdonképpen egy részvénytársaság.

Ez a legtöbb, amivel a legnagyobb biztonságot lehet biztosítani, mert hát pártok megszűnnek, megváltoznak az emberek, akiknek a szócsöve lett volna az ember, meghalnak vagy elköltöznek, vagy az érdekek megváltozik, az újságolvasó viszont mindig állandóan ugyanarra az egy dologra kíváncsi, hogy azok a hírek, amik vannak, azok megjelenjenek, és az ő érdeklődésüket elégítsem ki. Ettől rendkívül mozgalmas, érdekes, izgalmas lesz ez az újság! És szó szerint én is 33 éven keresztül 100 fokon égve tudtam csinálni, és nem csak én, hanem mellém csatlakoztak a helyi szellemi gondolkodók, értelmiségiek, tanárok, orvosok, mindenféle ember, de az egyszerű emberek is hihetetlen lelkesedéssel hozták a híreket. Tulajdonképpen én nem egyedül írtam meg az újságot, hanem az olvasók maguk – azok, akik vették is a lapot, mert ők jöttek azzal, hogy te ezt írd meg. Na, ezzel kéne foglalkozni, vagy azt mondták, hogy *'puha vagy Lajos, miért nem foglalkozol ezzel a témával?'*

A konfliktust egyáltalán nem kerülve többször belementél olyan játszmákba vagy olyan harcokba, amelyeknek az elején nem látszott, hogy biztosan sikeresen ki lehet belőlük jönni, akár tönkre is tehetnek. Ezeket is átsegítették az olvasók?

Igen, az olvasók és a tömeg. Sok ilyen dolog volt egyébként az újság életében, ahol végül is megmozdultak az emberek. Az első ilyen volt, amikor a gázberuházást a térségben csinálták. Ez egy nagy üzlet, a gázberuházásoknál sok millió forog kockán. Mindenki meg akarta magának szerezni. Mindenféle érdekcsoportok jöttek, maga a képviselőtestület is megosztott ebben, hogy majd közülük egyik vagy másik csinálja meg. Ez nyilvánosságra került az újságon keresztül, és az emberek egyszerűen felháborodtak, odagyülekeztek az önkormányzat elé tüntetni az újságot rázva a kezükben, hogy a gáz robban és nem eladó, igenis szakemberrel kell megcsináltatni, tessék meghirdetni szabályosan. Számtalan ilyen eset volt, a szovjet laktanya épületek eladása körül is volt egy nagy história. Egy nagyvállalkozó Agrobank kölcsönrel, különböző baráti körökön keresztül megpróbálta megszerezni, és az önkormányzatnak a közbenjárását és természetesen a pénzét akarta valahogy megszerezni,. Amikor az újságban megírtuk, hogy Agrobank kölcsön kapott egy potentáton keresztül, meg hogy tönkretette már Szegeden a festékgyárat, akkor az illető eljött a lakásunkra, és kiabált, hogy fizikailag meg fog semmisíteni.

Beszélgetés a Civil Rádióban

A leleplezéseken túl építkezésre, új dolgok közös létrehozására is alkalmas egy újság? Arra, hogy egy gondolat mellé emberek álljanak, hogy valaki kitaláljon valamit, és annak társai legyenek. Vannak-e ilyen példák a történelmetekben?

Számtalan ilyen példa volt. Olyan egyszerű dolgok például, hogy elindult a térségben a hősi emlékművekhez a halottak adatainak az összegyűjtése. Hatalmas mozgalom volt. Minden településen, ahol az újság jelen volt, létrejött II. világháborús emlékmű. Az újságon keresztül az emberek által hozott adatok alapján gyűltek össze a veszteséglisták, ebben aztán partnerünk lett a hadisírgondozó iroda is.

A Bogárd és vidéke egy térségi újság volt, Sárbogárd és környékére, 20 településre jutott el.

Egyszer csak te kiléptél ebből, vagy kijebb léptél, a család, főleg a fiad és a lányod, fokozatosan beléptek melléd és átvették ezt. Milyen volt ez az elengedés, átadás? Ez nem volt nehézkes?

Hát persze, hogy nehézkes volt. Amikor 63 éves lettem, akkor azt mondtam, na jól van, át kellene adnom a gyerekeknek, akik a kezdetektől velem voltak.

És mondjuk el, hogy a fiad, lányod ilyen szakmát tanult, és aztán nem elment valahova, hanem visszajött a településre, ahol éltetek, és otthon a családi vállalkozásban végezte azt, vagy dolgozott abban, amit megtanult.

A fiam településfejlesztő mérnök lett, a lányom pedig újságíró kommunikációs szakon. Amikor azt mondtam, na jó, a csütörtöki újságterjesztésben már nem veszek részt, hanem csinálják a gyerekek, meg a munkatársak, és otthon maradtam, leültem egy fotelba, és eleredt az orrom vére. és kórházba kerültem, pár liter vérrel meg pár kilóval könnyebb lettem.

Ennyire megviselt ez az elengedés, az átadás, vagy pedig egyszerűen csak egy olyan életfordulóhoz érkeztl, amikor már az egészségedet is veszélyeztette a napi munka?

Hát igen, ez egy életforduló is volt, mert az újságcsinálás egy éjjel-nappali megfeszített tevékenység volt.

Nagyon komoly beágyazottsága lett ennek az újságnak, nyomda, lapkiadó és mindenféle más is lett körülöttek, fokozatosan, lépésről lépésre kialakítva. Most, az újság nyomdai változata megszűnik, de azért a helyi nyilvánosság valamilyen módon a ti bábáskodásotok vagy segítéseikkel fog tovább működni?

Hát ez még nem alakul ki teljesen. Egyrészt van egy online formátum, ami már régóta működik, amin keresztül a hírek eljutnak az emberekhez. Ezt is szerkeszteni kell, ehhez is kell ember. A fiam, aki végülis a nyomdát, a könyvkiadót viszi, neki az a feladata, azt kell csinálnia. A lányom pedig most éppen keresi a helyét, hogy akkor majd hogyan fogja ezt az egészet csinálni. Ő vette át a főszerkesztői szerepet az újságnál.

Tehát akkor most is van az újságnak valamilyen folytatása, ami nem lebecsülendő, hiszen ma már nagyon sok ember az interneten tájékozódik. És ha jól tudom, akkor vannak nyomdai kiadványok, könyveket jelentettek meg, brosúrákat, amelyek izgalmas kérdéseket vetnek föl. És volt egy olyan tér a ti székhelyeteken, ahol találkozások voltak. Az megmaradt, hogy oda jönnek be az emberek, híreket hoznak, valamit elvisznek, tehát maradt egy ilyen agoraszerű hely?

Igen, ez az agoraszerű hely megmaradt, és azt szeretnénk, hogy a jövőben is maradjon, és ahogy ez a világ változik, abban megtalálja majd a helyét. Mert énnekem az az elképzelésem mindenképpen, hogy a helyi közösségeknek nagy szerepe és jelentősége van a világ életében, és ezeket továbbra is össze kell fogni. Ha csak azt vesszük, hogy ez a nyomda és könyvkiadó több mint 500 könyvet adott ki a 30 év alatt.

Rengeteg ezekből a könyvekből olyan, aminek a szerzői ott a környezetben élnek, kezdve Hargitai nagymama receptjeinél, de egy csomó embernek az emlékiratait, tankönyvek, tehát helyi emberek produktumai. Ez is nagyon fontos hozzájárulás.

Van egy helytörténeti egyesületünk, a Múzeum Egyesület, ennek az egyesületnek a kiadványaként 12 olyan helytörténeti kiadvány jelent meg, amik közül jó párat én magam is szerkesztettem. Kiadtam Sárbogárd 1956-os világának a történetét vagy például Sárbogárd és Hét a címmel egy olyan 600 oldalas helytörténeti munkát, amiben 900 fotó is van, a háttérben

pedig több ezer fotó van, ami az újságnak a munkája során gyűlt össze, és a helytörténeti gyűjtemény egyik nagyon fontos alapját képezi. Erre épülve most nyílt meg éppen a helyi múzeum is, amit szintén közös összefogással hoztunk létre.

Lajos, most az átadásról beszéltünk már, meg arról, hogy milyen szerepet vállalnak a családbeliek, de mit csinál Hargitai Lajos most ezekben a napokban? Vagy mit fog csinálni?
Egyrészt a nyomdában bármi munka van, én abban ugyanúgy benne vagyok, bizonyos régi gépek csak engem ismernek, az újak, a modernek meg engem nem ismernek. És hát most is vannak kiadás alatt lévő helytörténeti munkák, amiket gondozok.

Köszönöm Lajos, és a legjobbakat kívánjuk neked.

Szerző:

Péterfi Ferenc eredetileg Újpalotán népművelő, majd közösségfejlesztő. Később az NMI és jogelődjeinek a Közösségfejlesztői Osztályán dolgozott, majd az osztály vezetője lett. Falusi és városi terepmunkákban vett részt, egyetemi, szakmai és civil képzések oktatója, konferenciák szervezője. A Parola folyóirat alapító főszerkesztője, évekig a Közösségfejlesztők Egyesületének titkára, majd elnöke volt.

A Ravazdi parasztszalón

Péterfi Ferenc

Hartyándi Jenőt a legtöbben a Mediawave fesztivál szervezőjeként ismerik. Ezt a tevékenységet vagy 30 év után átadta másoknak, de ez a nyughatatlan ember persze kitalált magának egy új elfoglaltságot: 2022 februárjában elindította a Ravazdi parasztszalont, a párbeszédnek, az együttgondolkodásnak és a helyi nyilvánosságának egy új formáját.

Hartyándi Jenő (Forrás: [pf686ef4c584c9d1b6830e64e77c4c032.jpg \(1920x1280\)](https://nyugat.hu/media/pf686ef4c584c9d1b6830e64e77c4c032.jpg)) (nyugat.hu)

Több kérdés is hirtelen fölmerül itt, az egyik maga ez a név: parasztszalón. A szalón a polgári nyilvánosságnak egy klasszikus színtere volt valamikor. A parasztság éppenséggel nem volt a polgári nyilvánosságnak, de a polgárságnak sem a része – és ez itt egy nagyon érdekes konstellációban összejött, Mintha dichotómia lenne, két egymástól nagyon távollévő dolog. Szóval mi ez a parasztszalón? A másik kérdés pedig a Ravazdi. Úgy tudom, Ravazd egy település a környéketeken.

Pontosan húsz kilométerre van Győrtől, Pannonhalma melletti falu egyébként a 83-as út mellett van, úgyhogy sokan keresztül mennek rajta.

Mesélj egy pár dolgot erről a parasztszalonnáról. Nyilvánvalóan nagyon exkluzív és nagyon izgalmas: mindenki fölkapja a fejét, hogy Ravazdon mit keres ez a parasztszalón?

Ennek van egy kis előtörténete, hogy én olyan harminc évig vittem a Mediawave nevű nemzetközi film- és zenei fesztivált.

Ez múlt idejű?

Még a Covid előtt eldöntöttem, hogy visszavonulok, és átadom a fiatalabbaknak a szervezést. Meg hát közben a nyugdíjkorhatár fele közeledtem, és gondoltam, hogy miért kéne nekem kihalni ebből a műfajból, talán inkább meg kéne próbálni valahogy továbbadni a velem együtt dolgozó, meg utánam jövő kollégáknak és minél jobban háttérbe vonulni a dologból. Az előzőekből következően az történt, hogy arra gondoltam, hogy így nyugdíjas koromra kitállok magamnak egy saját dolgot, amit egyedül el bírok vinni. Gondolok itt a művészetközvetítésre, és az utóbbi tíz évnek a közösségi, szervezői munkáira.

Hát az ilyen típusú embernek, mint te, könnyen komoly betegséget, meg még ennél súlyosabb dolgot is hozhat egy hirtelen bekövetkező inaktív állapot. Abszolút megértem azt, hogy cselekvés híján ezek szerint találtál egy magadhoz való műfajt. Na, egy kicsit mesélj erről a parasztszalonnáról. Hogy jött ez a név?

Gyakorlatilag Ravazdi esték címen indítottuk el, egy új közösséget építettem magam köré. Ezt tavaly (2022) február legelején kezdtem, tehát gyakorlatilag 11 hónapja megy, heti rendszerességgel működik, ami egy 1300 fős kis faluban nem kis merészség. Van egy parasztház-komplexumunk, meg a két pajta, meg ilyesmi. A pajtában csinálom ilyenkor télidőben, meg a nagyszobában, ami egy klasszikus parasztház, a tisztaszobát nevezzük így.

Nyilván ez, korlátozott befogadóképességű, tehát körülbelül 20-25 ember fér el benne? Azért ez a létszám egy író-olvasó találkozó vagy egy költői est, kiállításmegnyitó manapság is.

Igen, és még valami: azt gondoltam, hogy mára eljutottunk odáig, hogy a rendszerváltás utáni nagy lendület elfogyott a magyar kultúrából és a művészetközvetítésből, de erősen globalizálódik minden körülöttünk. Engem elgondolkodtatott, hogy lehet, változtatásokat kéne hozni a művészetközvetítésbe is, meg a közösségépítésbe is.

Mi újat tud hozni ehhez képest a parasztszalón Ravazdon?

Azt is mondhatnám, hogy egy ponton kiégtem ebben a fesztiválszervezésben, és akkor az az ötletem lett, hogy le akarom küzdeni ezt az állapotot. Úgy gondoltam, hogy vissza kell lépni az alapokhoz. Tehát hogy előlről kell kezdeni a dolgokat. Ez egy újrakezdés.

Ami feltűnő, hogy ez a kezdeményezés látszólag nagyon erősen próbál a lokálitáshoz kötődni, – ez Magyarországot, de annál szűkebb környezeteket is jelenthet, ami pontosan

ebben a nagyon globalizálódó világban egy eléggé ellentétes folyamat. Mintha sokkal erőteljesebb lenne a helybeliség, a környezet, az innen elszármazottaknak a felkutatása, bemutatása, az őrájuk való figyelemfelhívás.

– Igen, Dunántúlra koncentrálnak. De ha megnézed a programot, most is vannak benne országos hírű emberek, nemzetközies is.

És a közösség itt mit jelent, kik elsősorban, akiket elgondolsz, amikor tervezel valamit, és akik valójában járnak is?

Nyilván realista vagyok, és persze meg is szondáztam a környezetemet. Mindenki mondta a magáét, hogy hülyeség egy faluban ilyesmit csinálni. Merthogy ki a franc fog eljönni, akárcsak a 20 kilométerre lévő Győrből is, ahol egy csomó minden van, ahová elmehet? És ráadásul miért hétköznap van ez, amikor aztán a legnehezebben mozdulnak az emberek.

Mi erre a te válaszod?

Azt kell mondanom neked, hogy sokkal biztosabb a közönsége a parasztszalonnak hétköznap, mint a hétvégén. Ennek is van ám logikus magyarázata, mert ugye ezek kicsi programok – szándékoltan kicsi dolgok, nem is akarnak sok embert vonzani, de hétvégén az embereknek sok programjuk van, ellenben szerdán este mindenki ráér, nem készül sehova. Úgy 10-20-25-30 ember mindig összegyűlik.

És kik ők körülbelül, falubeliek vagy a környékről?

A faluból egy-két ember jár, a környékről ellenben többen, tehát vannak itt a környező falvakból. Természetesen ezek értelmiségi programok, ezt bátran ki kell mondani. Az egyetemista réteg az, amelyik még igazul ilyen érdekes témákra, de a többség persze Győrből jön. De azt is mondanám, hogy a régióból elég szépen jönnek.

Maga a parasztszalón elnevezés – ezt az elején kérdezted, de aztán mindig kikerültem – honnan jött? Ez tőlem ered. Maga a szalón kifejezés, ahogy te is említetted az elején, tényleg egy polgári megnyilvánulás, polgári összejövétel. Én nem akartam pusztán polgári összejövételt csinálni. Ezért próbáltam lelágyítani ezt a kifejezést a parasztpéntekre. Ez szerintem jól sikerült, nagyon hamar sikerült bevezetni abba a közegbe, ahol vagyunk. Az elején nem lehet érezni, hogy milyenek a jó nevek. Úgy látszik, hogy ez bevált.

Van-e valami, amit most tervezel, vagy pedig nagyjából, akik adódnak az ismeretségi vagy az alkalmi találkozások köréből? Hogy alakul most a program?

Többféle sorozatot viszek. Vannak egyrészt a környékbéli művészek – a közösségépítőknek a jelenléte fontos számomra. Ezen belül most elindítottam egy olyat, hogy közönség- és közösség-szervezők – fesztiválszervező sorozatot indítottam.

Például a harmadik szerdán idén a Márta Pista jön, a Művészetek Völgyének kitalálója. De előtte már voltak ketten, aztán jönnek majd sorba a többiek, mert ezt a világot én jól ismerem.

Tehát akkor hetente egyszer van ez a Ravazdi parasztszalon. Ti rögzítitek ezeket az estéket, és ezek elérhetőek utólag is.

Igen, hát ez talán a specialitásunk, mert amiről eddig beszéltem, tulajdonképpen ilyen szalonokból szerintem nagyon sok van, csak nem nagyon nyilvánosak, hogy így összejárnak emberek a közösségbe, beszélgetnek. Csak nem nagyon rögzítik ezeket. A lelkükben megmarad, de nem tudja az utókor majd visszaneézni. Nálunk ez tehát a különbség, hogy az elejétől fogva módszeresen több kamerával rögzítjük, és amelyik olyan, azt utólag ráadásul még ki is bővítjük. Mondjuk egy portrébeszélgetés esetén olyan videofelvételeket is rakunk bele, amik nem biztos, hogy megtörténtek ott az előadásban.

Ami illusztrálja ezt a vendéget?

Tulajdonképpen ezek portrék lesznek, amik szerintem érdekesek lehetnek a jövő számára. Nem az az érdekes, hogy ma hányan nézik végig vagy belenéznek-e. Ez egy kornak a hangulatát fogja visszaadni. Ezek igazán ötven vagy száz év múlva is érdekesek lesznek, és a rögzítéssel fennmaradnak.

Ha valaki beírja, hogy Ravazdi parasztszalon, akkor rátalál ezekre a felvételekre?

Ez teljesen jó. Elkezdtem a Youtube-ra is fölrakni, létrehoztam egy Youtube csatornát is.

Szerző:

Péterfi Ferenc eredetileg Újpalotán népművelő, majd közösségfejlesztő. Később az NMI és jogelődjeinek a Közösségfejlesztői Osztályán dolgozott, majd az osztály vezetője lett. Falusi és városi terepmunkákban vett részt, egyetemi, szakmai és civil képzések oktatója, konferenciák szervezője. A Parola folyóirat alapító főszerkesztője, évekig a Közösségfejlesztők Egyesületének titkára, majd elnöke volt.

„Sokszor csak egy jó hely kell.” – Labor Café, Nyíregyháza

Fekete Éva

A Civil Rádió 117perc című műsorában Fekete Évával, a Tabulapláza Alapítvány kurátorával a nyíregyházi Labor Café közösségi térről beszélgetett Dudok Dávid és Péterfi Ferenc. Az interjúban megismerhetjük a 2014-ben nyílt közösségi hely működési modelljét, tevékenységeit, valamint betekintést nyerhetünk az önszerveződő civil közösségek sokszínű mindennapjaiba.

Mi a Labor Café?

[Az adománykávészó nyitott közösségi terünk](#) 2014-ben nyílt Nyíregyháza belvárosában azzal a céllal, hogy az önkéntességet, és az adományozást a mindennapi kultúránk részévé tegye, és egy kicsit közelebb hozza az egyéni felelősségnek és a társadalmi részvételnek az ügyét a helyi lakosok mindennapjaihoz.

A labor Café Nyíregyházán (fotó: Csutkai Csaba)

Hogy képzeljük el a Labor Café működését?

Ez csak a nevében kávézó, valójában semmilyen szolgáltatásunk nincsen azon kívül, hogy mindenkinek van egy helye a közösségi térben. Nem folytatunk kereskedelmi tevékenységet, egyfajta társadalmi vállalkozásként működünk, így aki betér hozzánk, az használhatja a teljes infrastruktúrát. Minden, ami a közösségi térben található, az a helyi adományozóktól érkezett oda, beleértve a kávéfőzőt is, de az utolsó kiskanáltól a szobanövényeken át minden tárgy, ami a térben található, az a helyi adományozók összefogásának a gyümölcse. A hozzánk betérő adományozók ennek a közösségi térnek a fennmaradását támogathatják. Persze nem csak pénzzel, hanem tárgyadományokkal, felajánlott szabadidővel, szaktudással, bármivel, ami segíteni tudja a mi fennmaradásunkat és fejlődésünket.

Ennek a közösségi térnek szervezett programja van, vagy pedig spontán módon alakulnak a témák?

A közösségi tér a nappali órákban egy teljesen organikusan szerveződő, szabadon látogatható hely, és jellemzően a délutáni órákban vagy befogaduk más szervezetek, magánszemélyek programjait, vagy pedig mi generálunk olyan eseményeket, amik alkalmat teremtenek arra, hogy a helyi lakosok vagy a környéken élők egymással ismerkedjenek, együttműködjenek valamilyen ügy mentén. Ennek a programnak a segítségével közelebb kerülhetünk ahhoz a célhoz, hogy a Nyíregyházán és környékén élőknek legyen élő kapcsolata egymással, partnerségeket kössenek, és együtt gondolkodjanak dolgokról. Aki hozzánk betér, önkéntesekkel fog találkozni, hiszen az alapítványunknak fizetett munkatársa nincsen, a közösségi teret önkéntesek üzemeltetik.

Ezeket a kezdeményezéseket próbáljátok tematizálni, vagy mindenféle kezdeményezés jöhet?

A nyitottság jegyében tulajdonképpen bármilyen olyan témát befogadunk, ami nem illegális, vagy nem hátrányosan különböztet meg valakit. Ezen kívül természetesen az alapítvány céljával harmonizáló témákat hozunk be a Labor Caféba. Ezek az emberi jogok, hátrányos helyzetű csoportok segítése, demokratikus párbeszéd kezdeményezése és segítése, közösségfejlesztés, illetve a természet- és környezetvédelem, a helyi gazdaság élénkítése, tudatos fogyasztás. Olyan problémákat és témákat hozunk be erre a helyre, amikről tudjuk, hogy szükségesek a globális és lokális társadalmak megújulásához. Például környezetvédelmi és fenntartható fejlődéssel kapcsolatos témákat érintünk, különböző társadalmi csoportoknak a segítésére szervezünk programokat, és rendszeresen gyűjtünk hajléktalan emberek számára adományokat. A szolidaritás folyamatosan téma nálunk, és ez különböző aspektusokból kerül erre a gyakorlati terepre, a közösségi térbe.

A labor Café Nyíregyházán (fotó: Csutkai Csaba)

Előfordult-e már, hogy ellátogatott hozzátok döntéshozó pozícióban lévő politikus?

Megesett, hogy megkerestek minket különböző döntéshozói csoportokból, illetve volt már vendégünk Nyíregyháza egyik alpolgármestere is. Ez például egy ilyen informális beszélgetés volt, egy közös gondolkodásra hívtuk, de nem ez a legjellemzőbb. Mi a nyitottság alatt azt értjük, hogy mindenki számára elérhető ez a hely, természetesen a döntéshozóknak is, de nem elsősorban ők a célcsoportunk. Azt szeretnénk elérni, hogy ne várjuk arra, hogy felülről oldódjanak meg a problémák, és felülről irányítottan valósuljon meg az a változás, amit látni szeretnénk a világban, hanem a helyiek (lakosok, szervezetek, döntéshozók) kezdeményezzenek és tegyenek valamit a változásért. Ha ehhez az kell, hogy a döntéshozók bekapcsolódjanak valamelyik programunkba, akkor nagyon nagy örömmel fogadjuk őket, és természetesen segítjük azt, hogy ez az önszerveződés valamilyen sikerrel záruljon.

Tudnál mondani egy-két olyan csoportot, ami ezekből a spontán, organikus kezdeményezésekből alakult ki és intézményesült?

Abszolút, igen. Ezt úgy kell elképzelni, hogy ezek az emberek valamilyen általunk szervezett programra érkeznek (például adománygyűjtés, vagy közös főzés a hajléktalanoknak), ott összeismerkednek, és akik egy hullámhosszon vannak, azonos érdeklődést fedeznek fel egymásban, később tovább szerveződnek. Például a Zöld Akciócsoport tagjai egy teljesen spontán találkozón ismerkedtek össze és azóta itt Nyíregyházán az elmúlt három évben nagyon aktív

környezetvédelmi és érdekérvényesítő tevékenységet végeznek. Több olyan kezdeményezés van, amiről mi magunk is csak utólag tudtuk meg, hogy ezek az emberek innen ismerik egymást a közösségi térből. Boldogan konstatáltam, hogy ők összejárnak, filmet néznek együtt, túrázni mennek, szemetet szednek, fát ültetnek. Úgy gondolom, hogy mára sikerült megvalósítunk azt a víziót, amelyet a hely kialakításakor képzeltünk el.

Mik az aktualitások, mivel foglalkoztok most?

A legközelebbi eseményünk – mint minden pénteken – a szendvicskészítés, ami most egy rendhagyó formában valósul majd meg, ugyanis egy környékbeli iskolából fog érkezni egy osztálynyi gyerek, akik a saját maguk által hozott adományokból, és részben áruházláncától kapott mentett élelmiszerekből szendvicseket fognak készíteni az utcán élő hajléktalan emberek számára. Ez egy jó alkalom arra, hogy a gyerekekkel beszéljünk a segítségről, a szolidaritásról. Hamarosan jön a Labor Café egyik örömnépe március 20-án, a Boldogság Világnapja, amikor szeretnénk egy olyan eseménnyel kedveskedni, ami rávilágít arra, hogy a hétköznapi pillanatnyi kis örömök azok, amik izgalmassá és tartalmassá teszik az életünket. Illetve hamarosan, április 11-én már ötödször rendezzük meg a *24 óra vers* című programunkat. Ekkor egy egész napon keresztül bárki betérhet a közösségi térbe, és elmondhatja, felolvashatja saját versét, vagy egy kedvenc irodalmi művét. Vannak olyan baráti társaságok, akik ilyenkor, akár még a környező településekről is eljönnek Nyíregyházára, és együtt töltünk 24 órát, megmerítkezve a magyar költészetben.

Miből tartjátok fent, hogyan finanszírozzátok a helyet?

Kizárólag közösségi és helyi adományokból működünk. Ez nekünk egy nagyon fontos küldetésünk, hogy az adományozás kultúráját felszínre hozzuk. A magyar emberek nagyon szemérmesek és gyanakvók, amikor pénzről van szó, nem szívesen adományoznak, inkább a szabadidejüket, tudásukat ajánlják fel egy-egy bizonytalan kimenetelű ügy érdekében. Mi azt kommunikáljuk, hogy minden egyes forintot visszaadunk a helyi közösségnek, olyan csoportoknak nyújtunk támogatásokat, akiknek a leginkább szükségük van rá. A mottónk, hogy *„vedd ki belőle a részed, és tedd hozzá a magadét!”*, ezzel ösztönözzük az embereket arra, hogyha fontosnak tartanak egy ügyet, akkor az elköteleződés mellett anyagilag is támogassák a kezdeményezést. Ha bajba kerülünk és szükségünk van forrásra, mindig akad valaki, aki úgy gondolja, hogy az elmúlt években bizonyítottuk, hogy a hozzánk kerülő forintok maradéktalanul a lehető legjobban kerülnek felhasználásra, így segítenek nekünk.

A labor Café Nyíregyházán (fotó: Csutkai Csaba)

Köszönjük szépen a beszélgetést.

Szerző:

Fekete Éva, grafikus, tanár, társadalmi gazdasági szakember, az ELTE doktorandusza. A kilencvenes évek óta folyamatosan hazai és nemzetközi társadalmi ügyek támogatója önkéntesként, aktivistaként. Társadalmi és kommunikációs szakemberként szakterülete a közösségek együttműködéseinek vizsgálata, az adománygyűjtés, az önkéntesség és a társadalmi részvétel.

Forprofit vállalkozása mellett nonprofit vállalkozóként 2014 óta a hazánkban és Európában is egyedülálló 100%-ban adományokból és önkéntesekkel működtetett Labor Café Adománykávésző és Nyitott Közösségi Tér társadalmi franchise-zá fejlesztésén dolgozik. (fotó: Csutkai Csaba)

Civil iroda nyílt Esztergomban

Dudok Dávid

2023. január 30-án Nemeskéri Klárával, az Esztergomi CLLD pályázathoz kapcsolódó helyi akciócsoport projektkoordinátorával beszélgettem az Esztergom-Kertvárosban nyílt Civil irodáról. Ez a közösségi kezdeményezés jó lehetőséget kínálhat a helyieknek arra, hogy az őket érintő, érdeklő témák mentén találkozhassanak és beszélgessenek egymással. Klára a kezdeti nehézségek ellenére is bizakodó, reményei szerint meg tudja vetni a lábát egy ilyen iroda a helyi közösségben.

Mi volt az a nagy projekt Esztergomban, aminek a keretében létrejött a Civil iroda?

A Civil iroda a [közösségvezérelt helyi fejlesztéseket megvalósító \(CLLD\) európai uniós pályázat](#) keretében valósul meg. A mintegy 400 millió forintos projektnek több eleme is volt. Egyrészt létrehoztak egy helyi közösségi fejlesztési stratégiát (HKFS) a kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztésére és az esztergomi városi együttműködések erősítésére. Ennek alapján életre hívtak egy 12 szervezetből álló konzorciumot, amelyben azonos súllyal kaptak helyet civil szervezetek, vállalkozások és intézmények. Továbbá létrehoztak egy helyi munkacsoportot is, ennek lettem én a projektmenedzsere. A stratégiában és a kiírásban is szigorú szabályok szerint lehetett elkölteni a rendelkezésre álló forrásokat, például a pénz kétharmadából közösségi tereket kellett létrehozni, a fennmaradó részből pedig közösségi programokat valósítottunk meg négy téma mentén. (1) Értéktudatos város (történelmi értékek modernizálása, terjesztése); (2) Teret a fiataloknak; (3) Mindenki számít (programok fogyatékkal élők, a cigányság, idősek és kismamák számára); és (4) Önszerveződő, önfenntartó közösségek. Ez utóbbit a pályázók nehezen tudták megfogalmazni a pályázataikban, végül 8 helyi civil szervezet és vállalkozás bevonásával szervezetfejlesztési folyamat, valamint több tudás- és jógyakorlat átadás valósult meg. A közösségi tereket érintő projekthez kapcsolódva Esztergom városrészeiben egy-egy közösségi ünneplésre alkalmas teret alakítottunk ki. Ezek közül egy nagyobb beruházás valósult meg Esztergom-Kertvárosban, amibe jelentős kormányzati forrás is került az Országos Birkózó Szövetség révén. Egy edzőkomplexumot alakítottak ki, ahol a kapcsolódó kiszolgálóhelyiségek között kapott helyet az Esztergomi Községi Civil iroda. Ebben a helyiségben 4 munkaállomást alakítottunk ki, ide jöhetnek civilek, illetve helyi közösségi programoknak, szakköröknek, önszerveződéseknek is helyet ad a kis iroda most, hogy a közösségi helyek zárva tartanak az energiaválság miatt.

Hogy képzeljük el a Civil iroda működését?

Most indult négy hónapja, az lenne a terv, hogy inkubátorházként is működhessen, illetve ki-mondottan civil és vállalkozói érdekképviselőt szeretnénk itt megvalósítani. Aktuális helyi ügyeket, témákat dolgoznánk fel, beszélünk meg közösen. Nagy kérdés, hogy partnerként fogad-e minket az önkormányzat, ennek függvényében, vagy mellettük párhuzamosan, vagy partnerségben velük fogunk dolgozni.

Az esztergom-kertvárosi Civil iroda első csoportos eseménye 2022. október 26. Nemezelió műhelyfoglalkozás (forrás: facebook.com)

Elképzelted, hogy itt párbeszéd alakuljon ki egy-egy közösséget érintő témában az emberek között?

Igen, attól függ, hogy mi a téma. Például most épül az Esztergom és Esztergom-Kertváros közötti kerékpárút, amelyet már régóta várnak a helyiek. A pályázati pénz rendelkezésre áll, a Palatinus-tóhoz kapcsolódó projektből valósítja meg ezt az önkormányzat, de nem sokat lehet róla tudni. Ha lenne megfelelő mennyiségű ember, akkor a mellettünk lévő iskola dísztermében össze tudnánk gyűlni, és a két helyi önkormányzati képviselő részvételével (akik ott voltak a Civil iroda megnyitóján is) lakossági tájékoztatót szerveznénk. Civil összehangolt véleményt is szeretnénk kialakítani ezzel kapcsolatban, az lenne a jó, ha előre tudnánk dolgozni ebben az

ügyben és már egy kész lakossági véleménnyel mehetnénk az önkormányzat elé. Partnerséget talán így tudnánk a leghatékonyabban kialakítani.

Ez egy teljesen új dolog Kertvárosban. Mennyire nyitottak az emberek erre, hogy éritek el őket?

Hát igen... talán úgy, hogy a problémáik megoldását helyezzük előtérbe, hangsúlyozzuk, hogy érdekükben áll a részvétel. Vannak olyan futó projekt, hogy az itt élők szakmai tudását becsatornázzuk a CLLD és más helyi projektekbe. Ehhez persze az kell, hogy az önkormányzat partnerként tekintsen a kertvárosiakra, de ha a szaktudásukon keresztül tudunk valamit nyújtani az önkormányzat és partnerei felé, akkor talán jobb helyzetbe kerülhetnek az itt élők.

Milyen forrásaitok lesznek erre? Csak adományokból működhet az iroda?

Egyelőre a Birkózó Szövetséghez kapcsolódik az iroda, ha velük lehet valamit pályázni, akkor az egy jó forráslehetőség, de túl sok reményt nem fűzök ehhez. Próbálkozunk. Szerintem az alulról szerveződésben van a jövő, abban, hogy egymásnak szolgáltatassunk, egymásnak termeljünk, egymás erőforrásait egészítsük ki. És a klasszikus: keressünk olyan helyieket, akik segíteni tudnak egy-egy területen másoknak. Én úgy látom, hogy a cserekereskedelemben, kapcsolatokban kell erősíteni magunkat. Aztán hogy mit lehet kialakítani, az nagyon nehéz. Te is tudod, hogy nem igazán közösségi gondolkodásúak a helyiek, egy-egy projektbe lehet befogni őket. De azokban nagyon jók! Ha látják, hogy valakinek szüksége van valamire, akkor mellé állnak, segítenek a bajban. Van is egyébként még a pályázatból egy olyan projektünk, ami a helyi szakmák katalógusának kialakítását, formális és nem formális szaktudások összeírását célozza Esztergomban. Valószínűleg a saját forrásunkat nekünk kell majd megteremteni, és a még most rendelkezésre álló 3-4 millió forint elköltése után saját lábra kell állnunk. A szolgáltatásainkat kifelé is szeretnénk láthatóvá tenni, közösségi vállalkozásba kezdenénk.

Tehát az ebből származó bevételeket visszaforgatni az iroda működésébe...

Nem egészen, mert ez a közösségi forrásfelhalmozást szolgálná inkább úgy, hogy szaktevékenységeket, például marketinget, hírterjesztést, adminisztrációt felvállalva valamilyen módon stabil bevételhez juthasson az iroda, például tagdíj, hozzájárulás formájában. Tehát mi azt vállalnánk, hogy reklámozzuk, adminisztrációval, ügyintézással segítjük a helyiek körében a szaktudással rendelkező vállalkozókat, akik ezért fizetnek nekünk. Ebből működne az iroda.

A Civil irodában 4 munkaállomást alakítottak ki civil szervezetek, közösségek részére. (forrás: facebook.com)

Szerinted mi kellene ahhoz, hogy ez egy közösségi alapon működő hely legyen?

Az egyik irány, hogy ezt a közösségi projektet jól fejezzük be. De én előrébb is gondolkodom a helyi közösségi szolgáltatások terén, és már kikristályosítottam egy olyan dolgot, hogy helyi pénzhelyettesítőt lehetne létrehozni, azon keresztül elszámolni egymással egy bizonyos mennyiségű szolgáltatásért cserébe. Ez úgy működhetne, mint egy nagyvállalatnál a belső elszámolás. Ennek a résznek nem lenne adóvonzata, mert zárt körön belül cserélnénk a szolgáltatásokat és termékeket. Ebből sok minden kialakulhatna szerintem, ez egy ilyen PILOT-dolog, aminek az iroda lenne a mozgatója. Ez a távlati terv. Most viszont a helyi információszolgáltatás lenne az iroda fő tevékenysége, egy helyi tudásközpontot szeretnénk létrehozni. Aztán egy-egy témát is konkrétan körüljárunk. Például a klímaváltozást, mert erre vannak nagy pénzek európai uniós forrásból. Csak ezekről én azt gondolom, hogy szórja az ember mindenre, látzata meg nem sok van, és csak nagy léptékben lehet ezzel foglalkozni. Másrészt pedig emberi erőforrásokat fejlesztenek az új EU-s ciklusban, ebben lehet, hogy találunk valamilyen forrást, mert van jó helyi partnerünk. A helyi roma képviselő az országos roma képviselő is egyben, itt lakik és tesz is a helyi közösségért, gyakorlott pályázók az egyesületünkkel. Talán az ő segítségükkel sikerülhet forrásokat bevonni. De ez mindig nagyon nehézkes, mert azt a tapasztalatom, hogy mindig más célt kell produkálni egy ilyen pályázatokban, mint ami a valós fejlődésünk iránya, de ezt már megszoktuk.

Az iroda működhetne valamilyen közösségi alapú szövetkezeti formában a jövőben?

A szövetkezet jó gondolat, mert valamilyen formát fel kell majd vállaljunk, hogy tényleg beindulhassanak ezek a szakmacserék és közös marketing. Mert nagyon sokan vannak olyanok, akik nem vállalkoznak, de tehetségesek, nekik munkát is tudnánk adni optimális esetben. Persze vannak vállalkozások, de azok meg elvannak magukban, szóval nem lesz könnyű összehangolni ezeket a tevékenységeket. Az egyik, ami Kertvárosban nagyon megy, az a palántanevelés, a korábbi mezőgazdasági szövetkezetekre is lehetne építeni. Két helyen is van Esztergomban nagyon nívós kertművelő közösség, őket mindenképpen érdemes lenne megszólítani és megerősíteni a tevékenységüket. Nagy kihívás az is, hogy be tudják vonni a következő nemzedékeket, a fiatalokat. A pályázatban is sokat küzdöttünk a generációs szakadékok áthidalásával. Például a klasszikus szakmák átadásának nincs meg a kultúrája, inkább a fiatalok tanítják az időseket pl. a számítógép-használatra.

Elképzelhető-e az, hogy valaki betoppan ebbe az irodába egy ötlettel, és ti támogatást adtok neki?

A pályázatokat tudnánk megnézni, hogy lenne-e olyan, amihez kapcsolódhatnak. Az információátadás egymásról nagyon fontos része ennek a folyamatnak, mert sokszor előfordul, hogy még a saját szomszédiakról sem tudnak az emberek. Ha ötletekkel érkeznek, akkor partnereket tudnánk ajánlani a megvalósításhoz és szaksegítségért. A fő vonal a helyi információk gyűjtése, tudásmegosztás és a marketing.

Milyen most az iroda napi működése?

Egyelőre abban az épületrészben nincs fűtés, tehát most csak egy héten egyszer megyünk be, keddenként a nemezelő szakkör idejére. Ekkor van nyitva az iroda, személyesen is ezen a napon lehet érdeklődni nálunk, de online mindig elérhetőek vagyunk. Úgy vagyok vele, hogy ha fontos dolgokat akarnak az emberek, akkor úgyis jönnek. Sajnos nem csinálhatom ezt teljes állásban, így egyensúlyra kell törekedni a működtetésben. A decemberi hivatalos megnyitó alkalmából az önkormányzatnak is megmutattuk, hogy vagyunk és elindultunk, de nem nagyon érdekel senkit gyakorlatilag... Szerintem alapvetés lenne, hogy az emberek tudjanak, értesüljenek a leendő városi döntésekről, de ez itt sokszor nem valósul meg. Csak olyan ügyekkel foglalkozik az önkormányzati testület, amik felől erős társadalmi nyomást mutatkozik – mondjuk ezt a nyomást meg lehetne erősíteni alulról. Körülbelül így állunk.

Az esztergom-kertvárosi Civil irodát egy régi iskolaépületben alakították ki. (forrás: facebook.com)

Lehetne tehát célja ennek az irodának, hogy kialakuljon egy olyan bázis, amit partnerként kezel az önkormányzat. Megkérdezhetnék az irodán keresztül a helyieket...

Erre a célra ott lenne a kertvárosi önkormányzati kirendeltség, de ők szinte mindig zárva vannak. Így nagyon nehéz. Mi szívesen vállalnánk a helyi társadalom tájékoztatását, mert ezzel csökkenthető lenne a bizonytalanság az érintettek körében. Most éppen egy képzésen veszek részt, amely azt mutatja be, hogy milyen szintjei vannak az önkormányzattal való együttműködésnek. Nagyon izgalmas, hogy így tudatosabban ráláthatok arra, hogy mi a helyzet. Az önkormányzatot nem lehet megkerülni, el lehet kezdeni sok dolgot, de egy idő után valamilyen szinten kapcsolódni kell hozzá. A CLLD projektben tervezett civil ház sajnos nem valósult meg, mert az önkormányzattal nem találtunk rá megfelelő, felújítható ingatlant a városban. A helyi városvezetés sokszor saját hatáskörben dönt minimális lakossági tájékoztatással, a társadalmasítás szempontjából elég rossz a helyzet. És szerintem ezért van az, hogy az emberek állandóan csak panaszkodnak, minden döntést csak elszenvednek, nincsenek döntési pozícióban, és ez frusztrálja őket. Ugyanakkor vannak érdekes színpontok ebben a városban, és az emberekben nagyon erős az egymás iránti segítségnyújtás vágya. Erre építve lehetne változást elérni a helyi társadalomban. Az önszerveződést kell most felvállalnunk, hogy ne vesszenek el a CLLD pályázatban kiépült kapcsolódások a helyiek között.

Köszönöm szépen a beszélgetést, sok sikert, minden jót kívánok!

A szerző:**Dudok Dávid**

A szerző 2018-ban szerzett oklevelet az ELTE Közösségi és civil tanulmányok mesterképzésén, mindig érdeklődve figyelte a helyi közösségi kezdeményezéseket. Szülővárosában, Esztergomban immár 15 éve tagja egy kis színjátszó körnek, melyet 2020-ban egyesületté alakítottak barátaival. Jelenleg az ELTE Szociológia Doktori Iskola Szociálpolitika programjának harmadéves PhD-hallgatója, kutatási területe a közösségi kulturális intézmények társadalmiasított működési módja. Azokat az érdekes pontokat keresi, ahol a helyi civil kezdeményezések kapcsolódni tudnak a társadalmi innovációkra nyitott közművelődési intézmények programjaihoz.

Az interjúalany: Nemeskéri Klára

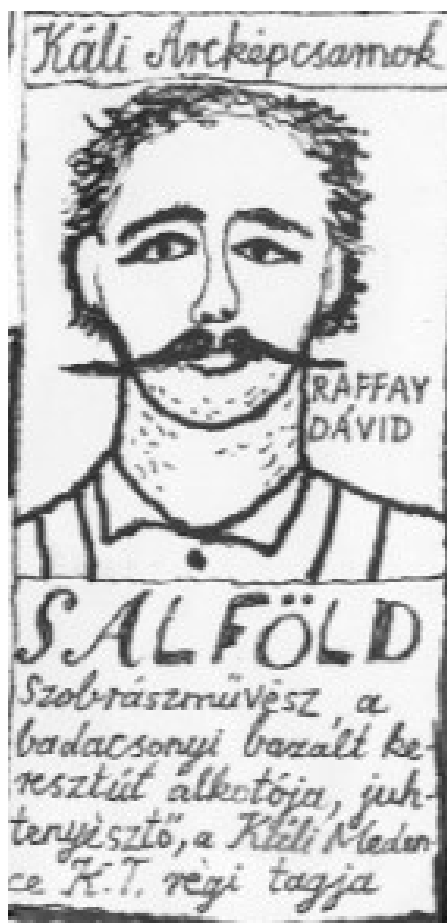
Okleveles hírközlési mérnök-közgazdász, közösség-szervező és EU pályázati menedzser.

Moszkvában, nemzetközi környezetben végezte egyetemi tanulmányait és sokfelé megfordult a világban, mindig nyitott szemmel figyelte meg a jó közösségi gyakorlatokat, amiket összegyűjtve átültetne Esztergomba is. Vérteli közösségépítő, akinek már a nagyszülei és a szülei is közösségeik összekovácsolói voltak. A projektvezetés mellett egy esztergomi reneszánsz zenei együttesben csellózik, a helyi Vigyázók művészcsoporthoz tagja és a Civil Iroda mellett nemezelő szakkört is vezet a cikkben szereplő intézményben. Több civil szervezetnek is önkéntese és a helyi programok kitartó terjesztője az online térben.

Káli Híradó - egy kézzel írott térségi újság

Hernádi Anna Borbála

A helyi nyilvánossággal foglalkozó számunkban több helyi, közösségi alapon működő sajtóterméket mutatunk be, így feltétlen fontosnak tartottam hírt adni arról, hogy a Káli-medencében Somogyi Győző Kossuth-díjas leköltözött grafikus író, szerkesztő és rajzoló saját kezével újságot, mely a helyben aktuális hírekről tudósít már több évtizede igazán egyedülálló formában.

A kiadvány a Káli- Medence Környezetvédelmi Társaság kötelékében jelenik meg, és a Társaság honlapján több lapszám is megtekinthető az elmúlt évekből: <https://www.kalihirado.hu> A Társaság maga nagy múltra tekint vissza, még a rendszerváltás előtti időkben alakult Káli Vidék Baráti Köre néven, majd tagjai részt vettek a kezdeti zöld mozgalmak szervezésében és a Duna Kör tevékenységében. A tagságban több jeles művész, zenész és építész képviselteti magát, akik a Káli-medencébe irányuló első leköltözési hullámmal érkeztek a térségbe, és kezdték azt újra élettel megtölteni és a saját köreikben minél előbb kapcsolatokat építeni. Talán nem túlzás azt mondani, hogy nélkülük ma nem olyan lenne a Káli-medence, mint amilyenek azt ma ismerjük.

A Káli Híradó 1985 óta jelenik meg, kezdetben a Társaság tagjai kapták postán, ma már online is elérhető. Az újság rendszeresen tudósít a Káli-medence neves halottjairól, papok kinevezéséről, aktuális eseményekről és a térséget érintő politikai és közéleti kérdésekről. Emellett a Balaton-felvidék jellemző épületeinek egyes részleteit, hom-

lokzatait mutatja be, tehát néprajzi és népi építészeti értékek megjelenítésére is szolgál az aktuális hírek ismertetése mellett.

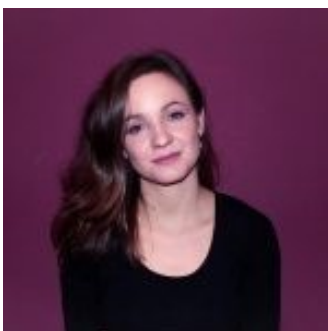
magának”, hanem az év ünnepkörét együtt követik le a települések, átlátogatnak egymáshoz a szomszédos falvakban élők, és térségi szintű kapcsolatok is működnek a medencében.

Ajánlom a lapot mindazoknak, akik egy igazán egyedi helyi sajtóterméket szeretnének megismerni, mind a Káli-medence közléte iránt érdeklődőknek, mert az archív példányok áttekintése szép képet rajzol a változásokról és azokról a kérdésekről, melyek a helyben élőket időről-időre foglalkoztatták.

A cikkben használt képek a Káli Híradó 2022-es és 2021-es és 2019-es lapszámaiból kerültek kiemelésre, azok Somogyi Győző munkái.

Szerző:

Hernádi Anna Borbála andragógus, leendő humánökológus, 2018 óta a Kóspallagi (öko)Tájház Projekt önkéntese, 2020 óta a KÖFE tagja. Célja minél jobban ismerni és érteni a magyarországi kistelepülések világát, egy nap pedig ebben a környezetben tevékenykedni. Az ELTE Humánökológia mesterszakos hallgatójaként ÚNKP ösztöndíjban részesült, és a Kistelepülési közművelődési intézmények és az öko-lokalizmus kapcsolatát kutatta.

Számunkra a politika érdekérvényesítés

Rácz Éva

Az Élő Újság célja a társadalmi részvétel erősítése, a helyi érdek felismerése és érvényesítése, a városlakók problémáinak megoldására, illetve a problémák mögötti okok megszüntetésére, mérséklésére való törekvés.

Komoly előzménye, mondhatni múltja van az egyesület elnökének munkássága révén: 1972-1977 között Hajdúszoboszlón, 1978-1995 között Nyíregyháza-Oroson, illetve néhány közérdekű téma ürügyén Nyíregyháza városában működött közművelődési és felnőttoktatási kezdeményezésként. Az Élő Újság a társadalmi problémák kezelése érdekében a problémákat feltáró, a lehetséges megoldásokat bemutató kommunikációt folytat egy általa meghonosított rendezvényközpontú folyamaton keresztül, (a Covid-19 járvány miatt a rendezvények szerepét online megoldások vették át), aktívabban jelen vagyunk internetes felületen is: <http://eloujsag.blogspot.hu/> illetve <https://www.facebook.com/eloujsagegyesulet/>. Az „Élő Újság” sajátos érdekérvényesítési folyamat, több mint egy egyszeri alkalommal megvalósított rendezvény. Célja a szemléletformálás, tájékoztatás. Alkalmas a célcsoportban élők érdekeinek formális megjelenítésére, hatékony képviseletére a helyi döntési folyamatokban rendezvényeken és blogon.

Küldetésünk

Alapvető célunk az érdekérvényesítésben egy olyan kapacitás kiépítése, ami a helyi társadalom részvételére alapoz. Ennek érdekében rendezvényeket szervezünk adott közéleti, közösségi téma mentén, ez az úgynevezett Élő Újság, és blogot írunk, hogy hatékonyan segítsük a Nyíregyháza városban élő emberek érdekei feltárását, megjelenítését helyi ügyekben és döntési folyamatokban.

A rendezvények nyílt párbeszédre, problémafelvetésre és egyben megoldások keresésére megfelelő alkalom. Esélyt teremtenek arra, hogy az itt élők beleszólhassanak a város ügyeibe, és személyes érdekeik érvényesítésével tegyék lakhatóvá a várost és a városrészt, amelyben élnek. Elősegítik a lakossági rétegek, célcsoportok közötti konfliktusok megelőzését, a már kialakult érdekellentétek kezelését, eredményes elsimítását is. Az Élő Újság ezek mértékének felmérésére is kiváló alkalmat teremt.

Számunkra a politika érdekérvényesítés. Semmilyen pártpolitikai identitás nem jellemzi tevékenységünket.

Az Élő Újság módszertana

Az „Élő Újság” több mint egy egyszeri alkalommal megvalósított rendezvény. Az alkalomnak ugyanis két hónapos feltáró előkészítő, és lezáró munkálatai vannak. Ennek keretében megtörténik a közérdekű téma kiválasztása, majd feltáró, riporteri, elemző munkafolyamatok eredményeként a konkrét témában érdekek kerülnek megfogalmazásra, megtörténi a szakértők kiválasztása, kapcsolatfelvétel.

A tevékenység eredményeként történik meg a részletes megoldási projektek megfogalmazása, elindítása, megjelentetése, hozzáférhetővé tétele. Az Élő Újság hiteles kommunikációra törekszik, munkatársainak meggyőződése, hogy csak ilyen módon lehet növelni az emberek, a fiatalok állampolgári érzékenységét és aktivitását. Az Élő Újság rendezvényei bizonyítják, mennyire fontos, hogy ott születhessenek döntések, ahol a megvalósításukban leginkább érintettek az emberek. Az Élő Újság olyan közéleti-közösségi- kommunikációs módszer, amely lehetővé teheti mindezt, növelve az ott élők identitástudatát, kreativitását, és érdekérvényesítő törekvéseit, cselekvő akaratát. Kezdeményezéseinkben az átláthatóság alapvető érték.

A tevékenység eredményeként történik meg a részletes megoldási projektek megfogalmazása, elindítása, megjelentetése, hozzáférhetővé tétele.

Interaktív megoldásokra törekszünk. A résztvevők gazdagodnak a felelős részvétel, a „jól megfogalmazott problémafelvetés”, az eredményes együttgondolkodás, és a lakossági kapcsolatok élményével. A már előre felvett beszélgetések bejátszása, kommentálása, a rendezvényen készített interjúk és a riporterek összekötő szövegének pontos, újságszerű illeszkedése őszinte, problémafelvető légkört teremt. Érintettek és szakemberek együtt, szakemberek, akik partnernek tekintik önmagukat a válaszkeresésben és a problémamegoldásban, így mentoraivá válnak a lakosok érdekérvényesítő törekvéseinek.

Ez a nagyon hatékony attitűd is a módszernek köszönhető!

És ez a továbbiakban természetesen együtt jár a felelősség megosztásával és nyilvánosság előtti bevállalásával. Megoldások, – itt és most- megvalósulásban elinduló koncepciók, érdekfelismerésen alapuló, együttes és kölcsönös, változtatások. Együttműködés a lakosok és a helyi társadalom más szereplői között. Helyben szerkesztettsége ellenére könnyen kezelhető és az információátadásban nagyon gyors és hiteles. A beleszólás esélyével adja át a megoldási kulcsokat az érintetteknek.

A folyamatot úgy élik meg, mintha rajtuk múlna, saját döntésük lenne, nem passzív elszenvetők többé az eseményeknek, nem hagyják megvezetni magukat.

Az Élő Újság aktívan befolyásolja a mélyszegénységben élő emberek érdekérvényesítését is. Hatékony, érdekes, információ gazdag, problémamegoldó, konfliktuskezelő, és – amint ennek híre megy, igen látogatott is.

A rendezvényről

A beszélgetés irányítója az Élő Újság szerkesztője: Kérdező, vitavezető, a problémák egy részének felvetője is, a szakemberként meghívott vezetők és a résztvevő közönség koordinátora is.

Beszélgetésvezető

Az Élő Újság hatékonysága nem elsősorban abban rejlik, hogy nagyszerűen egységesíti a hagyományos újság tartalmi és formai elemeit a nyilvános rendezvény lehetőségeivel, nem passzív befogadónak, hanem partnernek tekinti az állampolgárt, illetve a célcsoportból érintett lakosokat, lehetővé teszi, hogy maga is részt vegyen az újság tartalmának kialakításában. Aktív közreműködést kínál, egészen más befogadói attitűdöt hív életre, amit az érdekeltség sokoldalú megragadásával érhet el. Előzetes tájékozódásában mikrofonvégre kap mindenkit, aki a témában érintett, vagy a megoldásban partner lehet.

Az így elkészített és szerkesztett riportok tömör összegzésben adják hírül az emberek véleményét, megteremtve a nyilvánosság esélyét annak gátló körülményei nélkül, és messze túllépve a szokásos megközelítéseken. Hangos tudósítások, videók, interjúrészletek, bejátszások hívhatók elő, és ez az információbőség, sokszínűség valóban az újdonság erejével hat. A hagyományos cikkek és az interaktív tartalmak szerencsés kombinációja. Nincs „első hozzászóló”, „kommunikációs zaj”, „egymás melletti elbeszélés”, félelem a nyilvános szerepléstől. Nem fordul elő kommunikációs gát vagy korlát.

Alapvető cél az érdekérvényesítésben egy olyan kapacitás kiépítése, ami a helyi társadalom részvételére alapoz. Az előzetes felmérések, érdekfeltárások, egyeztetések alapján kijelölt témakör(ök)ben jártas szakemberek, helyi vezetők és az érintett lakosok találkoznak egy jól megközelíthető helyen (pl. helyi közösségi ház), ahol a szerkesztő irányítása mellett „íródik az újság”.

Közönség

Érdekessége tehát, hogy helyben születik, tartalma nem előre kiszámítható (csak az érdekvényesítés ténye biztos), és azonnal érzékelhető, sőt dokumentálható eredményekről szólhatnak a „cikkek”. Már az érdeklődést felkeltő cím is jelzi általában, hogy a módszer túllép a szokásos fórumszerű találkozókon, és emberközelbe hozza a helyi társadalom /a témában/ érintett – itt és most- gondjait, kihívásait, megoldásra váró felvetéseit. A vezércikk kezdésként összefoglalja a megoldásra váró témakör lényegét, és bemutatja egymásnak a résztvevőket.

A programban résztvevő partnerek összetartó, összefüggő, egymásra épülő folyamatokat kezdeményeznek, amelyek az adott ügyben, a helyi társadalomban együttesen meginduló változásokat generálnak. Az Élő Újság az önszerveződés, önkéntes tevékenység és az együttműködési hajlandóság, érdekvényesítő képesség javításának jól bevált módszere. Érdekvényesítő folyamatként alkalmas teremt az emberek társadalmi részvételének gyakorlására azzal, hogy feltárja azon tevékenységek körét, amelyben ezt közvetlenül és hatékonyan együttműködve, /közösségekbe szerveződve, vagy civil szervezetekhez kapcsolódva/ megtehetik. Résztvevői az aktivitás élményével tapasztalják meg milyen az, ha a személyes közéleti részvétel és cselekvés a helyi közösség számára haszonnal jár, és a fenntarthatóság irányába mozdul el. Nem csak előhív, aktivizál témákat, de megteremti azt az összefogást is a közjó érdekében, amivel befolyásolja az önkormányzati szervek és intézmények munkáját a lakosság valóságos közreműködésével.

Válaszolók

Az eredeti módszer kidolgozója Szöllősy Tibor és Dr. Rácz Éva (1972). Gyakorta jellemző az együttműködés az önkormányzat sajtószolgálatának munkatársaival is. 2014-ben <http://eloujsag.hu/> néven elindult weboldalunk írása, szerkesztése. A honlapunkon aktív emberek az aktivitás élményével tapasztalják meg milyen az, ha a személyes közéleti részvétel és cselekvés a helyi közösség számára haszonnal jár, és a fenntarthatóság irányába mozdul el. „Keressen minket!”, ezt kérjük a városlakóktól és civil partnereinktől, észrevételeket, közérdekű javaslatokat várva.

Az Élő Újság Egyesület

Civil szervezetként szélesebb bázison, egy közösség kezdeményezéseként működik rendszeresen, folyamatosan és igényesen a politikát, mint érdekérvényesítést érvényesítve, de változatlanul önkéntesek bevonásával. Az Élő Újság Egyesület 2011. őszén kezdte közösségbe, civil szervezetbe való szerveződését. Az egyesület fókuszában a helyi érdekérvényesítés áll egy a vezetője által kidolgozott szakmai módszer alapján. 2015. végére közhasznú szervezetté vált. A Zay Anna Egészségügyi, Informatikai Szakközépiskola és Kollégium tanulói közösségi szolgálatukat egy az egyesület és az iskola közötti együttműködési megállapodás alapján nálunk is teljesíthetik, ezzel folyamatosan bővül a nálunk önkénteskedők száma. Az egyesületnek három fős elnöksége van, jelenleg nincs irodánk, többnyire home office-ban írunk, alkotunk és építjük kapcsolatainkat a városlakókkal. Működésünkbe jelentős korlátozásokat vitt a Covid-19 járvány. Fel kellett adnunk a rendszeres, élő találkozásokat, viszont megtanultuk az online módokat. Blogunkra naponta friss információk, írások kerülnek fel, amelyeknek nagy az olvasottságuk.

Törekszünk arra, hogy közhasznú tevékenységeink és munkánk korábbi minőségét, eredményességét megőrizzük, sőt fejlesszük a járvány, manapság a háború, infláció miatti félelmek és

korlátozások ellenére. A szervezet működését az önkéntes munka és kisebb pályázatok és partneri együttműködések biztosították az elmúlt években. Az önkéntesek száma változó, egy-egy rendezvényhez kötődően 10-20 főt tudunk megmozgatni, a széles partneri kapcsolatoknak köszönhetően szolgáltatásokat, például terembérletet kedvezményesen tudunk igénybe venni.

Az Élő Újság befogad minden pozitív visszajelzést és “ajtót nyit” a megoldások felé, olyan közéleti-közösségi kommunikációs módszer, amely már bizonyította Nyíregyháza város életében is, hogy találkozhat a városlakó polgár és a városirányító vezetés akarata, hiszen támogatja a helyi érdekérvényesítést, a helyi partneri együttműködést az önkormányzati szervek, a pártok, a civil szerveződések és a város polgárai között.

Szerző:

Rácz Éva – Közösségszervező, közösségépítő ambícióim (akkor még ösztönösen) egykori középiskolámban kezdődtek, majd a közművelődésben szerzett diplomáimmal váltak tudatossá, sőt mi több, életpályám megalapozó törekvéseivé. Pályakezdőként klubokat szerveztem, de főiskolai oktatóként is otthon voltam hallgatói közösségekben hol mentorként, hol aktív közreműködőként. A helyi érdekérvényesítés fontosságával Városi Művelődési Központ igazgatójaként

Hajdúszoboszlón szembesültem először. Itt született a ma is működő Élő Újság, mint folyamatosan megszervezett rendezvény ötlete, majd a nyolcvanas-kilencvenes években Nyíregyháza-Oroson hozott komoly, tényekben, adatokban is mérhető eredményeket. Jelenleg is két civil szervezet irányító szakembere vagyok. A Gyerekek, Családok, Anyák Kreatívan Egyesület szakmai koordinátoraként, és az Élő Újság Egyesület elnökeként segítem fiatalok közösségi életét, kapcsolódását a helyi társadalomhoz. Szakmaiságom alapja, hogy mindig is hittem abban, az ember közösségekben fejlesztheti ki legjobb képességeit, legkiválóbb társas kapcsolatait. Meggyőződésem, hogy civilek, közösségek nélkül nincs jól működő társadalom.

Civil Kotta – a helyi nyilvánosság lehetőségei Szentendrén

Dudok Dávid

A helyi nyilvánosság tereit és lehetőségeit keresve érdekes civil kezdeményezésre bukkanhatunk Szentendrén. Ebben a cikkben bemutatjuk a Civil Kotta részvételiségre és átláthatóságra építő, helyi együttműködésekre, közösségi döntéshozásra buzdító tevékenységét. 2023. február 2-án [Szulovszky Istvánnal](#), a szentendrei [Civil Kotta szervezet](#) egyik alapítójával beszélgettem a helyi nyilvánosság tereiről, lehetőségeiről.

Kérlek, röviden mutasd be a Civil Kottát! Mivel foglalkoztok Szentendrén?

Helyi átláthatósággal és helyi közösségekkel foglalkozunk. Szentendrén születtem, itt is élek, 2016-ban alapítottuk a Civil Kottát mint informális csoportot. Akkor körülbelül 6-an gondoltuk úgy, hogy a környezetünkben történő változásokról mindig csak akkor értesülünk, amikor már ott van a munkagép és folyik az építkezés. Vagyis csak a megvalósítás kezdete után volt lehetőségünk arra, hogy többet tudjunk meg a minket érintő változásokról, mert a beleszólás lehetőségét már elveszítettük.

Az első projektünkben a helyi építési szabályzattal kezdtünk foglalkozni, mivel ez a dokumentum okozta a legtöbb problémát Szentendrén. Persze akkor még nem tudtuk, hogy éppen aktuális is ez a problémafelvetés, mert a szabályzatot a törvény szerint hétévente felül kell vizsgálni a lakosság bevonásával. Ehhez a folyamathoz hozzátartozott a lakosság megszólítása és bevonása is, ekkor kezdtük megtanulni ezeket a technikákat. 2021-ben alakultunk egyesületté, de már előtte foglalkoztunk az időközi képviselőválasztással, ott is azzal a felütéssel, hogy nézze meg a kedves válaszolópolgár, hogy mire szavaz és az mivel jár – beteljesítheti-e a képviselőjelölt az elvárásokat, ismeri-e a helyi problémákat. Ne automatikusan valamilyen logóra ikszeljünk, hanem tájékozódjunk a témában.

Mi a helyi lakossággal és közügyekkel foglalkozunk, de közvetlen politikával nem, tehát például biztosan nem fogunk kampányolni jelöltek mellett, csak bizonyos – általunk fontosnak vélt – értékeket vagyunk hajlandók a zászlónkra tűzni. Foglalkoztunk még közlekedési kérdésekkel is, például a várost kettészelő 11-es úttal. 2018-ban a közeledő (azóta pénzühiányra hivatkozva elnapolt) felújítás kapcsán elővettük a terveket, és a budapesti [Önállóan lakni – közösségben élni](#) szervezet kerekesszékes aktivistáival bejártuk a 11-es út vonalát, és terveket dolgoztunk ki az akadálymentesítésre. Ezeket az anyagokat továbbítottuk a Magyar Közút Nonprofit Zrt.

felé. Mindeközben megváltozott a városvezetés politikai összetétele, a korábbi kormánypártit egy helyi civil szervezetekből álló városvezetés váltotta fel. A fordulat oka vélhetően a választásokat megelőző nagyfokú közéleti aktivitás lehetett, mely a [Postás strand átalakításával kapcsolatban](#) bontakozott ki. Egy nagy zöld közterületen irodaparkot szerettek volna építeni, azonban az önkormányzatváltás óta nem folytatódik az építkezés. Úgy tűnik, hogy a beruházó cég visszatáncol a teljes megvalósítástól anyagi- vagy egyéb presztízsveszteségtől tartva. Korábban inkább a városvezetés és a lakosság között volt feszültség, most pedig a beruházó cég és a lakosság között húzódnak a törésvonalak. A mi szempontunkból nézve ez eddig sikeresztorinak tekinthető.

2022. október 29-én a Civil Kotta is részt vett a közösségi faültetési programban. (forrás: facebook.com)

Min dolgoztok most?

A Helyi Demokrácia Műhely projekt önkormányzatok és civil szervezetek együttműködését szorgalmazza országszerte. A programban a szentendrei városvezetés és partnerei egy helyi közlekedési problémát tematizálva vesznek részt: egy lakótelep közepén található a város egyetlen bölcsődéje, így a reggeli és délutáni időszakban jelentősen megnő a forgalomterhelés a lakótelep szűk utcáiban. Ez nagyon megnehezíti a környéken élő mintegy 1500 ember

mindennapjait. Az önkormányzattal közösen terveztük meg a folyamat lépéseit: hogyan szólítjuk meg a lakosságot, szervezeteket, intézményeket. A folyamatos egyeztetés eredményeképpen reméljük, hogy hamarosan elindulhat az együttműködés helyi civil szervezetekkel is. A folyamat végén egy Word-Cafe eseményen javaslatcsomaggá rendezzük össze az érintettek szempontjait, amiből a szakértők ki tudnak dolgozni egy helyi igényeknek megfelelő forgalomtechnikai tervet. Ez egyelőre egy nagyon kicsi projekt, de reményeink szerint mintaként szolgálhat későbbi nagyobb volumenű fejlesztések közösségi alapú tervezéséhez és megvalósításához.

Korábban említetted, hogy bizonyos értékek mentén tevékenykedtek. Melyek ezek?

Alapvetően a részvételiség és az átláthatóság mellett tesszük le a voksunkat. Tehát legyen a lakosság megfelelő módon tájékoztatva, meg tudja fogalmazni a véleményét, igényeit. A cél pedig, hogy az érintettek bekerülhessenek a döntési folyamatokba. Mindezt *fejlett* demokratikus módszerekkel, amelyek túlmutatnak azon, hogy bedobnak egy kérdést a közösségbe, az érintettek pedig szavaznak róla. Szerintem ez nem demokratikus módszer. Demokratikus akkor lesz, ha kellő információt kapnak a témáról, és egymás szempontjait meghallgatva meg tudják vitatni a kérdést, kialakítanak egy közös álláspontot. Ez csak a részvételiség gyakorlásával valósulhat meg. Ehhez azonban minden szereplőnek nagyon sokat kell tanulnia új módszerek, technikák, facilitátorok bevonásával.

A Civil Kotta 11-es úttal kapcsolatos eseménye: az útvonal bejárása után esélyegyenlőségi javaslatokat fogalmaztak meg. (forrás: facebook.com)

Mennyire nehéz elérni az embereket?

Ez egy nagyon összetett kérdés, mert egyfelől nagyon könnyű, másfelől pedig nagyon nehéz. Óriási különbség van online és offline elérés között. Online láthatóságot elérni nem ördögösség, nekünk is sikerült elég sokakat megszólítani az online térben, és nem azért mert annyira profik lennénk ebben, hanem azért, mert működnek helyi Facebook-csoportok, amelyek segítenek terjeszteni a hírünket. Könnyű egy olyan csoportban megszólítani embereket, amely 26 ezer főt számlál, persze ez már önmagában is nagy láthatóságot generál nekünk. Például a szentendrei mentőállomás ügyét nézve azt láthatjuk, hogy egy helyi vállalkozó felajánlása után 4-5 településről jelentkeztek önkéntesek, akik vagy munkával vagy pénzzel tudnák támogatni a mentőállomás részleges felújítását – egy helyi csoportnak ilyen ereje tud lenni. Más kérdés, hogy amikor tényleges fizikai aktivitásról van szó, akkor milyen eredménnyel járul hozzá egy ilyen online közösség a megvalósuláshoz. Nagyon nehéz megtippelni, hogy ha jelentkeznek 30-an, akkor abból hányan lesznek ott ténylegesen a felújításon. Az offline eléréseket tekintve azt láthatjuk, hogy egy zártabb közösség esetében a kopogtatás nagyon hasznos tud lenni. Viszont így nagyon lassú és nehézkes az elérés, itt a helyi kulcsemberek felkutatásán van a hangsúly. Mi kevés ilyet csináltunk, mert nagy energiabefektetéssel viszonylag kevés embert lehet megmozgatni vele, ugyanakkor ez a módszer sem megspórolható.

Az ügyek találnak meg titeket, vagy ti dobtok fel valami témát, ami érdekelheti az embereket?

Is-is, mert vannak preferenciánk, olyan ügyek, amikkel szívesebben foglalkozunk. De nagyobb részben az emberek tematizálnak egy-egy problémát vagy lehetőséget. Egy ilyen nagy Facebook-csoport, amit már az előbb említettem nagyon jó erre, mert abban azért látszik már, hogy mi foglalkoztatja az embereket. Ilyen értelemben ránk találnak az ügyek. Ugyanakkor vannak saját kezdeményezéseink is, amelyek beválnak. Mi is szeretnénk megmozgatni az embereket például közéleti klubok szervezésével, közéleti műhelyek megvalósításával egy-egy ügy mentén. Próbáljuk megtalálni azokat a témákat, amik foglalkoztatják az embereket, és elég érdekesek ahhoz, hogy el is jöjjenek az érintettek egy ilyen beszélgetésre. Szeretnénk kijutni a piacra, ott van egy *lokális reggeli*, ahol a helyben termelt árukat lehet megvásárolni, reggelizni és közben beszélgetni a helyi problémákról. De azt mondanám, hogy inkább minket találnak meg az ügyek. Mivel most civil városvezetés van, így mindenkivel van kapcsolatunk, el tud hozzánk jutni egy-egy információ hamarabb vagy másként mint a lakossághoz – ez egy előny lehet abban, hogy mit és hogyan tematizáljunk.

Jótekonysági főzőverseny a Civil Kotta szervezésében 2022. augusztus 27-én. (forrás: facebook.com)

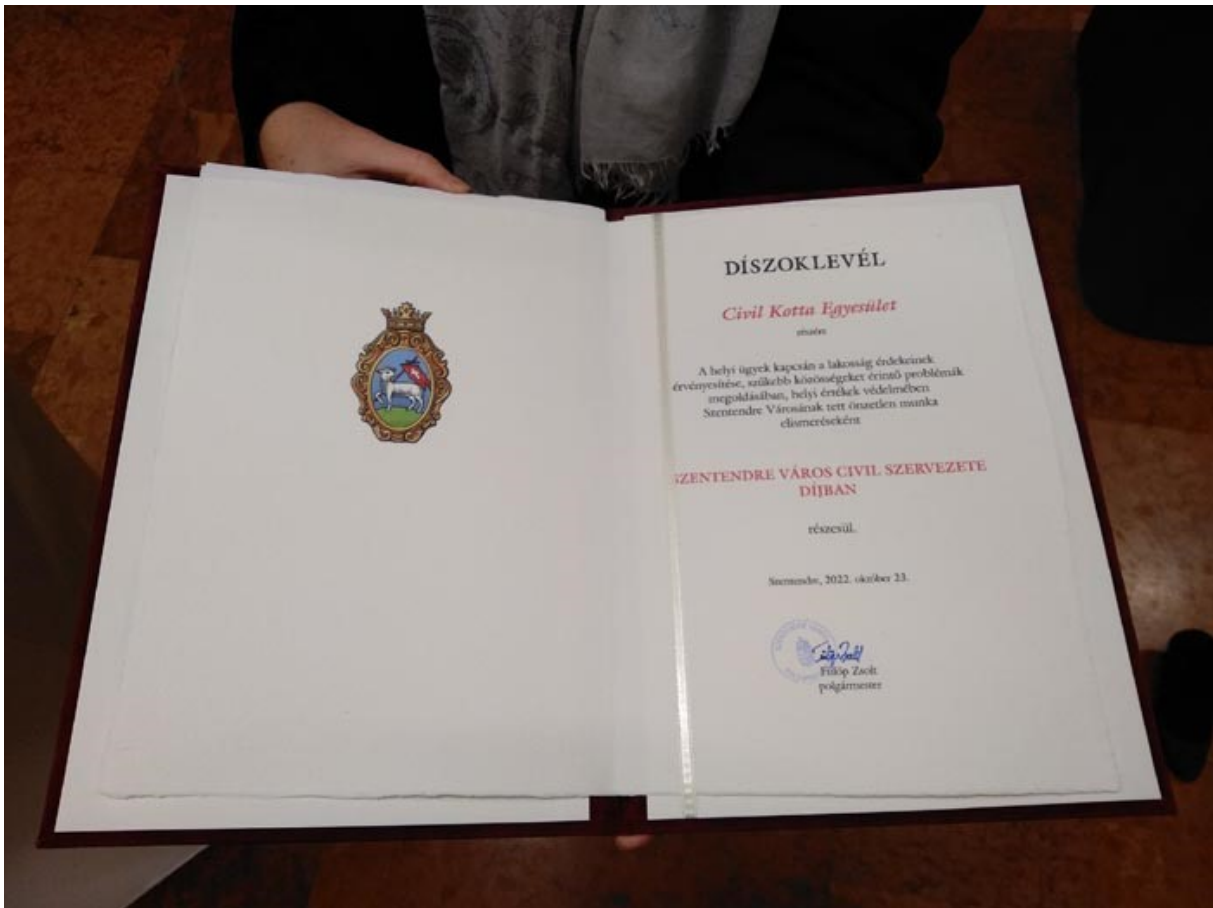
Van olyan hely, ahol találkoztok egymással?

A [Szentendrei Civil Házat](#) egy korábbi igény mentén valósította meg az önkormányzat, ezt a helyet jelképes hozzájárulás fejében bejegyzett civil szervezetek tudják használni. Jelenleg azonban egy másik intézmény, a [P'art Mozi](#) biztosít helyet a civil szervezeteknek addig, amíg az energiaválság miatt zárva tart a civil ház. Korábban ilyen hely nem volt: kocsmákban, bárókban találkoztunk. Ezen kívül egy nagy hiányosság az, hogy a fenti intézmények a belvárosban tudnak helyszínt biztosítani. Más városrészekben nem tudok ilyen helyekről.

Hogyan kezelitek a lakosság körében felmerülő nézetkülönbségeket egy-egy témában?

A rövid válasz az, hogy sehogyan. Nem nagyon van meg az egyet nem értés kultúrája a társadalomban, így az a jellemző, hogy nem jönnek el egy-egy találkozásra azok, akik máshogy gondolkodnak. Például, ha meghirdetünk egy eseményt azzal kapcsolatban, hogy egyirányúsítsuk a Hamvas Béla utcát, akkor azok fognak eljönni, akik ezzel egyetértenek. Volt már arra példa, hogy egy nagyon megosztó vitában az önkormányzat rákényszerítette a lakosságot a döntésre (gyalogos-kerékpáros híd ügye). Ott próbálták összehozni a lakosságot, de én nem igazán azt láttam, hogy jól kezelték volna ezt a helyzetet. A hangoskodáson, bekiabáláson és

félinformációk terjesztésén túl érdemben nem történt előrelépés. A városrészi költségvetés megítélése is konfliktushelyzeteket szül, helyben sokszor nincs egyetértés, megegyezés a döntésekről. Minket eddig elkerültek azok a szituációk, amikben ezek felerősödnek: a szimpatizánsok eljönnek, mások pedig nem. Ebben a most induló folyamatban azonban kifejezetten szeretnénk megszólítani azokat, akik nem ugyanazon a platformon vannak, mert ettől lesz valóban demokratikus a döntéshozatal. Célunk, hogy a legjobb megoldás elérése érdekében ezeket az egymásnak feszülő energiákat közös irányba tudjuk elmozdítani. Ebben a folyamatban a [Civil Kollégium Alapítvány](#) segítségével meg tudunk hívni olyan szakembereket, akik moderálják ezeket a konfliktusokat. Persze ehhez az kell, hogy elérjük a véleménykülönbségek felszínre törését a témában, vagyis azt, hogy sokan, sokféle nézőpontot képviseljenek a beszélgetéseken.

A Civil Kotta 2022-ben elnyerte a „Szentendre Város Civil Szervezete Díjat” (forrás: facebook.com)

Mi várható következő lépésként a Helyi Demokrácia Műhely programban?

Most a partnerkeresés szakaszában vagyunk, civil szervezeteket igyekszünk megnyerni az ügy mellé. Három-négy olyan civil szervezetet (Társaság az Élhető Szentendréért, MKKP helyi szervezet, Kerékpárosklub) szeretnénk bevonni, akik már a megszólításban is szerepet tudnak

vállalni. A következő lépés pedig a helyi lakosság bevonása lesz egy rövid kérdőív formájában, ezzel megpróbálunk valamilyen véleményfelmérést végezni és egyúttal meghívni őket egy ismerkedő beszélgetésre. A közintézmények és a helyi szülői közösségek, vállalkozások bevonása is fontos részét képezi ennek a folyamatnak. Tervezünk egy kitelepülést annak érdekében, hogy jelen legyünk az utcán, láthatóvá tegyük a problémát az *elhaladók* számára. Az autósokat is szeretnénk megszólítani, őket is érint mindenfajta forgalmi változás. Számukra valamilyen kreatív street-art eszközzel kívánjuk láthatóvá tenni a folyamatot. A vége pedig, hogy az önkormányzattal együttműködve a közös szempontokat összegyűrjük, és a megfogalmazott javaslatcsomagot át tudjuk adni a megbízott forgalomtechnikával foglalkozó cégnek. És fontosnak tartjuk azt is, hogy az elkészült szakmai javaslatokat még a megvalósítás előtt a lakosság ismét véleményezhesse és szükség szerint alakíthassa.

Köszönöm szépen a beszélgetést, további sok sikert kívánok a munkátokhoz!

Szerző:

Dudok Dávid 2018-ban szerzett oklevelet az ELTE Községi és civil tanulmányok mesterképzésén, mindig érdeklődve figyelte a helyi közösségi kezdeményezéseket. Szülővárosában, Esztergomban immár 15 éve tagja egy kis színjátszó körnek, melyet 2020-ban egyesületté alakítottak barátaival. Jelenleg az ELTE Szociológia Doktori Iskola Szociálpolitika programjának harmadéves PhD-hallgatója, kutatási területe a közösségi kulturális intézmények társadalmiasított működési módja. Azokat az érdekes pontokat keresi, ahol a helyi civil kezdeményezések kapcsolódni tudnak a társadalmi innovációkra nyitott közművelődési intézmények programjaihoz.

Az interjúalany: Szulovszky István

Szulovszky István, a szentendrei Civil Kotta Egyesület egyik alapítója. Közösségszervezőként a szomszédsági szervezés módszertana alapján dolgozik a helyi és a térségi közösségek megerősítésén, hogy érdekeiket minél hatékonyabban érvényesítve tudják sikerre vinni ügyeiket és ezáltal megoldani helyi és térségi szintű problémákat. Kiemelten fontosnak tartja a vitakultúra fejlesztését, az építő kommunikációs csatornák megteremtését a különböző véleményen lévő emberek között.

Az átlátható, részvételiségen alapuló önkormányzati működést és annak állampolgári kontrollját. (forrás: <https://www.cka.hu/szulovszky-istvan>)

Informálni, vagy informálódni? - „Ebben a csapatban nincsen 'én'. Itt AZ ÜGY van. A CÉL.”

Monostori Éva

Lassan ötödik évfordulójához érkezem annak a napnak, amikor szembesültem egy véletlen folytán, hogy hamarosan a kertszomszédomnak tudhatom – az akkor még így hangzott –, Közép-Európa legnagyobb beruházását, mégpedig a dél-koreai SK Battery akkumulátorgyárat. Mindez egy teljesen véletlen információnak tudható be – egy a Komárom város jegyzőjétől kapott levélnek, ami lakcímváltozásról tájékoztattott. A lakcímem ezután már nem puszta, hanem út lesz. Kinéztem az ablakon, s nem értettem, hogy egy tanya, ahol élek vajon mitől válhatott egyik napról a másikra közigazgatásilag jóval magasabb rendű közterületi minősítésűvé. [\[1\]](#)

ÉLET GYŐRBEN, EGY KÜLÖNÖSEN VESZÉLYES IPARI ÖVEZET MELLETT?

Friss információk, találkozás, kötetlen beszélgetés a Szivügyünk Szentiván civiljeivel

- Tájékoztatás az adománygyűtésről és az első közösségi légszennyezettségi mérés eredményéről
- Folyamatban lévő jogi lépések a különösen veszélyes területté minősítés ellen
- Személyes beszámoló a gödi akkumulátorgyár melletti mindennapokról

Kíváncsiak vagyunk a véleményére! Csak együtt sikerülhet megőrizni családjaink egészségét és biztonságát!

Előadók, szakértők:
 Kun Zoltán - élővilág- és tájvédelmi szakértő
 Lautner Péter - levegőtisztaság-védelmi szakértő
 Bodnár Zsuzsa - Göd-ÉRT Egyesület elnöke
 Szabó Andrea - Szentiváni Óko Szeglet Egyesület elnöke
 Dr. Balog-Farkas Renáta - Szentiváni Óko Szeglet Egyesület tag, ügyvéd

2023. március 22. (szerda) 17:30
Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ
 (9011 Győr, Váci Mihály u. 3.)

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ: f /Szivügyünk Szentiván
 Szivügyünk Szentiván Civil Közösség • Szentiváni Óko Szeglet Egyesület

Innen eredeztethető az a helyi és országos mozgalom, amely az információhoz való jutás különféle módjait, módszereit és lehetőségeit próbálta ki jellemzően a nemzetgazdaságilag kiemelt beruházások [\[2\]](#) kapcsán. „Az eredetileg 2006-ban meghozott törvényt 2010 óta összesen 40 alkalommal módosították. Ezek során újabb és újabb engedményekkel biztosították a növekvő számú kiemelt beruházás és az ezekhez kapcsolódó közmű- és közlekedési fejlesztés akadálytalan lebonyolítását” [\[3\]](#).

A kipróbált és itt bemutatott módszereket jellemzően a magyarországi akkumulátorgyárok, valamint az élő- és ivóvizek védelmére összeállt szervezetek, szerveződések, összefogások gyakorlatából merítettem, természetesen a teljesség igénye nélkül Komárom, Göd, Ivánca, Sósút, Tárnok, Nyíregyháza, Debrecen, Mikepércs, Győr-Győrszentiván, Sopron, Tata (és a STOP Avalon), valamint a Fertő-tó településeiről.

S, hogy miért látjuk fontosnak a helyi nyilvánosságot ezekben az ügyekben? Talán nem meglepő ha azt mondjuk a kormány és a települések döntéshozói nem törekednek arra, hogy a

lakosságot helyben megfelelő módon és előre informálják az őket érintő ügyekről. Így a helyi ügyek mellett kiálló civil közösségek – legyenek azok civil szervezetek, vagy informális csoportok, – feladat, hogy minél alaposabban felkészüljön, s keresse az információkat, valamint a megszerzett információkat a lehető legjobb módon tudja továbbítani. A mi ügyünk alapvetően az érdekképviselet, s az ahhoz kapcsolódó információ áramlás segítése, a nyilvánosság biztosítása.

A beruházás jóval azelőtt elindul, mintsem tudnál róla

A nemzetgazdaságilag kiemelt beruházásokról szóló törvény a beruházások engedélyezéséhez kapcsolódó hatósági eljárásokat is 'kiemelt jelentőségűvé' tette, ezáltal a kormány az 'átlagos' beruházásokkal megbízott hatóságok helyett más hatóságokat jelöl ki, akiknek rövid idő áll rendelkezésükre az engedélyezés lefolytatására.

Minden gyorsan és csendben zajlik a helyben élők teljes kizárásával és korrekt tájékoztatása nélkül. Mire láthatóvá, érzékelhetővé válik a változás, a beruházás már el is indul. Gyakorlatilag a formális tájékoztatás időpontjában már nincs is miről érdemben véleményt formálni.

Törvényesen megfelelő, morálisan elvetendő

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 16. § (2) bekezdése szerint „az önkormányzati rendeletet a képviselő-testület hivatalos lapjában, illetőleg a helyben

szokásos – a szervezeti és működési szabályzatban (a továbbiakban: SzMSz) meghatározott – módon ki kell hirdetni. A kihirdetés pontos módját nem határozza meg sem az Ötv., sem a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.), ez történhet a helyi hivatalos lapban, az önkormányzat hirdetőtábláján is”.[\[4\]](#)

Elvileg tehát minden elérhető, ha tudod, hogy mit és mikor kell keresned, illetve ismered a településed SzMSz-ében meghatározott módot, kihelyezési helyeket.

Gyakorlatilag fel kell készülnöd, időt kell szánnod és ki kell kutatnod azokat az információkat, amelyekre szükséged van. Szükséged van, ahhoz, hogy megértsd, mi is zajlik körülötted, veled, milyen döntések születnek 'feletted' és nem utolsó sorban 'helyetted'.

A döntések elérhetősége többhavi csúszással és a települési honlap (amennyiben van ilyen) legelrejtettebb helyén, gyakran hibaüzenettel található csak meg. Fel kell tehát készülni annak a közösségnek, aki nem csak kullogni akar az információk után, hanem hatást is akar gyakorolni azokra.

Alkalmazott módszerek, az információ eléréséhez

1. Fogalmazz meg konkrétan, miről akarsz tájékozódni

Csak úgy általában nem szerencsés elindulni. Tudnod kell, hogy pontosan miről akarsz pontosabb információkat megtudni. A kiemelt beruházásokat mindig jó előre megelőz(het)ik önkormányzati döntések, határozatok.

Maradjunk a kiemelt beruházásoknál. Ennél a példánál a hatályos településrendezési tervben és annak módosításaiban nyomon követhető, hogy a településed képviselő-testülete milyen módosításokban gondolkodik. Hol jelöl ki újabb ipari tevékenységnek teret, milyen közműfejlesztések szerepelnek az éves költségvetésben.

- Amennyiben nem találsz meg a rendeleteket nyilvánosan, kérj tájékoztatást a jegyzőtől. Ha kell többször, egymás után;
- Figyeld a képviselő-testületi ülések hirdetőanyagait, menj el a testületi ülésekre (amennyiben a téged érintő ügyet tárgyalnak), s ha kell szólj fel, vedd jegyzőkönyvbe a felszólalásod. Amennyiben van lehetőség, készíts videó- és/vagy hangfelvételt a testületi ülésről;
- Kevesen tudják, de nem csak a képviselőtestületi ülés, hanem a bizottságok ülése is nyilvános. Jogod van részt venni a bizottsági üléseken és szót kérni azon;
- Keresd fel a települési, településrészi képviselőt, és próbáld meggyőzni a valós képviselőtről. Írásban is erősítsd meg a kérésed, hivatkozz a személyes találkozásra;
- Amennyiben a véleményezés időszakában vagy, fogalmazz meg az észrevételeidet, tedd fel írásban a kérdéseidet;

- Beadványaidat, kérvényedet, közadatigényedet mindig e-papíron vagy ajánlott levélként küldd el;
- Keresd meg a településen azokat a szervezeteket, akik a település stratégiai partnerei, ők azok, akik véleményezésre időben megkapják a módosítási javaslatokat. Próbáld meg általuk is véleményt közölni, kérdéseket feltenni, illetve magát a szervezetet meggyőzni a véleményalkotásról. Amennyiben van civil szervezeted, kérvényezd a jegyzőnél, hogy vegyen be a stratégiai partnerek közé.

2. Találd meg azokat a helyeket, ahol információhoz juthatsz

Arra nem számíthatsz, hogy korrekt és könnyen elérhető a keresett információ, ezért nyitott szemmel és füllel kell járni, fel kell térképezni azokat a hírforrásokat, ahonnan a hiteles információ elérhető.

- Települési képviselőtestületi és bizottsági ülések előterjesztései, határozatai;
- Magyar Közlöny és a Hivatalos közlönyök;
- Országgyűlési előterjesztések, határozatok;
- Folyamatban lévő törvényjavaslatok;
- Keresd meg és értelmezd a 'beruházáshoz' kapcsolódó engedélyeket, hatástanulmányokat, jelentéseket;
- Keresd fel és kérj információt (személyesen és írásban is) településed képviselőjétől, polgármesterétől, az országgyűlési képviselődtől;
- Kérd ki az engedélyeket a Kormányhivataltól;
- Ne riadj meg a közadatigényléstől, azonban pontosan, érthetően és röviden fogalmazd meg a kérvényed;
- Kérj fel 'szakembereket' az adott szakterületen a helyes értelmezéshez;
- Keresd meg azokat a településeket, akik szintén érintettek, az egymástól tanulás, tapasztalás is sokat segíthet;
- Elkerülhetetlen a sajtófigyelés, a közösségi média, az online hírforrások folyamatos követése;
- Kérj híreket az 'érintettektől' is. Ők azok, akik ideig-óráig dolgoztak, bejutottak, különböző hatóságoknál dolgozók, akik közvetlenül is érintkezésbe kerültek az ügyünkkel, ám hivatalosan nem adhatnak információt, de nem hivatalosan megszólíthatók;
- Kezdeményezhetsz petíciót, aláírásgyűjtést, vagy írhattok levelet is az ügyetekben. Ez utóbbinál figyelj arra, hogy a levelek ne legyenek egyformák, valami változás legyen bennük, akkor ahány megkeresés, annyi az ügy is.

3. Keress társakat, kell egy csapat

Szerencsés, ha közösségben tudsz informálódni, a tudásodat, a tapasztalatokat van kivel megosztani, megvitatni. Egyedül nem megy. Kell egy csapat, ahol a feladatok szétszthatóak, a szakértelem is előtérbe kerülhet, a csapattagok pedig elköteleződnek hosszútávon is.

- Szólítsd meg, hívd össze azokat, akik 'érintettek' és 'elkötelezettek' az ügyed iránt;
- Ismerjétek meg egymás erőforrásait, tudásait, tapasztalatait;
- Értelmezzétek közösen a problémaforrást, és térképezzétek fel a lehetséges irányokat;
- Gyűjtsetek hozzá információkat;
- Tárjátok fel a hiányaitokat, ezek enyhítésére dolgozzatok ki stratégiát;
- Keressetek – szerencsés esetben magatok közül vagy elérhető, bevonható – szakembereket;
- Szervezzetek tématerületenként műhelyvitákat, fórumokat;
- Szerveződjetek, formálódjatok csapattá, közösséggé;
- Készítsetek idő-, feladat- és felelősségtervet;
- Igyekeztek folyamatosan bővülni, az újonnan bevontakat felzárkóztatni;
- Adjatok hírt folyamatosan magatokról, mutassátok be, hogy mi az, amin gondolkodtok. Milyen területeken dolgoztok, melyekhez vártok segítséget, és mi az, amit most csináltok konkrétan;
- Fogalmazzátok meg, hogy milyen területekre hívtok és vártok további szakembereket, adjatok kapcsolódási lehetőséget azok számára is, akik még keresik a szerepüket;
- Legyen valaki, aki a csapatot fogja össze, koordinálja, erről rendszerint megfeleldkezünk.

4. Az információ mindenkié

Mint tapasztaljuk az ügyünk folyamatában az egyik legnehezebb feladat az információk begyűjtése. Nem kisebb és elhanyagolhatóbb a begyűjtött információ megszerezése és továbbadása, elérhetővé tétele.

Mindezek tipikusan a helyi nyilvánosság működését – működtetését igénylik, amit kifejezetten csak az érintettek tudnak elindítani, kiszélesíteni, megszervezni, használni.

A jelenleg zajló és dinamikus változó országos megmozdulások településenként, közösségeként használnak azonos módszereket a hiteles nyilvánosság biztosítására, azonban minden települési mozgalomnak van olyan példaként bemutatható iránya, ami adaptálható és/vagy egységbe is vonható.

Göd^[5]

Göd városa az ország legrégebbi akkumulátorgyárral 'fertőzött' települése. A helyiek, érzelve a problémát, 2020-ban önálló civil szervezetet hoztak létre Göd-ÉRT Környezet- és Városvédő Egyesület néven.

Az egyesület célja Göd természeti, épített és kulturális értékeinek megismertetése és megóvása, Göd városképének megőrzése, az azt veszélyeztető problémák feltárása és nyilvánosságra hozatala. Továbbá az iparosítással járó környezeti hatások felmérése és mérséklése, a tervezett ipari fejlesztések kapcsán párbeszéd és konzultáció kialakítása a kormánnyal, a hatóságokkal, az önkormányzattal és a Samsung SDI, valamint más vállalatok vezetésével. Céljuk a lakosság érdekeinek képviselete a döntéshozók felé, részvétel Göd jövőbeni fejlesztési terveinek kidolgozásában, a városban élők környezettudatosságának növelése.

Az egyesület honlapján minden elérhető, ami a kiemelt beruházással kapcsolatos. Ebben az érdekvégyesítő harcban kiemelten gondos és körültekintő nyilvánosságépítő, nyilvánosság fejlesztő munkát ismerhetünk meg. Láthatjuk, hogy 2020-2021-ben összesen 25 beadvánnyal élt a szervezet az ipari park, azon belül a Samsung gyár kapcsán, eddig 3 petíciót indított céljai elérése érdekében.

- Küldj egy levelet Göd megmentéséért!
- Tiltakozunk a Gödöt tönkretévő gazdasági övezet ellen!
- Iparváros születik a Dunakanyarban. Mentsük meg Gödöt!

Naprakész média-megjelenéseket gyűjt és tesz közzé, valamint 4 alkalommal mért ipari zajt, melynek mérési adatai is nyilvánosak, s amelyre 2022 májusában zajvédelemért indított pert az egyesület.

Az egyesület 2022 májusában [talajvízmérést végeztetett](#), mely három gödi kútban olyan mérgező anyagot mutatott ki, amit a Samsung-gyárában is használnak nagy mennyiségben. A környezetvédelmi hatóság azonban nem hajlandó tényfeltáró vizsgálatot végezni a szennyezés feltárása érdekében.

Beadványaik, tevékenységük során a Samsung SDI vállalatot 36 alkalommal bírságotlák meg. A honlap helyett (amelyen korábban részletesebb tájékoztatást kínáltak az érdeklődőknek) 2022-től már jobbra a facebook oldalukon tájékoztatják a helyieket. ^[6]

 Dr. Vargha Nóra
 Február 17., 14:23 · 🌐

LAKOSSÁGI FÓRUM A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖKRŐL FEBRUÁR 27-ÉN A MŰVHÁZBAN
 A Helyi Építési Szabályzat és a Településszerkezeti Terv véleményezése. Részletekért kattintson a linkre:
<https://fot.hu/lakossagi-forum-fot-telepulesrendezesi.../>
 Nem ért egyet azzal, ami a dokumentumokban szerepel? Egészen más elképzelései vannak? Jöjjön el és mondja el, vagy írja meg március 8-ig a hivatalba!
 A teljes dokumentáció a fot.hu oldalról letölthető: <https://fot.hu/dokumentumtar/?d=/Helyi%20%C3%89p%C3%ADt%C3%A9si%20Rendeletek/V%C3%A9lem%C3%A9nyez%C3%A9si%20anyag/TSZT%20%C3%A9s%20TRE%20v%C3%A9lem%C3%A9nyez%C3%A9s>
 /fotó: Rise of Kingdoms/

 2 17 megosztás

Fót

Fóton nincs akkumulátorgyár, viszont van ipari terület, rajta raktárépületekkel.

„Még az ünnep előtti utolsó munkában töltött percekben, december 23-án 11:29-kor meghozta a határozatát a Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság: jöhet a négyezer tonnányi veszélyes anyag a HelloParks-ba. Megkapta a katasztrófavédelmi engedélyt a HTNS Kft. raktára, ami felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem lesz [\[7\]](#).

Dr. Vargha Nóra önkormányzati képviselő hivatalos közösségi oldalán [\[8\]](#) napra készen tájékoztatja Fót lakosságát a képviselőtestületi ülésekről, a döntések előkészítéséről s a javaslattételi lehetőségekről.

2023. január 27-i bejegyzésében [\[9\]](#) olvashatjuk, hogy a képviselőtestület továbbra is egységesen tiltakozik. Felhívja a figyelmet arra, ha egy határozatnál nem hagynak időt az előkészítésre, az könnyen hatástalan látszatintézkedéssé válhat. S tájékoztatja a lakosságot, hogy a jelenlévő 11 képviselő egységesen döntött amellest, hogy az Önkormányzat perrel támadja meg a veszélyesanyag-raktár katasztrófavédelmi engedélyét.

Példaértékű bejegyzés a február 17-í” [10], ahol a lakosság 10 nappal a településrendezési terv tárgyalását megelőzően értesül a tervezett változásokról, s lehetőséget is kap a véleményezésre, javaslatételre.

Győr-Gyórszentiván

Szívügyünk Szentiván
Február 19., 18:15

A JÖVŐ RAJTAD MŰLIK...

HOGYAN LEHETEK HATÁSSAL A LAKÓHELYEMEN ZAJLÓ DÖNTÉSEKRE ?

ÉLHETŐ JÖVŐ!

VÁROSHÁZA

4 KÉRDEZD
MEG A HELYI KÉPVISELŐDI!

2 CSATLAKOZZ
KÖZELI CIVIL SZERVEZETHEZI!

3 SEGÍTS
MEGOSZTÁSSAL, HOGY ELJUSSON MÁSOKHOZ IS!

5 KÜZDJ
ÉS ÉLJ AZ ALKOTMÁNYOS JOGAIDDAL!

1 ÖTLETELJ
MÁSOKKAL KÖZÖSEN!

GYŐR STOPGIGA
#szívügyünkzentiván

Szívügyünk Szentiván
Február 19., 18:09

⚡ Szeretnénk, ha egy megosztással segítenél Te is! ⚡
HOGYAN LEHETSZ HATÁSSAL A LAKÓHELYEDEN ZAJLÓ DÖNTÉSEKRE?

- ✅ Jogod van az életedre jelentős hatást gyakorló döntésekhez kapcsolódó információkhoz, jogod van kérdezni és jogod van véleményt nyilvánítani!
- ✅ Ha lakóhelyed Győr és környéke: kövesd a lakóhelyeden már működő civil szerveződések beszámolóit!

Kövesd a a Szívügyünk Szentiván Facebook oldalát! Beszélj rólunk ismerőseidnek!

A Gyórszentivánban szervezett megmozdulás volt az első átütő kezdeményezés, ahol a civilek összefogása a tervezett ipari park bővítésével kapcsolatban a nyilvánosság elé került.

„Gyórszentiván városrész lakói tiltakozásba kezdtek a közelükben található ipari park mintegy 400 hektáros bővítése ellen, amely az eddigi ipari park területének kétszeresére duzzasztását jelenti. A bővítés területét ráadásul úgynevezett „Gipz”, azaz „különlegesen zavaró hatású” kategóriába sorolják be a vonatkozó kormányrendelet szerint. Ilyen besorolás – [ahogyan az például Győr építési szabályzatában is szerepel](#) – a különlegesen veszélyes (pl. tűz-, robbanás-, fertőzőveszélyes), bűzös vagy nagy zajjal járó gazdasági tevékenységhez szükséges technológiai építmény, és a működéséhez szükséges infrastruktúra elhelyezésére szolgál”. [11]

„A győrszentivániaiak nem hagyják annyiban, hogy a kormány elfogadható indokok nélkül és a lakóhelyükhöz közel csak azért minősítsen át még több külterületi szántóföldet, hogy az ipari park bővítendő részében több veszélyes tevékenységet folytató gyár települjön”.[\[12\]](#)

A – szinte – frissen alakult Szentiváni Öko Szeglet Egyesület az összefogás élére állt, és petíciót indítottak, amit szinte valamennyi győrszentiváni lakos aláírt. A petíció 3 iránya a „különlegesen zavaró hatású” területté nyilvánítás ellen, a jelenleg is meglévő zaj- és levegőszennyezettség méréséért, valamint a termőföldek megmaradásáért született.

„A petíció mellett számtalan közérdekű adatigénylést nyújtottak be, rengeteg levelet írtak a döntéshozóknak, amelyre érdemi válasz nem érkezett. Ezért az aktivisták a békés demonstráció, a lakossági fórum és az adománygyűjtő rendezvény után közösségi búzavetést szerveztek, melyre a többi érintett település és Győr lakóit várták”.[\[13\]](#)

„Az egyesület folyamatosan és tárgyilagosan tájékoztatja a lakosságot közösségi oldalán”.[\[14\]](#) „Tagjai szakemberek, akik tudásuk és gyakorlati tapasztalatuk legjavát adják ehhez az összefogáshoz. Saját maguk tájékozódása mellett a városrészen túllépve hívják fel a győriek figyelmét is a tervezett beruházásra és annak következményeire”.[\[15\]](#)

Komárom

Három a 'komáromi' igazság és egy a ráadás!

Az ország második akkumulátorgyárral érintett települése és egyben az első zöld beruházás helyszíne. A gyár letelepedése az üzem alapkövetelésekig gyakorlatilag minden információ és tájékoztatás nélkül zajlott. A véletlen adatmódosításoknak köszönhetően vált a városrészen, Koppánmonostoron élőknek nyilvánvalóvá, akik minden gyakorlati tapasztalat nélkül álltak a problémájuk megoldásához, hiszen nem volt előttük példa.

Első körben az építési terület közvetlen környezetében élők petíciót adtak be, amelyen szinte valamennyi ott élő aláírása szerepelt. A petíciót követően lehetőséget kaptak egy városrészi 'közmeghallgatásra', ahol – a mai szemmel és füllel látva, hallva – semmi érdemi információt nem kaptak, az elhangzott ígérek is teljesen alaptalanok és félrevezetőek voltak.

A gyár építése és a próbaüzemének beindulása volt egy újabb mérföldkő, amikor egy másik szervezői kör kezdett aláírásgyűjtésbe, s ennek kapcsán műhelybeszélgetésekbe. Formálódott a közösség, a petíció is benyújtásra került, melynek érdemi fogadtatása továbbra sem volt. A szervezői körből több család lakóhelyet váltott, a csoport nem vált közösséggé. A korábban helyben képviselőjelöltként induló civil alul maradt a magát 'függetlennek' mondott, jelenleg a beruházásokat felügyelő alpolgármesterrel szemben.

„A 2022-es országgyűlési választásokat megelőzően újra mozgósították az erőforrásaikat a városrészben, amit az elhatalmasodó ipari park és az azzal járó kellemetlenségek, bizonytalanságok, félelmek alapoztak meg”.^[16] A korábban hivatkozott műhelyek során rendszerezték a rendelkezésre álló adatokat, forrásokat és információkat, munkacsoportokat állítottak fel, azoknak ütemtervet készítettek. Azonosították a legnagyobb problémaforrást, ami az információhiány volt. Erre elindult a közös gondolkodás és egy honlapnak a kialakítása, ami összegyűjti és rendszerezi a rendelkezésre álló információkat. Az IT tudás és gyakorlati tapasztalat arra irányult, hogy a hivatalos országos, megyei és helyi hírportálokon szűrni tudjuk a településre vonatkozó híreket, rendeleteket, törvényi szabályozásokat vagy előkészítéseket. A lendület harmadszor is alábbhagyott, maradt 3-5 aktívabb szervező, akik gyakorlatilag csapat nélkül fordítanak időt és energiát az információk begyűjtésére és továbbadására.

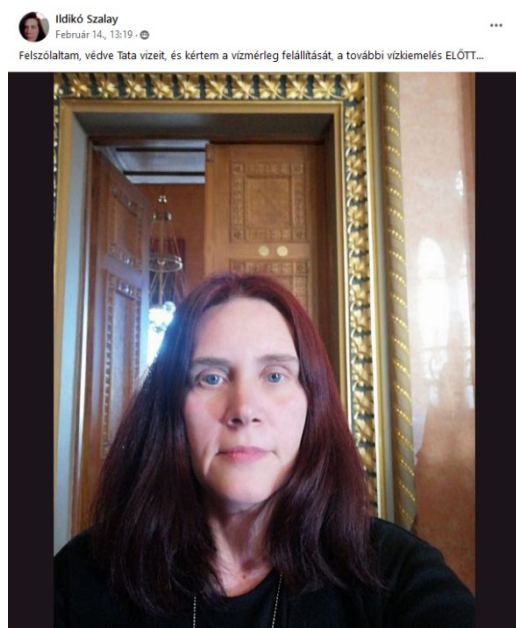
A debreceni közmeghallgatást követően, egy újabb 44 hektár terület kiemelt beruházásúvá minősítése kapcsán újabb lendületet kapott a városban érintett lakosság, egyre többen értik és értelmezik a problémát és keresnek megoldásokat. A közeljövőben negyedszer is nekifognak, és újra fórumokat hirdetnek.

Tata

Tatán szintén nincs akkumulátorgyár, a tatai Öreg-tó partjára tervezett luxushotel beruházása sem nemzetgazdaságilag kiemelt beruházás, ennek ellenére a tataiak példaértékű kiállása válósult meg a Stop Avalon^[17] civil kezdeményezéssel. Ebben a folyamatban is érdemes különös figyelemmel kísérni az érdekvédelmi folyamat kapcsán a helyi nyilvánosság megszervezését.

Szalay Ildikótól, a Stop Avalon tatai civil szerveződés vezetőjétől átfogó képet kaptunk a 2022. július 31-én tartott népszavazási kezdeményezésről.

Az Öreg-tó partjára tervezett szállodakomplexum építésének gondolata is nagy felháborodást keltet a városban élők és az ahhoz kötődők körében. Vannak helyi szokások, amelyeknek hagyománya van helyben. Ilyen például a tó körbesétálásának lehetősége. A szálloda megépülésével többek között ez is veszendőbe ment volna, természetesen ez csupán egy megemlítenő ok a sok közül.

A civilek összefogtak, s azon tanakodtak, hogy milyen formában próbáljanak meg gátat szabni ennek a törekvésnek. A petícióban nem bíztak, azon kívül szinte minden módszert kipróbáltak a mozgósításra, a bevonásra, a véleménynyilvánításra, amikor felmerült a helyi népszavazás lehetősége, de annak a fogadtatása nem volt egyöntetűen kedvező az aktivisták között sem.

A csapat a munkát a kérdések megfogalmazásával kezdte, melyhez szakemberek (jogászok, építészek, bírók stb.) segítségét vette igénybe, illetve párhuzamosan jogszabályokat, törvényeket, határozatokat bújtak, keresték a megoldást. Végül Ildikó mint magánszemély nyújtotta be a népszavazási kezdeményezést.

„A civilek népszavazási kérelmét a Győri Törvényszék 2020. október 13-án jóváhagyta, és a négy beadott kérdés közül hármat alkalmasnak ítélte a népszavazásra. Az ezek ellen benyújtott fellebbezéseket elutasította. Ami különösen érdekes, hogy az egyik személy, aki felülvizsgálatot kért, maga a polgármester volt” [18]. A Helyi Választási Iroda kiadta az aláírási íveket, amelynek gyűjtési ideje már a Covid idejére esett, így a rendelkezésre álló 30 nap helyett jegyzői utasításra a 21. napon a gyűjtést fel kellett függeszteni, az addig kb. 7000 aláírást tartalmazó aláíró ívek jegyzői letétbe kerültek.

A járvány 1,5 éves időszaka szerencsés volt, hiszen lett elegendő idő a népszavazás megszervezésére. Az aktivisták minden fórumon megjelentek, folyamatosan melegen tartották az ügyüket, nem engedték a lelkesedés lanygulását. Ez komoly és összefogott kommunikációs kampányt igényelt. Mivel a civilek tudták, hogy a leadott aláírások elegendők lesznek, nyugodtak voltak, így amikor nagy harcok után végre megkapták a lehetőséget a népszavazás megtartására, már az sem zavarta őket, hogy a nyár közepére, a két év bezárást követő nyaralási időszakra időzítették annak időpontját. A népszavazás országos civil szövetségek, partneri

hálózatok kiállításával és segítségével valósult meg, sikerült a pártpolitikai jelenléte mellőzni és tisztán civil mozgalomként megszervezni és lebonyolítani.

Nem volt kérdés a népszavazás megtartása, melyhez különböző kampánymódszereket, információs csatornákat használtak: ablakkampány, autóra ragasztott mozgó felhívás, 5 db kampányautó folyamatos biztosítása, az 'én is hazamegyek szavazni', vagy a '3 IGEN' is nagyon népszerű volt. A népszavazáson a részvételi arány jogi szempontból eredménytelen volt ugyan, azonban a szavazók 8.300 fős száma már megtorpanásra ösztönözte a szálloda építójét és a város polgármesterét is.

A népszavazási folyamat még le sem zárult, amikor a tataiak ismét egy nagy gonddal szembesültek. Tata, a vizek városa veszélybe került, hiszen a karsztvíze egy részét Komáromba vezetik el, hogy az akkumulátorgyár ottani vízigényét pótolni tudja. Ez az új küzdelmük iránya: a karsztvíz megóvása és helyben tartása.

Iváncsa

Iváncsa képviselő-testületének két képviselője az, aki vállalja, hogy rendre kiáll és megpróbál a helyi nyilvánosság kereteiben az érintett lakosságnak hiteles információkat adni a még épülő akkumulátorgyárról s annak következményeiről.

Az építkezés megkezdése előtt az épülő gyár testvérgyárához, a komáromi SK Innovation Kft-hez látogattak egy forgatócsoporttal és ők voltak az elsők, akik saját erőből egy bemutatófilmet készítettek a helyieknek tájékoztatásul. Mi az, amit a komáromiak valóban tapasztalnak, mire számíthatnak majd az iváncsaiak. A kezdeményezés óta számos kisebb-nagyobb lélegzetű film készült az akkumulátorgyárhoz kapcsolódó beruházásokról a helyiek megszólításával, szakértők bevonásával.

„Iváncsán a beruházás a Covid járvány ideje alatt indult meg. Az építkezésről pedig eleve nem Iváncsán határoztak. Arról, hogy kiemelt beruházásként itt épül meg az ország egyik legnagyobb akkumulátorgyára, a kormány

Iváncsa alig 300 fős település, ahol a település honlapján számos civil szervezet, csoport bemutatkozik, azonban egyik sem foglalkozik környezetvédelemmel vagy érdekképviselettel.

Debrecen – Mikepércs

„Magyarország történetének legnagyobb, súlyosan környezetszennyező, és hatalmas energiaigényű beruházását készítik elő Debrecenben, a lakosság megkérdezése nélkül!” [\[20\]](#) Érdemes ennek a folyamatnak a nyilvánosságot szervező lépéseit, megoldásait is megfigyelnünk.

Helyben több ízben tartottak civilek tájékoztató fórumokat, ahová az eddig érintett településekről civileket is hívtak, szerveztek a pártok is fórumokat, még az év végén egy népszavazási

kezdeményezést is elindítottak, sikertelenül. Nagy hatást azonban nem érzékeltünk, az igazi áttörést az év elején tartott méltán „elhíresült” közmeghallgatás jelentette.

„Megrázó képsorokat látott az, aki a Debrecen közelébe tervezett akkumulátorgyár közmeghallgatásáról szóló videókat nézte meg. A felháborodott tömeg kétségbeesésében kiabálva, dühösen próbálta megakadályozni a CATL kínai akkumulátorgyártó beruházását. A hangulat olyan szintig fajult el, hogy értelmes párbeszédre már nemigen maradt lehetőség, sőt egy esetben a konfliktus még tettelegességig is fajult. A leginkább szívbe markoló jelenet számomra az volt, amikor egy anya az alig pár hónapos gyermekével ment oda közvetlen közelre a döntést képviselőkhöz, küssé maga elé tartotta a csecsemőt, és a sírás határán, fennhangon követelte, hogy a gyerek szemébe mondják: a beruházás biztonságos” [\[21\]](#).

Debrecenben telt be a pohár, itt már mindenki megpróbálta pozícionálni magát, legyen politikus vagy befolyásos személyiség. Több ellenzéki párt is belengette az újabb népszavazás lehetőségét helyi és/vagy országos szinten. A gazdák tiltakozása mellett azonban a legeredményesebbnek a szomszédos település, Mikepércs fiatal közössége, azon belül is a mikepércsi anyák fellépése bizonyult.

„Az anyák nagy része azt állítja, csak egy-két hónapja tudatosult bennük, hogy milyen súlyos környezetszennyezési kockázatokkal kell számolniuk. Innentől nem volt megállás, a település lakóit összefogó Facebook-csoportban egyre-másra jelentek meg a posztok a CATL-ről. A csoport gyorsan bővült, olyanok is elkezdtek beszélni, együttműködni egymással, akik eddig sohasem találkoztak. Volt, aki a nemzetközi sajtó cikkeit figyelte, a jogszabályokat is átnézték, felkutattak minden rendelkezésre álló hatósági dokumentumot, ami a tervezett gyárral kapcsolatban elérhető volt. Rá kellett döbbsenniük, hogy számos alapvető fontosságú kérdésre ezekből sem kapnak választ. Sőt, ami még ijesztőbb volt, hogy fontos adatok hiányoztak, vagy ellentmondtak egymásnak. Első kézből pedig nem kaptak semmilyen információt” [\[22\]](#).

Informálódni és informálni, helyben és országosan

Az akkumulátorgyártási nagyhatalmi lavina koránt sem ér véget, hiszen szinte naponta kapunk újabb és újabb információkat az újonnan tervezett beruházásokról, a beruházásokkal érintett településekről.

Talán pont a mikepércsiek elkeseredett lelkesedése vezetett oda, hogy országos szinten is civilként összefogjunk és ne csak helyben, a helyi közösséget érintő problémákkal, hanem azok rendszerszerű összefüggéseivel is foglalkozzunk. Milyen társadalmi és környezeti hatásai vannak, lesznek ennek a 'fékevesztett' nagyhatalmi törekvésnek? Hol és milyen módon kell és tudunk érvelni vagy hatást gyakorolni a helyi közösségekre, politikusokra? Milyen lehetőségeink vannak, lehetnek arra, hogy hiteles információkkal tudjuk segíteni az egyének és a közösségek véleményalkotását? Ennek az országos összefogásnak az elején tartunk most.

Március van, pont öt éve annak, hogy a komáromi gyárépítés kapcsán elindultam. Pont öt év kellett ahhoz, hogy mára ilyen sokan és sokféleképp foglalkozunk a kiemelt beruházásokkal, azon belül is akkumulátorgyártással és az ezeket körülvevő információs lehetőségekkel – jó-részt annak hiányaival, a helyi nyilvánosság csatornáival, a tájékoztatással. Hogyan válik egyből sok? A közösség formálásával, a közösségfejlesztés és a közösségszervezés módszereivel, a ki-tartással és a folyamatos kommunikálással, informálással, azaz helyben a korrekt nyilvánosság elősegítésével. Mindennek a megszervezése, működtetése, vagy éppen annak akadályozta-tása sokféle tanulsággal szolgálhat az érdekvédelmi küzdelmeket folytató civil mozgalmaknak. A helyi nyilvánosság megszervezése, működése vagy éppen annak akadályozása – ezekben az érdekvédelmi küzdelmekben különösen sokféle tanulsággal szolgálhatnak.

Az íráshoz segítség adtak:

Bodnár Zsuzsa (Göd), Szabó Andrea (Győr-Győrszentiván), Szalay Ildikó (Tata), Dr. Vargha Nóra (Fót)

A szerző:

Monostori Éva közösség- és településfejlesztő, művelődési menedzser, kutató, tréner, egyetemi óraadó, a komáromi Mag-ház alapítója, szakmai vezetője. Jelenleg az ART-Tér Művészeti Szabadiskola és közösségi tér közösségi vállalkozás kialakításában tevékenykedik. 1992-ben ismerkedett meg a közösségfejlesztéssel, aminek azóta is elhivatott képviselője. Mindig érdekelték az új irányok, a módszertani kísérletezések, így az ifjúsági mint korosztályi közösségfejlesztéssel, valamint a civil együttműködésben működtetett közösségi terekkel közel 20 éve kezdett foglalkozni. Az általa indított folyamatoknál nagy hangsúlyt kaptak az együttműködések, valamint a demokratikus értékrend és működés. Komáromban a Mag-házban – megelőzve a helyi civil és/vagy önkormányzati lépéseket – több egyedi kezdeményezés fűződik a nevéhez. Jelenleg a Civil Közösségi Házak Magyarországi Egyesületének elnöke, a Közösségfejlesztők Egyesületének választmányi tagja.

Végjegyzetek:

[1] Szívügyünk Szentiván: <https://www.facebook.com/groups/544717284100699/posts/679451557293937>

[2] 2006. évi LIII. törvény a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről.

[3] Bodnár Zsuzsa: Térképre tettük a Fidesz által kiemeltté nyilvánított beruházásokat az elmúlt 4 évből, Átlátszó 2022. április 13. (<https://atlatszo.hu/kozugy/2022/04/13/terkepre-tettek-a-fidesz-altal-kiemeltte-nyilvanított-beruhazásokat-az-elmúlt-4-evből/#>)

[4] <https://naih.hu/hatarozatok-vegzesek/category/tag?tagid=115>, [Az önkormányzati rendeletek elektronikus közzététele](#), 2012. május 30.

[5] Gödről szóló bekezdés az alábbi honlap alapján készült. <https://www.godert.hu/>

[6] <https://www.facebook.com/godert.hu/>

[7] <https://www.facebook.com/drvarghanora/posts/594497789352780>

[8] <https://www.facebook.com/drvarghanora>

[9] <https://www.facebook.com/drvarghanora/posts/613663250769567>

[10] <https://www.facebook.com/drvarghanora/posts/631304499005442>

[11] Bogati Bence: A győrszentiváni területek veszélyessé minősítése teszi lehetővé az új beruházásokat az ipari parkban a külügy szerint, Mérce, 2022.10.01. <https://merce.hu/2022/10/01/a-gyorszentivani-teruletek-veszelyesse-minositese-teszi-lehetove-az-uj-beruhazasokat-az-ipari-parkban-a-kulugy-szerint/>

[12] Soproni H. Lajos: Civilek akadályoznák az ipari park bővítését Győrszentivánon, Orbán Viktort lakossági fórumra hívják, Népszava 2022.09.19. https://nepszava.hu/3169737_civilek-akadalyoznak-az-ipari-park-boviteset-gyorszetivanon-orban-viktort-lakossagi-forumra-hivjak

[13] Közlemény: A győrszentiváni civilek nem adják fel, Kisalföld, 2022.11.06. <https://www.kisalfold.hu/helyi-kozelet/2022/11/a-gyorszentivani-civilek-nem-adjak-fel>

[14] <https://www.facebook.com/szivugyunkszentivan>

[15] Élet Győrben egy különösen veszélyes ipari övezetben? <https://www.facebook.com/szivugyunkszentivan/posts/510750387915320>

[16] Monostori Éva: Az első HÖM Fórum: Közös – ügyünk – Komárom, <https://www.beleszok.hu/2022/02/16/az-első-höm-forum-kozos-ugyunk-komarom/>

[17] <https://www.facebook.com/groups/661383671085142>

[18] Boros Juli: Saját polgármesterük támadta meg a tatai civilek népszavazási kérelmét, 444, 2020.október 19. <https://444.hu/2020/10/19/sajat-polgarmesteruk-tamadta-meg-a-tatai-civilek-nepszavazasi-kerelmet>

[19] Presinszki Judit: Covid volt, és egy csütörtökön telefonáltak, hogy akkumulátorgyár épül Iváncsán, Telex, 2023.03.01. <https://telex.hu/belfold/2023/03/01/ivanca-akkumulatorgyar-epitkezes-akkumulator-munkas-halalozas>

[20] Ne épüljön Debrecenben kínai akkumulátorgyár, Szabad aHang, <https://szabad.ahang.hu/petitions/ne-epuljon-debrecenben-kinai-akkumulatorgyar>

[21] Faluvégi Balázs: Debreceni gigagyár: a helyiek szenvedése árán gazdagodnak az akkumulátorgyártók, de nekik is megvan a gyenge pontjuk, Forbes, 2023. január 27. <https://forbes.hu/uzlet/catl-debrecen-samsung-god-tiltakozas-akkumulator-gyar-esg/>

[22] Spirk József: Az utcán sírnak az anyukák az akkumulátorgyár miatt, 24.hu, 2023.01.28. <https://24.hu/belfold/2023/01/28/mikepercs-akkumulatorgyar-catl-debrecen/>

A Nyomtass te is! modell a helyi nyilvánosságban

L. László János

Helyben, helyi ügyekről, nyomtatott formában, közérthetően, őszintén és kritikusan szólni, és ezt minden postaládába eljuttatni – ennek még mindig nagyon nagy ereje van.

Kevesen tudják, hogy a Nyomtass te is! hetilap előzménye egy kistélepülési „újság” volt. Valamikor a 2000-es évek első felében egy Pest környéki településen éltem néhány évig. Akkor még internet szolgáltatás sem volt ott, ezért először azt kezdeményeztem, hogy hozzunk létre egy teleházat, amihez kapcsolódóan mikrohullámú internetet is bevezetjük a községbe. A mából nézve már elég hihetetlenül hangzik ez. Kezd feledésbe menni az a nagyszerű kezdeményezés is, amit a teleházak jelentettek. Ezek olyan irodák, közösségi terek voltak, ahová bárki bemehetett internetezni, és a számítógép használatához, illetve különböző ügyek kereséséhez szakszerű segítséget kapott. És persze a gyerekek is játszhattak kedvükre az újdonságnak tekinthető számítógépes játékokkal. A teleház általam felvetett ötlete a legaktívabb és legnyitottabb embereket szólította meg a helyi közösségből.

Ez idő tájt figyeltem fel arra, hogy az önkormányzat elhallgat egy nagyon fontos ügyet az ott élők elől, mégpedig a gázközmű vagyon átalakításáért a településnek járó százmilliós nagyságrendű összeget. Nyilván nem akarták és nem is tudták volna örökre titkolni, de az időleges

hallgatás sem volt tisztességes. Nagyon erős témának tűnt ez, amit, én legalábbis úgy éreztem, tudatni kellene minden ott élővel.

Valami nagyon olcsó és egyszerű megoldást szerettem volna kitalálni. Ekkor született meg az ötlet, hogy legyen ez egy A/4-es lap, amelyet félbehajtunk és mind a négy oldalára szöveget tördelünk, ami így egy négyoldalas pici újságot ad ki. Lényeges volt az ötletben, hogy egy ilyen kiadványt bárki otthon is elkészíthet. Esetünkben az akkor 14 éves gyerekem volt a tördelő. Ráadásul a lapot bármilyen nyomtatón lehetett sokszorosítani, és adott volt a terjesztői hálózat is a teleház körül gyülekező aktív emberekből.

Természetesen ezen a településen is volt hivatalos önkormányzati lap, olyan, mint az országban mindenütt, unalmas, olvashatatlan, a hírek jórészt arról szóltak, hogy a polgármester köszönti az idősek otthonában élőket, vagy éppen szalagot vág át, és még néhány közhasznú hirdetmény.

Mint várható volt, „nagyot szólt” már az első lapszám is. Felbolydult a település, mindenki magyarázatot követelt, hogy miért hallgattak a pénzről, mi lesz a sorsa a váratlanul érkező hatalmas bevételnek.

Az újságot ettől kezdve havonta kiadtuk. Az önkormányzat – nyilván akaratán kívül, de – folyamatosan szolgáltatott érdekes, izgalmas témákat. A lap hiteles volt, független, bizalmat ébresztett, ezért egyre több információt kaptunk az emberektől, elláttak minket munícióval. Mivel tényleg olvasták is lapot, a kiadvány hátsó oldalán szívesen hirdettek a helyi szolgáltatók, vállalkozók, ami bőven fedezte a nyomtatási költséget. Az újság és a teleház körül aktívan dolgozó emberek közül később többen is képviselők lettek.

Ezt az alapötletet vettük elő 2017 nyarán, csak már országos méretekben. Ekkor indítottuk el a Nyomtass te is! hetilapot, amely azóta is folyamatosan megjelenik, és már a 294. számnál tart. Itt a cél az volt, hogy olyan híreket juttassunk el, főleg kistelepülésekre, amelyeket a kormány által szinte teljesen elfoglalt nyilvánosság elhallgat előlük.

A példányszám az évek során folyamatosan emelkedett. Az önkéntes terjesztők és a pénzügyi támogatók száma nyilván mindig a választások közeledtével nőtt meg, vagy olyan felforrósodott politikai helyzetekben, amikor a nagyközönség is jobban odafigyelt a közéletre. Hosszú hónapok voltak, amikor tartani tudtuk a 700.000/hét példányszámot, de a csúcs az 1.300.000 volt egy adott héten. Ehhez persze több ezer önkéntes terjesztő is kellett.

Forrás: <https://www.facebook.com/nyomtassteis>

Elég hamar felismertük, hogy nagyobb az érdeklődés, ha helyi ügyeket is találnak a lapban az olvasók. Eleinte független megyei hírportálokkal működtünk együtt – mint például a debreciner.hu, szabadpecs.hu, nyugat.hu, borsod24.hu, kecsup.hu, 7300.hu, veszpremkukac.hu, stb - , akik hiteles információkat, cikkeket adtak át nekünk. A tőlük átvett írások a lap utolsó oldalán szerepeltek.

De ez még mindig csak a megyei szint volt. Akadt néhány kisebb település, ahol a Nyomtasz te is! neve alatt és a mi szakmai kontrollunk mellett időnként saját helyi lapokat készítettek. Ennek legerősebb példája Tótkomlós volt, ahol az újság körül egy olyan közösség kovácsolódott össze, amely később az önkormányzati választásokat is megnyerte.

Folyamatosan komoly nehézséget okozott, hogy egy központból nem könnyű ellenőrizni a lokálisan született írások hitelességét. Szinte lehetetlen helyismeret nélkül utánamenni annak, hogy a megjelentetni kívánt információk valóban helytállóak-e, és nem csak egy szűk csoport elfogultságát tükrözik.

Ahogy telt az idő, egyre rosszabbodott a helyzet abból a szempontból, hogy vidéken folyamatosan nőtt a félelem a „politizálástól”. Próbálkoztunk helyi környezetvédelmi ügyek felkarolásával is, de amikor meglátták, hogy a lapunk többi oldalán „kormánykritikus” cikkek találhatóak, akkor ijedten visszaléptek. A próbálkozásokat máig nem adtuk fel, de a mi fő profilunknak megmaradtak az országos ügyek.

Önkéntes terjesztők. Forrás: <https://www.facebook.com/nyomtasteis>

A Nyomtass te is! újság valójában egy olyan modell, amely a gyakorlatban bizonyította a működőképességét. A technológia bárki által felhasználható, mindenki képes hasonló módon, csak más címmel ilyen lapot szerkeszteni. Előnye, hogy olcsó, gyorsan előállítható, nem nagy terjedelmű, a terjesztés önkéntes alapon is megoldható, és amit még nem hangsúlyoztam eléggé: nagyon nagy közösségteremtő ereje van.

Az igazi gondot az okozza, hogy ha valaki vidéken ilyesmire adja a fejét, az ma már komoly egzisztenciális kockázatot is vállal. Ráadásul egy olyan megosztott légkörben, ahol jó eséllyel a többség még hallgatólagosan sem mellette áll.

Ha valaki képes is ezt az akadályt megugrani, komoly szakmai kihívásokkal szembesül. Az önkormányzatok és az államigazgatásnak minden vidéki meghosszabbítása durván megnehezítette az információkhoz való hozzáférést. A kormányzattól kiinduló, elzárkózó és ellenséges

magatartás „leszivárgott” a legalsóbb szintekig is. Nem tartják természetesnek, és megengedik maguknak, hogy ne adjanak információkat.

Emellett muszáj megfelelni bizonyos szakmai követelményeknek is, mert csak úgy lesz hiteles és védhető egy helyi kiadvány. Sokoldalúan kell tájékozódni, alaposan ellenőrizni az információkat, lehetőleg minden felet meghallgatni, egyértelműen, világosan és érthetően fogalmazni. Sajnos ezeknek a követelményeknek néha a profik sem felelnek meg, hatványozottan igaz ez az „amatőrökre”.

A nehezítő tényezők mellett persze remény is van. Rengeteg bátor, kreatív és képzett ember él az országban, akik tenni szeretnének valamit. Sok helyen nem hagyják szó nélkül a visszaéléseket. Az ügyek mentén kialakuló közösségek pedig képesek bátorítani és segíteni egymást.

Szerző:

L. László János újságíró, civil aktivista. A rendszerváltástól másfél évtizeden át a Magyar Hírlap munkatársa, majd belpolitikai rovatvezető. Hosszú éveken át a Localinfo önkormányzati szakmai lap főszerkesztője. Az eDemokrácia Műhely Egyesület alapító elnöke. A hat évvel ezelőtt indult Nyomtass te is! hetilap főszerkesztője.

„Ők egyszerűen híreket akarnak adni magukról” - Nyitott közösségi stúdió a város közepén

Péterfi Ferenc

Egerben működik egy nyitott közösségi stúdió, ahova fiatalok vagy talán más korúak is elmehetnek gyakorolni, használni, megismerni a médiumokat vagy ezeket a digitális eszközöket. És ennek az egyik működtetője Weil Zoltán, aki újságíró, korábban a helyi rádióban dolgozott.

Mesélj nekünk első körben erről, mi is ez a szolgáltatás, amit szerveztek?

Mi az Egri Újságíró Egyletet működtetjük itt, most már több mint 20 éve. A közelmúltban eszünkbe jutott, hogy az az igazi probléma most már, hogy senki nem érti, hogy hogyan működik a hírvilág. Ezért tud sokszor a propaganda erősebb lenni, mint a valódi tények, ezért terjedhetnek el az álhírek.

És ráadásul még a politika és a politikai kommunikáció erre ránehezedik.

Abszolút. Mindenki meglátta ezt a rést, hogy elbizonytalanodtak az emberek. Ez a paradigma-váltás, ami a kommunikációban most is megtörtént. Na, megtörtént ez már, amikor a kőtáblák megjelentek, amikor a nyomtatás megjelent, amikor a sajtó, az első nyomtatott lapok a XIX. században. Aztán a filmhíradó meg a rádiózás elindulása. Szóval mindig rátelepednek az új médiumokra természetesen a politikusok is, meg hát az apokalipszis lovasai is ezeken ügetnek ki. Most az internet az, ami miatt az történik, hogy teljesen összevissza keringenek a hírek, senki nem tud semmit, nagy a zaj, ezért elbizonytalanodtak az emberek. Merthogy fogalmuk sincs, hogy hogyan kellene megítélni egy-egy információt, semmilyen forráskritikájuk nincsen, nem is értenek hozzá. Azt szokták meg, hogy ami elhangzik a rádióban, elolvasható az újságban, az a valóság.

Régebben még így is mondták, hogy az újság írta, a rádió vagy a tévé mondta. Most ez már differenciáltabb, de mindenesetre nagyon erős dominanciája van ezeknek a közleményeknek, amiket mondasz.

Persze. És hát esetleg a nagyvárosokban ennek most már van egy jobb alternatív nyilvánossága, még Egerben is; de például a környező falvakban azért megmaradt a régi struktúra. És akkor rájöttünk, hogy tulajdonképpen ez a hírfogyasztás, ez olyasmi, mint mondjuk a zene,

hogy aki egy picikét is tud bármilyen hangszeren játszani, akár furulyán, vagy járt egy-kétéves zeneiskolába, az hirtelen egy kicsit jobban érti a zenét.

És akkor azt gondoltuk, hogy ha az emberek elkezdnek hírt adni magukról, akár csak egy kis mínuszos hírt is megfogalmazznak, és egyáltalán valamiféle közelségbe kerülnek a hírgyártással, akkor jobban megértik a hírek lényegét, hogy hogyan kell azokat írni, és hogy kell olvasni. Persze az írás most már nem annyira menő dolog. A blogok azért még hasítanak, de igazából a podcastok, a tiktok videók, a youtuberkedés és egyáltalán ez az audiovizuális betyárkodás, ami most igazából a legnagyobb hírvívő. És azt találtuk ki, hogy akkor csinálunk egy ilyen stúdiót, ahova bárki bejöhet, kap egy kis képzést, ami egy technikai képzés.

Tehát valójában nem egy tanfolyamot vagy egy iskolát kell végigjárnia, hanem személyes konzultációban kapja ezt?

Persze, persze. Vagy kis csoportokban, például egy osztályból eljönnek öten-hatan, mondjuk egy középiskolás csapat, és akkor azt mondják, hogy ó, mi egy podcastot szeretnénk indítani. Akkor elmondjuk nekik, hogy az körülbelül hogy néz ki, hogyan beszélünk, miket mondunk, miket nem mondunk – de tényleg ilyen nagyon alapvetésekre kell gondolni. Tehát, hogy nem rúgunk bele másokba csak azért, mert az mekkora poén. És akkor ezt így betartják. Egyébként ők maguk ezt sokkal jobban figyelik.

Általában ők egy csomó esetben a technikában gyorsabbak, mint sokszor más korosztály, de a tartalomban meg a magatartásban van inkább nagy eséllyel szükség némi felkészítésre?

Az igazság, hogy ott sem. Amiről most beszélünk, az egy átlag magyar középiskola. Ne felejtjük el, a középiskolások még okosak, szellemesek és befogadókészek. Nyilván a bölcsisek az igazi csúcspont felfogásban, és akkor onnantól kezdve...

...elkezdünk onnan lepusztulni?

Igen, igen. Onnantól kezdve már nincs kérdés, hanem csak unott pofával ülni és a frontális oktatást fogyasztani. Szóval azért ők még tényleg elég jó fejek, és képben vannak néha egy fél óra alatt. Tulajdonképpen azt a gondolatiságot át tudjuk nekik adni, és a technikai kezelést, az meg olyan, hogy mi nézünk a legnagyobbat, hogy leülnek és olyan három perc alatt alkotnak valamit. Egyszerűen ez az intelligencia már bennük van. Tehát tudják, hogy ezeket – egy keverőpultot, egy számítógépes vágóprogramot –, hogyan kell kezelni, ez igazán nem okoz nekik gondot.

És hogy lett ez a stúdió? Nyilván azért ez egy költséges dolog, nem akarom eltúlozni, mert ma már egyszerű feltételekkel is sok mindent lehet – egy mobiltelefonnal meg hasonlókkal, de mégiscsak nektek, ha jól tudom, akkor van valahol egy hely, ahol a háttérben igazi stúdióban fogadjátok az érdeklődőket?

Igen, van nekünk egy közösségi házunk, ez a Labor névre hallgat, itt Eger központjában, ez egy szép nagy ház. Az egyik tag adta ezt oda tulajdonképpen a Labor Egyesületnek, és itt működnek különböző civil csoportok. Tényleg, mindenféle állami támogatástól mentesen. És itt az egyik ilyen kis szobát megkaptuk mi, szereztünk rá nemzetközi pályázatokon pénzt, hogy felépítsük ezt a stúdiót. Ennek még egy mobil változatát is, tehát amit ilyen kofferekben el tudnak vinni.

Ki tud települni a stúdió?

Igen, igen. Kamerákkal, keverőpulttal.

Akkor többről van szó, mint auditív anyagok előállításáról.

Igen. És tudnak bloggerkedni is. Bejönnek, és akkor mindent használhatnak a nap 24 órájában. Elektronikus beléptető rendszer van, és amikor kedvük van, akkor bejönnek, elkérhetik a cuccokat, vagy kitelepülnek, csinálnak mindenféle anyagokat. Azokat megnézzük, s volt egy „műnőségi díj”. Régen a legjobb anyagokat díjazni tudtuk.

Mit tapasztaltok?

Egy ilyen tök jó közösség alakult ki, és ez nem csak alakult, hanem alakul folyamatosan.

Mit gondolsz, van-e esély arra, hogy ez a korosztály egy kicsit a saját életének a döntéseiben, a saját közéleti kapcsolati viszonyaiban – most elsősorban a szűkebb közegre gondolok – aktívabb, önállóbb lehet? Tehát képessé válhat arra, hogy ne sodródjon, vagy ne a különböző álhírek, meg kamuinformációk kapcsán alkosson véleményt? Hogy a saját életét a kezébe tudja venni, hogy meg tudjon szólalni a mindennapi életét érintő kérdésekben is? Van-e ilyen tapasztalatotok, hogy erre érzékenyekké válnak, igényelnek-e ilyet?

Abszolút. Ez a generáció – bár most tényleg nem csak a fiatalok vannak, próbálkoztak nálunk már tanáremberek is, hát ők nem olyan nagy sikerrel. Az öncenzúra azért lelőtte őket, de a fiatalok például mások. Azt vettük észre, hogy ellentétben mindenféle hiedelemmel, a fiatalok nem azt szeretnék, hogy ők mondjanak híreket, hanem ők akarnak hírt adni saját magukról. Az érdeklő őket, hogy beszélhessenek azokról a dolgokról, amik ők. Ugye ez a „tiktokgeneráció”, ami előtt a felnőttek értetlenül állnak, hogy mit majomkodnak, meg nem tudom, mit csinálnak. Ez a valóságban persze csak annyit tesz, hogy ők egyszerűen híreket akarnak adni magukról. Ha megtanulják ezeknek a híreknek az elkészítését, egyáltalán, hogy mi a hír, hogy mit, mikor, hol, ki – tehát ezekre az egyszerű kérdésekre tudnak mondjuk egy blogban, vagy egy podcastban válaszolni vagy akár egy tiktokban. Most például az egyik csapat, két középiskolás srác – tizedikesek – megnyerte itt az egyetemnek a klipversenyét egy egyperccsel, amit nálunk készítettek. Ők egy percben már egy kisfilmet tudtak elkészíteni az ő problémáikról, ami a helyi zsűrinek elnyerte a tetszését.

Tehát a válasz a kérdésre az, hogy igen, szerintem nekik nagyon fontos, hogy kifejezzék magukat. Persze néha simán megoldják egy mobillal is. Tehát nem kell ehhez a stúdió, de azért ez menőbb. Szóval menőbb egy ilyen nagy cuccal, jól hangzó dolgokkal.

Még azt feltételezem, hogy ez a háttér képletesen szólva egy ilyen „akolmeleget” is kínál. Találkozol-e azzal, hogy valami érzékenység vagy valami nyitottság kialakul a párbeszédre, arra a fajta vitára, amikor tényleg érdeklő őket, hogy mit akar a másik mondani?

Hát persze. Egyszerűen azzal, hogy összejönnek emberek, és kénytelenek egymással úgy beszélni, hogy látják egymást, érzik egymást, érzik a lehetőséget, a reakcióikat, és nem abban a személytelen térben kell, hogy megfogalmazzák a teljesen szélsőséges, esetleg valamilyen álarc mögé bújtatott üzeneteiket. Ezzel óhatatlanul érzékenyülnek, magyarul a közösségnek a kultúrateremtő ereje működik. Ráadásul mivel ezek kommunikációra nyitottabb srácok, emiatt ez hatványozottan összejön. Tehát megtanulják egy pillanat alatt, hogy mi az, ami klassz, és hogyan kell viselkedni.

Zene füleimnek, amiket itt most mondasz. Azok a terek, azok a közösségi terek, amelyek kitölthetők ilyesmivel, azok nagyon hiányoznak szerintem az életünkéből, pedig nagyon fontosak lennének.

Zoli, köszönöm, egy kis ízelítő volt most a SzövegTörzs programból is

Igen, a szövegtörzs.hu az oldalunk.

Köszönöm, erre majd rákeresünk.

Szerző:

Péterfi Ferenc eredetileg Újpalotán népművelő, majd közösségfejlesztő. Később az NMI és jogelődjeinek a Közösségfejlesztői Osztályán dolgozott, majd az osztály vezetője lett. Falusi és városi terepmunkákban vett részt, egyetemi, szakmai és civil képzések oktatója, konferenciák szervezője. A Parola folyóirat alapító főszerkesztője, évekig a Közösségfejlesztők Egyesületének titkára, majd elnöke volt.

Helyi Demokrácia Műhely – Teret adunk a helyi együttműködéseknek

Szabados Péter

A Civil Kollégium Alapítvány (CKA) lengyel és szlovák partnerekkel megvalósuló projektje az önkormányzati szereplőket (politikuskat, civil referenseket) és a civil szervezeteket egy platformra hozza össze fontos ügyek, problémák mentén, melynek a Helyi Demokrácia Műhely nevet adtuk.

Az egész ötlet abból indult ki, hogy 2019-ben részt vettem egy csereprogramban az Egyesült Államokban, ahol egy hónapot Washington DC-ben, a Local Progress nevű szervezetnél dolgoztam. Politikusokat és civileket szerveznek össze progresszív ügyek mentén, felerősítve hangjukat, támogatva országos és helyi akciókat az ügyeik megnyerése érdekében. Hazaérve úgy gondoltam, valami hasonlót lenne érdemes itthon kipróbálni, és a Civil Kollégium Alapítvány felkarolta az ötletet. Elkezdtünk pályázni az elképzeléssel különböző helyekre, végül sokadik nekifutásra sikerrel jártunk, és 2022-ben elindítottunk egy pilotprojektet regionális (szlovák és lengyel) partnereinkkel közösen.

A cél az volt, hogy a tenni akaró önkormányzati képviselőket helyzetbe hozzuk, hiszen a programban résztvevők lehetőséget kapnak arra, hogy az általuk képviselt közösségeket aktívan támogassák, képviseljék ügyeiket, miközben a civil szervezetek szakmai, szakértői támogatást nyújtanak számukra a rendeletalkotási vagy -módosítási folyamatban. A civil szervezetek pedig anélkül érhetnek el sikereket a számukra fontos ügyekben, hogy közvetlenül kapcsolódnának a politikai szereplőkhöz. A program különböző képzéseken keresztül lehetőséget ad a fejlődésre mind az önkormányzati szereplőknek (részvételdemokrácia-technikák, közösség-szervezési alapok), mind a résztvevő civil szervezeteknek (az önkormányzati működésbe való bekapcsolódás). Ez a kölcsönösen előnyös helyzet biztosít termékeny táptalajt a gyümölcsöző kapcsolatok kialakulásának.

A nemzetközi együttműködés és a kölcsönös tapasztalatcsere révén a résztvevők betekintést nyerhetnek abba is, hogy a szomszédos országokban miként zajlanak a hasonló szabályozási, rendeletalkotási folyamatok, és mi történik az alulról szerveződő kezdeményezésekkel.

Bízunk benne, hogy a most formálódó program idővel egy ismert szerveződéssé nőheti ki magát, nevet szerez, és így támogatása sokat jelenthet egy helyi képviselőnek az önkormányzati választások előtt. Az emberek tudni fogják, ha egy képviselő a Helyi Demokrácia Műhely tagja,

akkor rá biztosan számíthatnak a helyben élők. Ha a jövőben tovább tudjuk bővíteni a résztvevők körét, akkor olyan aktív, változásra törekvő önkormányzati szereplők hálózatát hozzuk létre, akik az alulról jövő helyi kezdeményezéseket felkarolva akár országosan is eredményeket érhetnek el. Képesek együtt dolgozni a pártpolitikán felülemelkedve, szolidárisak egymással és közösségeikkel.

A civil szervezetek számára forrásokat és kapcsolati hálót biztosít ügyeik hatékonyabb képviseléséhez a helyi politikusok bevonásával, társadalmi kapcsolataik és bázisuk fejlesztésével. A civil szervezetek és választott helyi tisztségviselők hálózatalapú platformja erősíti hatalmukat és szervezőképességeiket. Mindkét felet felkészíti a tudatosabb együttműködésre a demokratikus keretek fennmaradásáért folytatott küzdelemben, a progresszív társadalmi kérdések képviselésében. Célunk a demokrácia önkormányzati szintű erősítése, a helyi politikusok és civil szervezetek közötti együttműködés elősegítése, a bizalom és a kölcsönös megértés kialakítása. Magyarországon, Lengyelországban és Szlovákiában a demokratikus intézmények válsága erodálja a helyi önkormányzatokat. Erősíteni kell a helyi közösségek és a helyi politikusok közötti kapcsolatokat a helyi szintű hatalom növelése, a helyi közösségek önrendelkezésének helyreállítása és a döntéshozatalban betöltött szerepük növelése érdekében.

Magyarország

A programot egy kapcsolatépítő beszélgetéssorozattal indítottuk, amelyben civil és politikai szereplők, valamint önkormányzati képviselők vettek részt. A beszélgetések alapján kiválasztottuk azokat a képviselőket, akik elkötelezettek a közös munka és az együttműködési platform létrehozása mellett, nyitottak a részvételi technikák alkalmazására, hogy a helyiek számára a legfontosabb témákat felkarolják. Szívesen dolgoznak együtt a civil szereplőkkel, akiket bevonhatunk az együttműködésbe és a jogszabályalkotásba.

A települések és képviselők kiválasztása szervezetünk korábbi kapcsolataira, aktív közösségek és helyi civil szervezetek ajánlásaira épült. Bár a program kölcsönös előnyökre épül, és úgy gondoljuk, hogy ez kiváló lehetőség a résztvevő képviselők számára, előfordult, hogy egyes résztvevők nem tudtak elegendő időt szánni a közös munkára, és nem tudják elérni a kitűzött célt, célokat. Ilyenkor igyekszünk a képviselővel a kapcsolatot fenntartani, de nem vonjuk be őket a további képzésekbe, műhelymunkába.

A képviselők által felvetett problémákat a részvételi demokrácia eszközeivel próbáltuk meg erősíteni, pontosítani (online kérdőívek, nyilvános fogadóórák, egyéni utcai beszélgetések). Fontos volt, hogy a téma egyformán fontos legyen a programban részt vevő képviselő, a helyileg aktív civil szervezetek és nem utolsósorban a választópolgárok számára is.

Az ügyválasztási folyamat lezárulta után kerestük meg azokat az országos civil szervezeteket, akik a témákban megfelelő szakmai háttérrel tudtak biztosítani, szakértelmükkel segíteni tudták az ügyhöz kapcsolódó teendők megtervezését, megvalósítását.

A szereplők megtalálása után indítottuk el a képzési folyamatunkat, aminek alapvetően két célja volt. Egyrészt megfelelő szakmai ismeretekkel felruházni mind az önkormányzati szereplőket, mind a civil partnereket, másrészt kialakítani azokat a kis csapatokat, melyek a későbbiek folyamán a mentor segítségével közösen dolgozni fognak az ügyek megvalósításán.

Munka közben – csoportos megbeszélés

Összességében elmondható, az eddigi találkozók és a közös munka eredményeként egy jó közösség alakult ki, amelynek tagjai a jövőben nem csak a saját ügyeiken szeretnének dolgozni, hanem nyitottak a többi résztvevő önkormányzattal és civil szervezettel való együttműködésre is. Szeretnének tanulni egymás jó gyakorlataiból, és együtt szeretnének dolgozni olyan kérdésekben, mint a társadalmi igazságosság, a környezetvédelem, az emberi jogok és a demokrácia fejlesztése.

A program eredményeként 6 településen 8 különböző kérdés mentén indult el a közös gondolkodás. Budapest I. kerületében részvételi eszközök bevonásával szeretnék megújítani a civil pályázati rendszert. Budapest II. kerületében egyrészt a társasházi közösségek jogi segítségét tűzték ki célul, másrészt az iskolák körüli forgalom újragondolásával közösségi tervezési folyamatot is szeretnének elindítani a biztonságosabb és gyalogos-barátabb közlekedés érdekében. Budapest VIII. kerületében egy kis közterület átalakítása kapcsán közösségi tervezési projekt indult. Üllőn az ipari parkok okozta levegő- és zajszennyezés csökkentése a cél. Szentendrén egy régi közlekedési problémát szeretnének megoldani a környék lakóinak bevonásával. Nagytarcsán is van egy hasonló közlekedési eset, de dolgoznak a helyi szociális rendelet átalakításán is. Talán itt jutottunk a legmesszebbre, mert a helyi képviselőtestület már megszavazott egy közel hatmillió forintos költségvetést a civil partnerrel közös munkára.

A HDM magyar résztvevői a Szentendrei Városháza előtt

Nemzetközi konferenciát rendezünk 2023 márciusában, hogy megosszuk a programmal kapcsolatos tapasztalatainkat. A program végén, áprilisban visszajelzést kérünk az összes résztvevő civil szervezettől és önkormányzati résztvevőtől, hogy megfelelően kiértékelhessük a programot, levonhassuk a tanulságokat.

Szlovákia

A kísérleti évben a CKO (Center for Community Organizing) programban végzett munkájának célja az volt, hogy Zólyom városában egy olyan platformot hozzon létre a civil szervezetek számára, ahol a helyi civil szervezetek megvitathatják azokat a kérdéseket, amelyeken dolgoznak, és szorosabbra fűzhetik az együttműködést az önkormányzat képviselőivel és más fontos szereplőkkel. Ezt sikerült is megvalósítani!

Választási vitafórum a zólyomi Civil Házban

A platformnak köszönhetően kialakult egy közvetlen együttműködés a helyi fejlesztési stratégiák tervezésében a civilek és az önkormányzat között, valamint kijelenthetjük, sikerült jobban megérteni Zólyom városában az emberek igényeit és azokat a problémákat, melyek az embereket érdeklik, foglalkoztatják (pl.: több együttműködés a helyi roma közösséggel, parkolás, zöldterületek, biztonság, gyerekeknek szánt területek, útjavítás). Az önkormányzati választások előtt az emberek jobb rálátást kaptak a helyi képviselőjelöltekről és programjaikról, valamint arról, kik azok, akik érdeklődnek az állampolgári részvétel iránt, akik nyitottak a civil társadalommal való szorosabb együttműködésre. Talán egy kicsit ennek a programnak is köszönhetően a polgárok megértették az önkormányzati választások fontosságát, többen pedig úgy döntöttek, hogy a passzivitás helyett csatlakoznak bizonyos civil szervezetek kezdeményezéseihez, és aktívan részt vesznek a közélet formálásában.

A következő két év célja, hogy továbbra is megteremtsük a feltételeket ahhoz, hogy a civil szervezetek összekapcsolódjanak más szereplőkkel, elsősorban az önkormányzat, de a zólyomi üzleti és tudományos élet szereplőivel is. Ugyanilyen platform létrehozását tervezzük

Besztercebányán is. Az ilyen összekapcsolás nagyon ritka a szlovák viszonyok között és nagyon örülünk, hogy ez a program lehetőséget ad erre.

Lengyelország

A közügyekben az alulról építkező kezdeményezések lehetőségének tudatosítása lehetőség a helyi politika számára, hogy igazán fontos kérdésekkel foglalkozzanak. A másik oldalon pedig lehetőséget ad az aktivisták és civil szervezetek képviselőinek közéleti jelenlétére. A Helyi Demokrácia Műhely felhívja a figyelmet arra, nemcsak központi, felülről érkező utasítások vannak, hanem a helyi szintű politika is hatással lehet a közvetlen környezetre, és érdemes ezekbe a helyi folyamatokba bekapcsolódni.

A programban résztvevő aktivisták, civilek és szakértők kiterjedt és szerteágazó kapcsolatrendszerre tettek szert és ennek eredményeként tevékenységük és a helyi önkormányzatokra gyakorolt befolyásuk megerősödött. A műhelymunkákon résztvevő önkormányzati szereplők pedig ismereteket és eszközöket szereztek civil szervezetekkel kapcsolatos tevékenységeik hatékonyságának növeléséhez, emellett értékes kapcsolatokra tettek szert, amelyek idővel stratégiai partnerséggé fejlődhetnek.

rudaNED3

A Ruda Śląskán működő csoport egy választási kampány keretében vizsgálta az önkormányzattal való együttműködés lehetőségeit. Mivel időközi választásról volt szó, lehetőség nyílt a régió politikai légkörének tesztelésére és a helyi együttműködések felkészítésére a közelgő választási szezonra. A Sziléziai Klímamozgalomhoz és a CTF-hez (Common Thing Foundation) kötődő aktivisták a program segítségével elindítottak egy együttműködést a helyi önkormányzattal: közösen megszerveztek egy közmeghallgatást.

Ezzel az együttműködéssel sikerült jobban megalapozniuk a jelenlétüket a helyi közösségben és tudatosítani az emberekben a klímaváltozással járó következményeket. Azt tervezik, hogy a program segítségével a sziléziai városokban kidolgozzák a különböző közösségek, ezen belül is a hátrányos helyzetű közösségek közös programját, melyet a helyhatósági választásokon induló jelöltek elé terjesztenek, majd együtt dolgoznak megoldási javaslatokon. Ennek a munkának fontos eleme lesz az éghajlatváltozás kérdése, a közösségekre gyakorolt hatása és annak csökkentésére tervezett szükséges intézkedések.

Összességében elmondhatjuk, a tanulóévünkben minden országban sikerült fontos kezdeményezéseket elindítani, serkenteni az együttműködést a helyi politikai szereplők és a civilek között. Azt is megtanultuk, ez a munka extra energia- és időbefektetést igényel a résztvevőktől, de cserébe valódi sikereket tudnak felmutatni. Bízunk benne, a Helyi Demokrácia Műhely és az általa támogatott helyi politikusok, szereplők száma egyre gyarapodni fog országhatáron belül és kívül egyaránt.

Szerző:

Szabados Péter 2002-ben a Kandó Kálmán Műszaki Főiskolán műszaki menedzser szakon, majd később 2010-ben a Corvinus Egyetemen Nemzetközi Kapcsolatok szakon szerzett diplomát. 2010 – 2014 között a XIII. kerületi önkormányzatban volt képviselő, és párhuzamosan dolgozott a fővárosnál is. 2019-től a Civil Kollégium Alapítvány munkatársa. Kezdetben forrásteremtés, későbbiekben pedig különböző nemzetközi projektek koordinálása lett a feladata. Szívén viseli a civil társadalom sorsát, de ugyanakkor tisztában van az önkormányzatok működésével és szerepével is.

Élő Adás – A KÖFE közösségi adományozói estje

Péterfi Ferenc, Huszerl József

Mit üzen a rádió?

A Közösségfejlesztők Egyesülete 2022. december 9-én első alkalommal szervezett közösségi adománygyűjtést. Az esemény előtt Péterfi Ferenc beszélgetett Kovács Edittel, a KÖFE elnökével a Civil Rádió 117 perc című műsorában, az esemény másnapján pedig Huszerl József és Szabó Judit Nikoletta kérdezte meg a 3 támogatott szervezet szószólóját a Reggeli című műsorban az adományozó esten szerzett élményeiről és arról, hogy mire fordítják az összegyűjtött forintokat.^[1]

(Az adománygyűjtés újszerű formájáról ajánljuk Oláh Roland írását: [Mi az Élő Adás titka? – Parola Folyóirat \(kofe.hu\)](#)

**2022.
12.09.**

ÉLŐ ADÁS

Közösségi adományozói est
A Közösségfejlesztők Egyesületének 1. Élő Adása

Helyszín: Ferencvárosi Művelődési Központ
Budapest, 1096, Haller utca 27.

Forrás: Facebook

Előtte

Péterfi Ferenc (PF): Élő Adás – erről az embernek általában egy rádióban éppen a rádióadás, de bármilyen más típusú, inkább sugárzott vagy valamilyen módon, a mi esetünkben interneten eljuttatott adás jut eszébe. De van ennek egy másik értelmezése is – bár hosszabb ideje rendszeresen tájékoztatunk erről, főként a Ferencvárosi Közösség Alapítvány korábbi kezdeményezéseiről –, hogy támogatásgyűjtésre is használják ezt a szót, az élő adást. Most a

Közösségfejlesztők Egyesülete készül ilyen eseményre. Kovács Edit, az egyesület elnöke a vendégünk.

Mit mondanál erről a közösségi adományozói estről – talán valahogy így szerepel az invitáláson? Hogy jutott ide az egyesület, és mi minden fog történni és mikor?

Kovács Edit (KE): Nagyon nagy fába vágtuk a fejszénket. A Közösségfejlesztők Egyesülete egy országos szakmai szervezet, aminek a tagjai az ország különböző pontján élnek, körülbelül 70-en. Egy kicsit a csapatépítés és a munkánk értelmének a közös megmutatása volt a szándékunk. Annyira sok nehézség van a helyi kisközösségekben, tényleg nagyon nehezen dolgoznak, alig tudnak egymásról, kevés pénz van utazni, kevés projektet tudnak úgy megvalósítani, hogy lássák egymást, hogy érezzék, hogy azokkal az értékekkel, amiket ők vallanak, amit csinálnak, azzal nincsenek egyedül. Érezzék, hogy a közösségi munka fontos tevékenység. Az egyesületünk úgy döntött, hogy hagyományteremtő szándékkal megpróbálunk évente egyszer egy közösségi adományozói estet szervezni. Ezt most első körben a fővárosban, Budapesten fogjuk megtenni december 9-én, ahova egy belső pályázatos – ajánlásos szakmai procedúrával kiválasztottunk három olyan közösséget, akik nemcsak, hogy jól csinálnak, de szívesen beszélnek róla, és akik abba is belementek, hogy együtt szervezzük ezt az eseményt. Három csoport – Ráckeve környékéről, Diósd környékéről és Nagydobosról –, valamint a Közösségfejlesztők Egyesülete vendégeket hív azért, hogy megmutassuk, hogy milyen kisközösségi kezdeményezések vannak országosan. Ezt a hármat mindenképpen megmutatjuk, és szeretnénk nekik adományokat gyűjteni, amivel a projektjeik előrébb tudnak lépni.

PF: Ezt valahogy úgy képzeljük, mint ahogy néha filmekben lehet látni? Főleg a nyugat-európai, de még inkább az amerikai kultúrában talán ez természetes, hogy egy-egy nevesebb ember vagy valaki adományozó estet, vacsorát szervez, és jönnek emberek, akik egymás után szólalnak meg. És akkor valami módon megmozdulnak érzelmek, erőforrások, ötletek – ilyesmire gondoljunk, vagy pedig ez azért teljesen más?

KE: Nem, egy nagyon barátságos dologra kell gondolni! Mondjuk a Ferencvárosi Művelődési Ház közösségi terében összegyűlnek olyan emberek, akiket érdekel, hogy mit csinálnak mások a közösségükért. Azért jönnek el, hogy megismerjenek három közösséget, és legalább tízezer forinttal támogassák valamelyiket vagy akár mindegyiket.

PF: Tehát, aki belép, annak ez nem belépődíj, de ez egy ilyen ajánlás, hogy legalább egy tízezer jó lenne, ha otthagyna.

KE: Adományozói szándékkal!

Azt kérjük, hogy legalább ennyit. Azt mondjuk, hogy legalább egy kétszemélyes vacsora árát vagy egy rendesebb, komplett mozilátogatás árát költse arra, hogy megerősít ezzel másokat. Ahogy említetted, tegnap este volt a Ferencvárosi Közösség Alapítványnak a hasonló estje, ami kifejezetten csak IX. kerületre fókuszál – mi ugye országosan merítettünk –, én is a

vendégek között voltam. Az egyik vendég azt írta: *egy rakás profi és jó fej ember jobbitja a világot. Köszönöm, hogy láthattam, eszméletlenül pro és bájos esemény volt.* Szóval szerintem ez egy szakszerű, kedves és kellemes környezet, nem egy izzadságszagú, kellemetlen valami, ahol nagyon vastag pénztárcával ülő emberek vannak, akik pezsgőspohárral adakoznak, hanem itt valóban egy kapcsolatépítés, egy megismerés, és egy közösségi adományozás zajlik. Van, aki kétezret ad, van, aki kétszázetret, mindenki ugyanabból a pogácsából fog fogyasztani, és végül nem az az érdekes, hogy én mennyit adtam bele, hanem hogy jó, annak a projektnek, ami nekem is tetszett, annak összegyűlt a vágyott 600, 700 vagy 800 ezer forint. Körülbelül ilyesmi nagyságrendekben gyűjtenek a szervezetek.

PF: Magam is vettem részt ilyenben, és akkor azt tapasztaltam, hogy egy idő után, mint egy műtárgyárverésen – én csak filmen láttam ilyet – elindul egy “licitálás”, az emberek egymásra ígérnek, és egymást húzzák be ebbe a nem rossz dologba. Tehát egymásnak adnak kedvet, hogy na, én még adok ötezret, én még adok háromezret.

KE: Hadd éréjk el ők is a vágyott összeget, dobjuk össze!

A tegnap estén volt egy kedves vendég, aki nagyon szeretne volna még támogatni az egyik csapatot, amelyik szerinte kicsit le volt maradva. Azt mondta, hogy ő nagyon szeretné támogatni, de neki már csak 500 forintja van, amit fel tud ajánlani. És erre hirtelen 23 ember föltette a kezét a terembe, hogy ötszázam még nekem is van. És hirtelen ebből mindjárt lett tizenvilahány ezer forint. Szóval itt nem feltétlen csak a nagyságrend a fontos. Az is, mert vannak, akik azzal a szándékkal érkeznek, hogy komolyabb összeggel támogassák azt az ügyet, ami miatt fölkerelkedtek, de vannak emberek, akik azt mondják, hogy nekik van egy vacsorányi összegük arra, hogy valakinek azt mondják, hogy figyi, marha jó dolgot csinálsz, és én szeretnék ebben egy részvényt venni. És szeretném, ha ti ezt folytatnátok, és tudnátok, hogy én ebben támogatlak titeket. Szóval inkább a gesztus értékét és ezt a közösségi részét hangsúlyozzuk. Egyébként először csináljuk, szóval itt bármit fantáziálhatok, hogy mi fog történni jövő hét pénteken, de mi óriási kíváncsisággal várjuk, mert ugye nem egy adott városra fókuszálunk, nem egy adott kerületre, mint ezt a korábbi szervezetek tették, hanem megpróbáltunk egy Ráckeve környéki, Angyali-szigeti csapatot bemutatni, majd a Diósdiai Diósdért Egyesületet, akik Budapest vonzáskörzetében vannak, és a Piri-Teri Nagydobosi Roma Nőkért Egyesületet Nagydobosról. Próbáltunk kicsit távolabbi és vizes meg kosárfonós és közösségítér-kialakító helyeket bevonni – tehát a témák is és a helyszínek is változatosak, és azok az emberek is változatosak lesznek, akik majd bemutatják ezeket az ügyeket. Egy közös van bennük, hogy mind nő: mind a három szervezetnél egy hölgy fogja bemutatni az “ügyet”.

PF: Ez azt jelenti, hogy nyilván valamennyi szervezet, tehát az Angyali-szigeti civilek, a Diósdiai Diósdért Egyesület és a Piri-Teri Nagydobosi Roma Nőkért Egyesület hív a maga buborékjából, a maga környezetéből szervezeteket meg embereket, akik támogathatnak. Ugye itt magán-személy, vállalkozás, bármilyen forma, akár még intézmény is lehet?

KE: Magánszemély, vállalkozás, civil szervezet – igen, bárki, aki azt gondolja, hogy neki fontos ez a megerősítés, fontos ott lenni egy ilyen eseményen.

PF: És az a tapasztalatom, hogy egymást is megerősítik: valaki jött az egyik táborhoz kapcsolódva, de a másikat is elkezdte támogatni. Hogy hirtelen egy közös ügyünket emlegetsek föl, volt egy olyan alkalom, amikor a Közösségfejlesztők Egyesületének folyóiratát, a Parolát adtuk meg ilyen támogatandó célként, és akkor egy hölgy, egy rajtunk kívül álló valaki följánlotta, hogy ő nagyon ért az online kommunikációhoz, és nem is tudom, fél évig vagy egy évig szinte heti rendszerességgel szakmai segítséget adott. Tehát létezik más erőforrás is, mint a pénz, bár most azért itt a pénzforrásnak kiemelt jelentősége van, de nem kizárólagos. Ez a hölgy akkor nekünk nagyon komoly segítséget nyújtott. Valamitől rokonszenves volt neki ez a társaság, bár valószínűleg nem a mi hullámunkon, farvizünkön jött oda, de mégiscsak a támogatónk lett. Tehát az is elképzelhető gondolom, hogy valaki nem tudja előre, hogy kit fog támogatni, hanem csak eljön, mert kíváncsi.

KE: Igen. A mi szervezetünk, a Közösségfejlesztők Egyesülete azt vállalja, hogy jövő hét pénteken Budapesten megpróbál elérni minél több a közösségek ügye iránt érdeklődő embert. Három vidéki szervezet és csapat fog bemutatkozni. Lehet, hogy soha életében nem járt még Szabolcs-Szatmár megye Nagydobos nevű településén, de az is lehet, hogy még ha volt is Ráckeven, nem révezett be az Angyali-szigetre, ami csak hajóval közelíthető meg. És az is lehet, hogy Diósdon már ment át, de sose tudta, hogy van ott egy olyan kőbánya, ami elhagyott, és közben a helyiek mesésétálót, kertmozit és egy nagyon barátságos közösségi teret alakítottak ott ki, hogy a beköltözők és a régi lakók között kialakuljanak új kapcsolatok, és erre alkalmat adjon egy tér. És hogy egy csúnya, elhagyott kőbánya étellel teljen meg, és ne egy fekélyes seb legyen a városon, hanem egy szeretett tér, amiben megálmodnak új dolgokat. Ezekre a helyekre lehet, hogy senki nem menne el, de ha most eljön, akkor két óra alatt megismerheti ezeket a csapatokat, azokat az embereket, akik e mögött vannak, azokat a szándékokat és azt a rengeteg szívet és lelket, amit ebbe a munkába ők beletesznek. És pár ezer forintért ennek az élménynek a részvényese lehet.

PF: És akár a saját kezdeményezéséhez is lendületet szerezhet innen – valahol valamivel foglalkozik, vagy majdnem belépett már valahova, és akkor azt az elhatározást érlelheti egy ilyen esemény. Még annyit, hogy ez Élő Adás, ez a neve. De ugye volt a pandémia miatt korábban olyan is, amikor online lehetett ebbe kapcsolódni, most nincs ez, nem tervezitek?

KE: Nem. Miután mondtam, hogy vidéki szervezetekről van szó, ennek van egy olyan rendszere, hogy eredményvárókat fognak szervezni Diósdon és Nagydoboson is, de valószínűleg az Angyali-szigetiek is, és lehet, hogy aki nem tudott elutazni, az a helyszínről fog utalni, vagy a helyszínről fog online fizetni. Sajnos látni nem tudja, közvetíteni nem fogjuk, mert az nagyon megosztja a figyelmet, és egy ilyen technikai megosztás a közösségi élményt a tapasztalat

szerint eléggé kettévágja. Úgyhogy az élményt nem tudjuk megosztani, de a támogatás lehetősége mindenkinek nyitott.

PF: Az egyes szervezeteknek a jóérzése is, hogy azok a támogatások, amelyek most fölajánlód-
nak és megérkeznek, azoknak a sorsáról áttekinthető módon folyamatos tájékoztatásban lesz
részük az adományozóknak – ennek a Közösségfejlesztők Egyesülete a garanciája. Ma éppen
én találtam a levelesládában a Jóbuda Közösségi Alapítvány egyik alapítójának egy levelét,
aki részletesen negyedévenként, félévenként beszámol, hogy mi minden történt. Nem tudom,
hogy ilyen akkurátussága lesz-e, de hogy valamilyen tájékoztatás biztos lesz arról, hogy mire,
hogyan fordítódik a támogatás, ez egy szakmai követelmény. Gondolom, a közösségfejlesztés-
ben ez természetes?

KE: Az egyesületünk vállalta azt, hogy befogadja a támogatásokat, ezeket szerződéses formá-
ban a szervezeteknek átadja, és egy-egy szakmai mentort ajánl a projektek teljesítésének ideje
alatt.

PF: Tehát akkor ez folyamatos segítség.

KE: Van egy szakmai segítő, ami egy plusz támogatás, és a szervezetünk pro bono ajánlotta be.
Végigkísérjük a projekteket, és erről igyekszünk beszámolni a támogatók felé is.

PF: Ez egy újabb közösségi gesztus.

Másnap

Huszerl József (HJ): Tegnap este egy nagyon érdekes rendezvényen vettem részt. A Közösség-
fejlesztők Egyesülete szervezte, és az elnevezése az, hogy Élő adás. Ez nem azt jelenti, hogy
élőben közvetítik, hanem azt, hogy ott a helyszínen lehet adományozni. Három fiatal szervezet
volt, aki adományokat kért. Ők is hívtak vendégeket, meg az egyesület is hívott vendégeket.
Úgyhogy körülbelül nyolcvan voltunk a teremben. A három szervezet szószólói elmondták,
hogy ők kicsodák és mit szeretnének, majd ezek után szinte licitálni lehetett – lehet ezt mon-
dani –, hogy hozzájuthassanak ahhoz a forráshoz, ami az ő továbbfejlődésüket eredményezi
majd.

Nos, hát elég sokat adományoztunk ott. Azt hiszem, hogy kétmillió forint körül vagy a fölötti
összeget, és arra kértem a három szószólót, hogy beszéljünk ma reggel velük.

Elsőként Kiss-Bakucz Orsolyát hallják, aki a Diósdiai Diósdért Egyesületet képviselte.
Mondd, milyen érzés volt meglátni azt az összeget, amit gyűjtöttetek?

Kiss-Bakucz Orsolya (KO): Hát, megmondom őszintén, hogy még most sem fogtam fel. Hihetetlen volt látni az összegeket. Tényleg nem csak a mieink, akik ismernek minket, és velünk dolgoznak önkéntesként vagy bárhogy, hanem számunkra vadidegen emberek úgy érezték, hogy támogatásra méltó a mi tevékenységünk. Felfoghatatlan!

HJ: Nagyon röviden mondd el kérlek, hogy mire gyűjtöttetek!

KO: A Diósdiak Diósdért Egyesület arra kért támogatást, hogy létrehozasson egy közösségi teret kicsiknek és nagyoknak. Az egyik pincetulajdonos biztosít helyszínt. Az eszközökre gyűjtöttünk, amivel közös nevezőre hozzuk a diósdiakat: projektorra babzsákokra, fényforrásokra fogjuk fordítani az összegyűjtött összeget.

A három szószóló: Kiss-Bakucz Orsolya, Kósa Kovács Anna és Lakatos Richárdné Piri (Forrás: (2) Facebook)

HJ: Mennyit gyűjtöttetek?

KO: Hatszáztízezer hatszázhatvanhat forintot.

HJ: Igen, voltak itt ilyen vicceskedő adományozók, akik prímszámot adományoztak, már nem a prímszámot adták, hanem olyan összeget, ami egy prímszám, vagy voltak akik euróban adták meg az összeget, tehát nagyon vicces volt az egész.

KO: És a végén, amikor bent voltunk már mi is, akik bemutattuk a szervezeteinket, még befutott egy adomány, és így az Angyali-szigeti civilekkel egyező összeget sikerült gyűjtenünk.

HJ: Hogy azok is értsék, akik nem voltak ott: a három szervezet szószólói – így Orsi is – bemutatták, hogy ők kicsodák, és mire kérnek forrásokat, utána pedig kimentek a teremből. Tehát ők nem tudták, hogy mi zajlik bent.

Hát, zseniális találmányok voltak: hogy akkor én adok ötezer forintot, hogyha van még kettő ember, aki tornából föl volt mentve, és ő is adományozna. Egészen fantasztikus dolgokat találtak ki a pálinkától kezdve a tornából felmentésig. És akkor, amikor véget értek ezek az adományozói körök, akkor visszajöttek a terembe a szószólók, megfordultak és megnézték az összeget. Ezért mondta Orsi, hogy egészen elámult, amikor meglátta.

KO: Ma reggel a konyhaasztalnál egészen hihetetlen történetet hallhattam a családtól, hogy micsoda felajánlások voltak, és milyen fantasztikus érzés lehetett ott bent lenni. Úgyhogy a következő Élő Adásra mint adományozó biztosan elmegyek. Az az élmény nekem is jár!

HJ: Megvan a pénz, akkor most hogyan tovább?

KO: Megvan a pénz. Mi a Közös Nevezőnk – ezt találtuk ki a klub nevének – a jövő héten már negyedik alkalommal fogjuk megtartani. Nagyon fogunk neki örülni, hogy most már eszközeink is lesznek. Beszerezzük a projektort, beindítjuk a filmklubot, megyünk végig a listán. És előadások, közösségi programok garmadával fogjuk várni januártól az érdeklődőket.

HJ: Vannak már olyan kitalált programok, amiket ha most elmondasz, akkor esetleg a diósdiakat invitálja majd ezekre az alkalmakra?

KO: Biztosan lesz téli madáretetésről egy előadásunk. Jövő héten porcelángyurmából készítünk díszeket, illetve madárkalácsot fogunk készíteni. Januárra környezetvédelmi előadással készülünk a felnőtteknek, drogprevenciós előadással a kamaszoknak. Ezek már biztosan megvalósulnak.

HJ: A kortesbeszédedben néhány mondatot mondtál arról, hogy eddig miket csináltatok, és azt gondolom, hogy egy csomó olyan dolgot, ami nagyon érdekes. Megköszönöm ha felsorolsz a legérdekesebbek közül egyet-kettőt.

KO: A mi csapatunk azért dolgozik, hogy jó hely legyen Diósd. Többek között segítjük a gyerekeket reggel zebraórként a csúcsforgalomban, hogy biztonsággal átjussanak.

Nem nagyon vannak köztéri szemetesek, ezért tőlünk lehet örökbe fogadni kukát, amit a kerítésre kitéve megszűnik a szemét a környezetben, illetve van egy közösségi összefogással készült népmesés sétálónk, ahol népmesék szállnak a levegőben.

HJ: Hogy-hogy, mit csinálnak a népmesék?

KO: Szálldosnak a levegőben. Ezt úgy kell elképzelni, hogy a helyszínen csak egy icipici fénykép méretű tábla van, amin van egy QR-kód, hogyha leolvasod, akkor az egy weboldalra visszahoz.

Vagy elindítod a mesét, amit az önkénteseink olvastak fel – három nyelvből választhatsz, hogy milyen nyelvű mesét szeretnél hallgatni –, elindítod, meghallgatod, vagy pedig ott a szöveg, és elolvasod a mesét.

Zebraőr szolgálatban (Forrás: Facebook)

HJ: Terveztek még ilyen meghökkentő dolgokat?

KO: Mindig vannak új ötletek, az élet hozza. Felújítottunk nyáron egy buszmegállót, amire engedélyt kaptunk az önkormányzattól, majd kiderült, hogy magántulajdonban van, és az átadón megjelent a tulajdonos, aki egyébként nagyon örült, hogy rendbe hoztuk a megállóját. Idén is lesz közösségi karácsonyfánk, a helyszínt nem tudjuk pontosan, hogy hol, ez hagyományosan a DiDi karácsonyfa. Volt már csirkehálóból tekert, most idén raklapból készítjük, és az a különlegessége, hogy mindig pozitív üzeneteket helyezünk el rajta, és erre lehet díszeket és további pozitív üzeneteket kitenni.

HJ: Egy ilyen karácsonyfa-avatáson hányan vesznek részt?

KO: A minimum létszám tíz-tizenöt fő, de voltunk már harminc-negyvenen is, és azért hideg van, sötét van, este van, meg általában december 21-22-23-án van, amikor az emberek már befelé figyelnek inkább, de egy harminc-negyven embert meg tudunk mozgatni.

HJ: Gratulálok a munkásságotokhoz, gratulálok a tegnapi bemutatóhoz, látszik az eredménye.

A következő szószóló Kósa Kovács Anna volt, akihez most az Angyali-szigetre látogatunk el. Hol van ez az Angyali-sziget?

Kósa Kovács Anna (KKA): Ez Ráckeven található, a ráckevei Duna-ágon.

HJ: Hogy lehet ezt megközelíteni?

KKA: Hát, híd az nincsen, úgyhogy csakis csónakkal.

HJ: Mire gyűjtöttetek tegnap?

KKA: Igazából a közösségépítésre, ez volt az elsődleges témánk, és ehhez kapcsolódóan találtunk ki valamilyen kreatív ötletet. Azt találtuk ki, hogy a szigeten található utcákat nevezzük el. Ettől azt várjuk, hogy összefognak a közösségek, elkezdenek beszélni egymással. Nekünk van egy egyesületünk, de nem tudunk mindenkit elérni. Nem is biztos, hogy akarnak kapcsolódni, nem biztos, hogy tudnak rólunk, és azt akartuk ezzel, hogy induljon el valami a szigeten.

Szabó Judit Nikoletta (SzJN): Nincsenek utcanevek azon a szigeten?

HJ: Nincsenek utcák, ott ösvények vannak, mivel nincs autó a szigeten.

KKA: Olyan 500 darab telek van, elég sok, de nem mindegyik lakott, így nehéz a tájékozódás házzámok alapján. Főleg, hogy cikkcakkban vannak a házzámok kijelölve, úgyhogy egyáltalán nem egyértelmű.

HJ: Milyen érzés volt, amikor megláttad, hogy mennyit gyűjtöttetek?

KKA: Jaj, nagyon örültem, tényleg nagyon! Nagyon sokat készültem erre az egészre, illetve a csapatom is. Nagyon sokat gondolkodtunk rajta, hogy hogy legyen, és nagyon-nagyon örültem, hogy ilyen sikeres volt. Nem is tudtam elképzelni, hogy mit lehet ettől várni, és nagyon meglepődtem, hogy ilyen jól sikerült.

HJ: Egy nagyon érdekes történetet meséltél el, ami szívszorítóan kapcsolódik az Angyali-szigethez: kigyulladt a házatok.

KKA: Arra akartam ezzel utalni, hogy egy kicsit mások ott a körülmények, mert be tud fagyni a Duna. Ez nekem teljesen új volt három évvel ezelőtt, amikor odakerültünk, és megláttam, hogy Jézusom, ez befagy, és föl kell törni a jeget. Ezt a révész meg az ott lakók egyébként csinálják télen, de ezt valószínűleg a tűzoltók sem tudták, és nagyon-nagyon nehézkes volt, amikor őket hívtam. A túlpartig tudtak eljutni, hívni kellett a révészt. Később este volt, először nem hitte, hogy tényleg tűz van, hogy segítség kell, és mire ez az egész elindult, hát az nagyon hosszadalmas volt. De volt egy szomszédunk, aki segített oltani a tüzet. Ilyenkor föl kell törni a Duna jegét és fölvenni a vizet vödörrel. Mindenkinek fúrt kútja van, szivattyú működteti, és sajnos nálunk olyan volt az áramhálózat, hogy a tűz rögtön levágta az áramot.

Elooltottuk a tüzet, segített a szomszédunk. Minden rendben van azóta, csak azt akartam szemléltetni ezzel a történettel, hogy mennyire fontos az, hogy legyen kire számítsunk, és mennyire fontos a közösség ereje. Szeretnénk erősíteni a közösséget, hogy mással ne történjen ilyen, hogy hirtelen azt sem tudja, kinek lehetne szólni.

HJ: Mit kapsz cserébe azért, hogy nagyon fáradtságos onnan munkába járni, különösen télen, amikor az ember mindent jobban kíván, mint azt, hogy vízpárában átevezzen a másik oldalra, fölszálljon a buszra, vagy beüljön az autójába, aminek ugye kellően le van fagyva az ablaka, és elkóboroljon a munkahelyére, majd vissza, és ugyanezt a házáig megint csak meg kell tenni. Mit kapsz ezért cserébe?

KKA: Nagyon szép környezetben vagyunk, ott vagyunk rögtön a vízparton. Ez fantasztikus érték. Nagyon jó a közösségünk, akikkel ott vagyunk, és nagyon különleges, hogy egy ilyen kis mikroközösség ott teljesen máshogy működik, mint egy nagyvárosban. És ezt nagyon élvezem. Nagyon-nagyon különleges környezetben vagyunk.

HJ: Most megkaptátok azt a forrást, amire vágytatok – a kettő között kaptatok, mert azt mondtátok, hogy 500 ezer forintból meg tudjátok csinálni a névtáblákat, és hogyha annál többet kaptok, mondjuk 800 ezret, akkor különböző eseményeket tudtok szervezni, ami még jobban erősíti a közösséget. Ha jól emlékszem, 600 ezer forint körül kaptatok. Ez mire elég? Annál egy kicsit több, mint amennyi az utcatáblákhoz kell. Viszont ahhoz, hogy sok rendezvényt szervezzetek, ahhoz nem elég.

KKA: Biztos, hogy át kell beszélnünk, hogyan osszuk be. Az biztos, hogy megcsináljuk az utcatáblákat, a térképeket, hogy könnyebb legyen tájékozódni. Hát, lehet, hogy nem tartunk annyi ünnepséget, hanem egy nagyot, jól meghirdetjük a szigeten, hogy mindenki tudjon róla. Máshogy csoportosítjuk a pénzt.

SzJN: Ezen a szigeten hányan élnek?

KKA: Állandó lakosok olyan 30 házban. Ez egy üdülőkörnyezet, télen csak az állandó lakosok vannak ott, mint például én, de nyári időszakban, tavasztól őszig nagyon sokan, akár 3000-en is megfordulnak a szigeten.

SzJN: Megvannak-e már a kívánt utcanevek?

KKA: Még nincsenek meg, erre az otthagókat szeretnénk fölkeríteni. Fölkeressük őket, és megkérjük, hogy találjanak közösen egy pont odailló nevet. Ez egy kreatív foglalkozás lesz!

HJ: Tegnap volt egy nagyon érdekes dolog, nagyon humoros felajánlások is történtek. Például fölajánlottátok, hogyha 50 ezer forint összegyűlik az egyik felajánlási körben, akkor megmondhatja az ottani nézősereg, hogy mi legyen az egyik utca neve.

KKA: Igen, hallottam, hogy Sali lesz az első.

HJ: Nagy vita volt egyébként, ez nagyon érdekes színfoltja volt az eseménynek.

SzJN: Ez az 500 ezer forint, amibe kerül az utcáknak a névvel ellátása, ez mit fed le pontosan? Gondolom lesznek utcatáblák meg van egy adminisztrációs költség is.

KKA: Most még nincsen semmi. Először az alapanyagot fogjuk kitalálni, megvesszük, aztán le kell gyártatni, rá kell vésetni majd lézervágással az utcaneveket. Úgy tervezzük, hogy minden utcába legalább négy lenne az ideális – mindkét oldalon, kettő-kettő.

SzJN: És hogy lesz ez nyilvántartásba véve? Hogy lesz ez nyilvános?

KKA: Szeretnénk, hogy ez ne csak egy ilyen kis helyi kezdeményezés lenne, hanem teljesen hivatalossá válna, úgyhogy föl vesszük majd a kapcsolatot az önkormányzattal, és elindítjuk azt, hogy legyen ez hivatalos. Még nem tudom pontosan, ezt hogyan fogjuk elérni, de ez mindenképpen a projekt része.

SzJN: Lehet, hogy jövő nyáron már a Google térképen is rajta lesz.

HJ: Egy eseményt említettetek, amire invitáltátok az ottani résztvevőket is. Arra kérlek, hogy invitáld a rádióhallgatókat is a Sziget koncertre!

KKA: Ezt a déli szigetcsúcson szervezzük minden évben augusztus 20. környékén. Ez egy csónakos koncert, tehát a zenészek a szigetcsúcson lépnek föl, és mindenki más oda mehet csónakkal.

Koncert a szigetcsúcson (Forrás: Facebook)

Ne aggódjon senki, hogyha nincs csónakja, itt mindenkinek több van, tudunk adni! Lehet bérelni is egyébként Ráckeveén csónakokat, kajakokat, kenukat, szóval bőven van lehetőség. Oda kell evezni, hozni a fröccsöt vagy söröcskét, és meghallgatni ezt a koncertet! Az Operaház tubása a szervező, az ő ismeretségi köréből jönnek zenészek, nagyon kis vidám összeállítása van.

HJ: Tehát ne egy komolyzenei koncertet képzeljünk el...

KKA: Nem feltétlen, de ugye komolyzenei hangszerek vannak: tubások az első kör, legalábbis tavaly így volt, illetve vendégzenészek jöttek más hangszerekkel, fúvós hangszerekkel, gitárral. Egyre bővül a repertoár, de mivel ezt ő szervezi, mindig meglepetés, hogy éppen milyen zenésztársait tudja elhívni és mivel készülnek.

HJ: Anna, köszönjük szépen, hogy velünk voltál. Nagyon jó volt hallgatni tegnap is téged meg ma is. Valósuljon meg minden vágyatok, sokat dolgoztatok érte.

HJ: Most pedig Nagydobosra látogatunk. Lakatos Richárdné Piri volt a szószólója a Nagydobosi Roma Nők Egyesületének. Milyen érzés volt, amikor megláttad azt az összeget, amit gyűjtötetek?

Lakatos Richárdné Piri (LRP): Úristen, nem hiszem el, ilyen nincs!

HJ: Még most se?

LRP: Hát, kezd már bennem leülepedni az egész, de amúgy felfoghatatlan, hogy idegen emberek, olyanok, akik nem is ismernek, azt se tudják, hogy kik vagyunk, mik vagyunk, honnan jöttünk – Nagydobos Budapesthez 300 kilométerre található Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében –, idegen emberek, akikkel soha életemben nem találkoztam, hogy ennyire támogatóak tudnak lenni, érdeklí az ügyünk. Felkeltettük az érdeklődésüket. Felfoghatatlan!

HJ: Mi az ügyetek?

LRP: Szeretnénk a roma hagyományokat megőrizni, ezt a kultúrát továbbvinni, a gyékényes vesszőkötést, átadni a tudását a fiatalabb generációnak. Szeretnénk azt, hogy ez a hagyomány ne haljon ki az idősebb generációkkal, merthogy nem sokan űzik ezt a mesterséget. Sokan szinte nem is tudják, hogy mi az, vagy miből készül el egy-egy tárgy, egy kosárka.

HJ: Miből készül egy kosárka?

LRP: Kosárka készülhet gyékényből is vagy vesszőből is, attól függ, hogy kinek milyen igényei vannak, vagy mire szeretné használni. A gyékénykosár lehet egy húsvéti kosár is például vagy egy asztali dísz, egy lábtörlő. A vesszőből lehet készíteni akár egy karos kosarat is, amivel megünnepeljük bevásárolni, és akkor csinosak vagyunk a bevásárlóközpontokban.

SzJN: Oda megéri egyébként karos kosárral menni, hát kérem, az egy üzenet! Te itt egy tájidegen elem vagy, mindenki vegye tudomásul!

HJ: Hányan érdeklődnek ezután?

LRP: Lenne érdeklődő! Aki nagyon fontos számunkra, az a 85 éves Lajos bácsi, aki a település legidősebb bácsikája, roma származású embere. Ő adná át ezt a tudást a fiatalabbaknak, az érdeklődőknek. És lennének olyanok is, akik megvásárolnák ezeket az eszközöket. Merthogy nem sokan csinálják már ezt – hát, szinte nem is csinálják. Milyen jó lenne egy kosárka tárolásra például vagy a bevásárlókosár vásárlásra. Vagy szennyestartót készíteni belőle vagy lakásdekorációt. Lenne rá igény.

Érdeklődő adakozók (Forrás: (2) Facebook)

HJ: Azt mondtad, hogy Lajos bácsi a roma közösségnek a lelke ott.

LRP: Igen, mindenkinek a papája. A fiatalabbak úgy szólítják, hogy papa, hogy szia papa, hogy vagy, papa...

HJ: Hogy képzeljük el ezt a hagyományátadást? Egy szakkört indítottok, tanfolyamot indítottok, hogy van ez a terveitekben?

LRP: Azt úgy szeretnénk megvalósítani, hogy a kezdetekben hetente hétfőként akár egy-két-három óra hosszan a Lajos bácsi megmutatná a gyerekeknek az alapokat, hogy hogyan kell

a gyékényt előkészíteni, vagy az eszközt hogyan kell kifőzni, hogy az munkálható legyen, könnyen tudjanak vele bánni. És akkor szeretnénk megkérdezni azt, hogy ki az, akit érdekel – minél több korosztályt bevonni, gyerekeket, felnőtteket, férfiakat, nőket egyaránt. Szeretnénk mindenkit megszólítani a településen vagy akár a szomszéd településről is, akik szeretnék megtanulni ezt a mesterséget, ezt a kézműves foglalkozást.

HJ: Hány lakosa van Nagydobosnak?

LRP: Kétezer-kétszáz, kétezer-háromszáz fő lehet, pontosan nem tudom, mert vándorló település. Van, akik beköltöznek, vannak, akik elköltöznek a településről.

HJ: És hogy tervezitek megszólítani ezt a sok embert?

LRP: Hát, utcánként. Meg nekünk itt van a játéktár, ami már jó pár éve sikeresen működik. Ott szeretnénk majd ezeket a foglalkozásokat tartani. Van nekünk Facebook-csoportunk is, ott is meghirdetjük, hogy van ez a lehetőség. Meg személyesen megszólítani az embereket, felkeresni a családokat, mert szoros kapcsolatban vagyunk velük, hozzá vannak szokva ahhoz, hogy akármilyen programot szeretnénk tervezni, megvalósítani, akkor személyesen is meg vannak szólítva.

HJ: Azt is említetted tegnap, hogy ez egy kis jövedelemkiegészítés is lehetne az ott élőknek. Ez azt jelenti, hogy összegyűjtenétek a termékeket, és mondjuk piacra vinnétek, vagy hogy kell ezt elképzelni?

LRP: Igen, akár! Vagy személy szerint egy embernek készíteni valamit, amit éppen kér, és akkor ketten-hárman összefognak, valaki előfőzi a vesszőt, előkészíti a gyékényt... És akkor értékesíteni, a bevételt pedig elosztani azok közt, akik ebben a munkálatban részt vettek. Vagy aki nagyon megtanulja, már egyedül is tud készíteni akármilyen tárgyat ezekből az alapanyagokból, akkor az övét értékesíteni. Vagy például Nagydoboson meg szokták tartani a nemzetközi sütőtök fesztivált minden szeptember harmadik szombatján, akár ott értékesíteni standokon kialakított helyeken. Még abban is gondolkozunk, hogy szeretnénk majd belőle esetleg kiállítást is készíteni, amit elkészítenek akár a gyerekek, akár felnőttek.

HJ: Mondtad ezt a sütőtök fesztivált. Miért menjünk oda? Mit láthatunk ott? Mit csinálhatunk ott? Hívjál meg minket, aztán megyünk!

LRP: Mindenkit, szeretettel várunk, hogy megismerjék nemcsak a sütőtök formáját, alakját, illatát, hanem az abból elkészített ételeket, például a sütőtök lapcsánkat is. Hogy érezzék át azt a falusi feelinget, amit egy ilyen fesztivál átadhat az embereknek. Vagy például a sütőtök-pálinkát is meg lehet kóstolni, meg kóstolnám én is! Én már látom magam előtt, hogy van egy kis standunk kialakítva gyékény vesszőkosarokból, koccintgatunk, kínálgatjuk egymásnak a sütőtök-pálinkát, mellé egy sütőtök lapcsánkat.

SZJN: Nem gondoltam volna, hogy sütőtökből lehet pálinkát főzni!

LRP: Én se gondoltam, de hát miből nem lehet?

HJ: Ez azt jelenti, hogy Nagydoboson jelenleg is készítenek sütőtökpálinkát?

LRP: A fesztiválon kínálgatják ezeket, meg itt a faluban, akik termesztik a sütőtököt, foglalkoznak vele, ők csinálják.

HJ: Milyen programok vannak ezen a fesztiválon?

LRP: Itt már rengeteg foglalkozás, program van a gyerekeknek. Például ugrálóvár, kézműves foglalkozások, a szomszédos településekről bemutatják az ő hagyományaikat, nagyon szép tárgyakat, eszközöket hoznak kiállítani. Van rengeteg akadályverseny, ami a felnőtteknek és a gyerekeknek szól, például a tökgurító verseny vagy a sodrófahajtó verseny, amin az asszonyok szoktak részt venni. Rengeteg program van, ami szórakoztató az egész család számára.

HJ: Nagyon örülünk a sikereknek. Ti gyűjtöttétek a legtöbb pénzt, és azt kívánjuk, hogy jól sikerüljön elkölteni a pénzt, és szép dolgok szülessenek!

LRP: Azon leszünk, igyekszünk. Meghálálunk minden egyes forintot, amit a támogatóink adtak nekünk, amivel hozzájárultak ehhez a dédelgetett államhoz, és itt is szeretném megköszönni tényleg a szervezőknek is. Nekem ez volt az első alkalmam. Le a kalappal mindenki előtt. Szeretnénk gratulálni minden szervezőnek, rendezőnek, még a takarítóknak is.

Forrás: Facebook

Végjegyzet:

[1] Az alábbi szöveg rádiós beszélgetés leirata, sok helyen az élő beszéd spontaneitását és áramlását követi – ezért nyelvileg esetenként kicsit pongyolább.

Szerzők:

Péterfi Ferenc eredetileg Újpalotán népművelő, majd közösségfejlesztő. Később az NMI és jogelődjeinek a Közösségfejlesztői Osztályán dolgozott, majd az osztály vezetője lett. Falusi és városi terepmunkákban vett részt, egyetemi, szakmai és civil képzések oktatója, konferenciák szervezője. A Parola folyóirat alapító főszerkesztője, évekig a Közösségfejlesztők Egyesületének titkára, majd elnöke volt.

Huszerl József közösségfejlesztő, a Pályázatfigyelő (PAFI) főszerkesztője, a Közösségfejlesztők Egyesülete Felügyelő bizottságának elnöke, a Parola *Ajánló a közösségi megoldások köréből* rovatának szerkesztője.

Ajánló a közösségi megoldások köréből

Huszerl József

Minden Parola-számhoz összegyűjtünk egy csokor olyan hírt, amelynek közösség- és társadalomfejlesztési vonzata, érdekessége van. Jó olvasást kívánunk ezekhez is!

A magyar településhálózat-fejlesztés kihívásai és lehetséges irányai

Érdemes számot vetni azzal, hogy a következő stratégiai tervezési időszakban a magyar közigazgatás a településhálózat-fejlesztéssel kapcsolatban milyen kihívásokkal és dilemmákkal néz szembe, figyelemmel a térségi versenyképesség és a jóllét (well-being) szempontjaira. A kihívások körében meghatározható a szuburbanizáció, a főváros európai városhálózatba integrálása, a regionális nagyvárosok szerepkörének kialakulatlansága, a megyeszékhelyek gyengülése, valamint a város és vidék kapcsolatrendszerének rendezetlensége.

Forrás és folytatás: http://real.mtak.hu/145328/1/05_szegvari_66-77_PPB_2022_1.pdf

Megjelent a TÁRSADALMI RIPORT 2022

Az elmúlt harminc év gyakorlatához hasonlóan 2022-ben is új Társadalmi Riport kötetet jelentetett meg a TÁRKI Társadalomkutatási Intézet. Az új tanulmánygyűjtemény a magyar társadalom aktuális állapotáról számol be empirikus vizsgálatok alapján. Sorban a 17. kötetben is arra törekedtek a szerkesztők, hogy a magyar társadalom legfontosabb trendjeit, változásait dokumentálják adatok segítségével.

A Társadalmi Riport 2022 c. kötet nyolc részre tagolódik, a gazdasággal, a demográfiai helyzettel, a társadalom szerkezetével és mobilitásával, a szociális helyzettel és egyenlőtlenségekkel, két egymástól független válság egymásra torlódásának társadalmi hatásainak elemzésével, politikai viselkedéssel és attitűdökkel, valamint a lakosság érték szerkezetével foglalkozik.

Forrás és folytatás: <https://tarki.hu/megjelent-tarsadalmi-riport-2022>

Generációk összefogása két társadalmi probléma kezelésére

Kecskemét 2019-2022. között az URBACT SIBdev Akciótervezési Hálózatban (Action Planning Network – APN) való részvételével kidolgozott egy részmegoldást a város két legégetőbb társadalmi problémájára: az elvándorlásra, ami elsősorban a 18-25 éves kor közötti fiatalokra jellemző és a munkavállalók elöregedésére.

Forrás és folytatás: <https://urbact.eu/magyarorszag/generaciok-osszefogasa-ket-tarsadalmi-problema-kezelesere>

Mondjuk úgy, hogy bocsánatot kért a Tempus Közalapítvány az Emberség Erejévtől

Jogerős, hogy jogellenesen különböztette meg az Emberség Erejével Alapítványt a Tempus Közalapítvány, amiért az elmúlt években egyre inkább NER-közelivé vált Tempusnak sérelemdíjat kell fizetnie és bocsánatot kérnie.

A Tempus bocsánatkérő közleménye tegnap este tíz után jelent meg, a távirati iroda által működtetett, közszereplők, civil és társadalmi szervezetek beküldött állásfoglalásainak, közleményeinek fenntartott oldalon, az MTI OS-on, ami nem képezi az MTI-kiadás részét.

Forrás és folytatás: <https://szabadpecs.hu/2023/02/mondjuk-ugy-hogy-bocsanatot-kert-a-tempus-kozalapitvany-az-emberseg-erejeveltol-unikum/>

Elvisszük hozzád a közélet iskolája képzéseit!

Ahhoz, hogy Magyarországon valódi demokráciában éljünk, szükség van erős közösségekre, szerveződő és jogaikért kiálló emberekre országSZerte – őket támogatjuk OrszágSZerte nevű programunkkal, amit 2022-ben indítottunk.

Az OrszágSZerte program keretében 2022-ben négy vidéki településre vittük el közéleti oktatási programunkat helyi szervezetek segítségével.

Így új formában dolgozunk a Közélet Iskolája küldetéséért: a demokratikus kultúra építéséért, a szerveződéshez szükséges tudás és képességek átadásával.

Forrás és folytatás: <https://kozeletiskolaja.hu/orszagszerte-program/>

Város-vidék kapcsolatrendszer

Felismerve az európai területi együttműködés előnyeit, Szécsény és vonzáskörzete 2019-ben került egyedüli magyarországi mintarégióként az URBACT Food Corridors alprogramjába, melynek kitüntetett célja, hogy organikus módon elősegítse a sok esetben periférikus vidéki és városi alrendszerek egymásra találását, szervesülését, a fenntartható élelmiszertermelés mind szélesebb gazdálkodói körben való elterjesztését. Interjúnk során Bertényi Gábort /Agri Kulti Kutatóműhely/ kérdeztük a Szécsény térségében zajlott Food Corridors akcióról.

Forrás és folytatás: <https://urbact.eu/magyarorszag/varos-vidék-kapcsolatrendszer-minos-egbiztositassal-interju-bertenyi-gaborral>

A fenntartható fejlődés indikátorai Magyarországon, 2022

Az ENSZ és az EU a fenntartható társadalmi-gazdasági fejlődés megvalósítására 17 kiemelt célkitűzést fogalmazott meg. Harmadikban jelenik meg ez a 18 kulcsindikátort tartalmazó füzet, melyben bemutatjuk, milyen folyamatok jellemzik hazánkat az emberi, társadalmi, természeti és gazdasági erőforrások terén. Igazodva a tartalomhoz, a környezettudatosság jegyében a füzetet újrahasznosított papírra nyomtattuk.

Forrás és folytatás: https://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=1078776&p_temakor_kod=KSH&p_lang=HU

Keressen az igényelhető közadatok között!

A Közadatkataszter támogatja a közadatok szélesebb körű újrahasznosítását, amely nagyban hozzájárul a magyarországi kis- és középvállalkozások működésének és szolgáltatásainak digitális transzformációjához, valamint a közigazgatási szervek adatközpontú feladatellátásának megalapozásához. A közadatok újrahasznosítására vonatkozó igények benyújtása és elbírálása a közadatot kezelő közfeladatot ellátó szerveknél történik.

Forrás és folytatás: <https://www.kozadatportal.hu/>

Megjelent az Egyensúly Intézet 2023-as Megatrend Indexe

**Egyensúly
Intézet**

Az [Egyensúly Intézet](#) agytröszt Megatrend Indexe az európai országok hosszú távú sikerét meghatározó trendeket követi nyomon. Célja, hogy bemutassa, hogyan állnak az egyes európai uniós országok – köztük Magyarország – a 21. századot meghatározó globális változásokra való felkészülésben. Az indexben öt globális trend mutatóit vizsgálja az agytröszt. Ezek a trendek az oktatás, a digitalizáció, a környezetvédelem, az egészségügy és a társadalmi kohézió. Magyarország a Megatrend Index eredményei alapján az európai uniós középmezőny alján, a hátsó egyharmad tezején helyezkedik el. Legjobban a társadalmi kohézió tekintetében állunk: itt a 27 uniós tagállam közül a 15. helyen vagyunk...

Az Egyensúly Intézet 2023-as Megatrend Index összefoglalója [itt](#) érhető el.

Szerző:

Huszerl József közösségfejlesztő, a Pályázatfigyelő (PAFI) főszerkesztője, a Közösségfejlesztők Egyesülete Felügyelő bizottságának elnöke, a *Parola Ajánló a közösségi megoldások köréből* rovatának szerkesztője.

Szimulációs társasjáték a közösségszervezésről!

Parola Folyóirat

Milyen lehetőségei vannak egy átlag állampolgárnak, ha sérül az érdeke? Játsszuk el együtt! Egy szimulációs társasjáték segítségével játszva érted meg a közösségszervezést!

Tanoburt egy csendes kisváros, de lakói komoly döntések előtt állnak.

Vajon sikerül-e megbirkózniuk a nem mindennapi feladattal a különböző érdekek kereszttüzeiben?

Fel kell-e áldozniuk történelmi értékeiket egy biztonságosabb jövő érdekében?

Nincs egyetlen jó megoldás, és a válaszok is mindig mások, attól függően, hogy éppen ki játssza pl. a helyi boltos, a régi munkástelepen élő roma asszony, a polgármester vagy épp a

nagyvárosból ide költöző „gyüttment” és a többiek szerepét. Hogyan tudnak a szereplők kooperálni egymással, milyen stratégiák mentén indulnak el, kiket tudnak még mozgósítani, mennyi konfliktust vállalnak az érdekeik mentén. Ugyanakkor a szerepbe bújás és az új nézőpontokból fakadó tanulságok mindig élvezetessé és hasznossá teszik a játékot minden résztvevő számára!

A játék célja: eltérő társadalmi attitűdök, helyzetek, interakciók megismerése, demokratikus eszközök és lehetőségek megismerése, a közösség-szervezés lépéseinek feltárása, érdekérvényesítő képességek fejlesztése, csoportalakítás első lépéseinek megismerése.

Kiknek ajánljuk?

11–16 fős csoportot várunk, akik előbb szívesen kipróbálnák egy szimulációban, hogy a közösség-szervezés eszközei hogyan működhetnek egy valós probléma megoldása során, hogy azután a mindennapokban is könnyebb legyen alkalmazni ezeket az eszközöket!

A játék körülbelül 3–3,5 órát vesz igénybe, és szükség van egy olyan tágasabb teremre, ahol a csoport zavartalanul dolgozhat.

Semmiféle előképzettség vagy tárgyi tudás nem szükséges a játékban való részvételhez, csak nyitottság és kíváncsiság, szándék a problémákon való változtatásra.

Trénereink minden szükséges tudnivalót átadnak és gondoskodnak róla, hogy az esemény élvezetes és élményszerű legyen mindenki számára.

Alsó korhatár: 16 év.

A szimulációt a Civil Kollégium Alapítvány térítésmentesen kínálja fel civil csoportok számára, de köszönettel vesszük, ha adománnyal tudjátok támogatni a munkánk folytatását.

Egy alkalom költsége számunkra 60–80.000 Ft.

Jelentkezz csoportoddal, ha szeretnéd megértetni tagjaiddal, szimpatizánsaiddal a közösség-szervezés módszereit, a nyomásgyakorlás eszközeit!

Ha érdeklődtök a lehetőség iránt, vagy kérdéseitek vannak, várjuk megkeresésüket az alábbi elérhetőségeken:

baranyi.ildiko@cka.hu kepzes@cka.hu

A társasjáték az Erasmus+ projekt keretében valósult meg.

A HÁZ - A Kunbábonyi Közösségi Ház és Képzési Központ létrehozása, működtetése és folyamatos megújításának közösségi története

Mészáros Zsuzsa, Vercseg Ilona

Arra gondoltunk Zsuzsával, hogy egyszer végre meg kell írunk a kunbábonyi Közösségi Ház és Képzési Központ közösségi történetét, azt, amelyik nem a közösségi munka képzéseiről és programokról, szakmafejlesztésről szól, hanem az ezek megvalósulását lehetővé tevő környezet fizikai kialakításáról, fenntartásáról és fejlődéséről gondoskodó emberekről.

Aki először jár Kunbábonyban, annak minden magától értetődő, jelenbeli adottság – sokunknak viszont fejlődéstörténet is. Irányítsuk most tehát figyelmünket a környezetet alakító emberekre. Nem az alapító személyekre, a programvezetőkre, az innovátorokra gondolunk most elsősorban – az ő munkásságuk már ismert és publikált –, hanem azokra, akik az ő elképzeléseiket meg is valósították, miközben nem egyszer maguk is kezdeményezőkké váltak. Megihlette őket a hely szelleme, a Házban, a Parkban, a Kertben sürgölődő emberek véleménye, szolgálatkészsége, akik nem egyszer be is szálltak egy-egy munkafeladat megvalósításába. Mindnyájunkat, akárhanyadszor is vagyunk Kunbábonyban, mindig magával ragad az a közösségiség, ami ezt a helyet jellemzi.

Következzék most kettőnk visszaemlékezése!

Vercseg Ilona:

Sattler Anna barátnőnk így emlékezett meg Tamásról – **Varga A. Tamás** –, kinek makacs elszántságának köszönhető, hogy létre tudtuk hozni és működtetni vagyunk képesek ezt a Házat és környezetét. Anca így gondolt rá az Ő emlékére rendezett konferencián, 2002. szeptember 5-én Kunbábonyban: „Londonban, a Szent Pál-székesegyházban van Cristopher Wren eltemetve. Ő az, aki a templomot tervezte, és a sírján a saját által készített felirat azt mondja, hogy aki meg akar engem ismerni, az nézzen itt körül!

Ez jutott nekem most eszembe. Egyrészt a ti közösségekben kell körülnézni, ha meg akarjuk Tamást ismerni, másrészt itt, Kunbábonyban. Én, aki sokat jártam itt már mindenféle alkalommal – ez alatt a két nap alatt az időjárás is nagyon velünk volt –, ilyen szépnek és ilyen harmonikusnak nem láttam még ezt a helyet. És tényleg, ahogy mondjátok, a háznak minden szegletében ott látom a Tamás gondoskodó keze nyomát.”

Mit végzett Tamás és az utána jövők gondoskodó keze? A bútoroktól az ágyneműig, az evőeszközöktől a fűtőtestekig és kedvező áron beszerezhető építőanyagokig szinte mindent a közösségfejlesztést akkoriban kezdeményező, **Kollégium**nak nevezett országos testülete adott össze és intézett – közülük **Kecskeméthyiné Sedivi Lillára, Keresztesi Jóskára, Markolt (Endre) Bandira és Péterfi Ferire** emlékszem különösebben – mármint Kunbábony vonatkozásában, mert egyébként számos más ügyben is együtt dolgozunk. Közben folyamatosan zajlott a támogatások szervezése, melyben **Huszerl Jóska** és jómagam jártunk élen.

Az egykori elemi iskolára **Polyák Albert** tiszakécskei, Kecskeméten dolgozó népművelő barátunk hívta fel Tamás figyelmét. A **Mózes Ernő**-vezette Kunszentmiklósi Önkormányzat eladná nekünk a házat, ha az közösségi célok megvalósulását szolgálná továbbra is és a helyi emberek is használhatnák – mondta Berci. „Háztűznéző” és tárgyalások után megszületett az egyezség és megszületett a Civil Kollégium Alapítvány Tamás, Jóska és Feri bábáskodásával.

A mai épületet **Csernyus Lőrinc** építész tervezte, Tamás útmutatásait vegyítve saját elképzeléseivel. Tamás addigra már kitanulta a „kunbábonyiságot” a helyiek megismerésétől az avar kagánig és a helyben honos kemencéig. Nem akarta megváltoztatni az épület struktúráját (azért is hívjuk a szobákba vezető folyosók bejáratát I. és II. lakásnak, mert azok az egységek valóban a tanítók lakásai voltak). Tamás és Menyus (Csernyus Lőrinc) modernizálásban

gondolkodott (folyóvíz bevezetése, fürdőszobák kialakítása, gázfűtés, új nyílászárók és egy fedett külső folyosó/tornác megépítése). Olyan modernizációban gondolkodtak, amelyik megtartja és tovább élteni a hely szellemét.

A **Kunszentmiklósi Önkormányzat** jelentős segítséget nyújtott a felújításban. A kivitelezés **Siroki Sándor** vezetésével valósult meg, aki akkoriban az önkormányzat kivitelező-karbantartó kht-ját vezette, s akivel nagyszerű volt együttműködni.

A Ház elkészült, a képzések 1997-ben megkezdődtek, de nem volt csengő, amely a parkban szerteszét kószáló embereket munkára hívta volna. Csengő ma sincs, mert **Sebestyén Sándor** szobrászművész barátunk szerint az túl rideg lett volna, ő inkább egy harangot készített nekünk 1999-ben, melyet azóta is használunk, és nagy becsben tartunk.

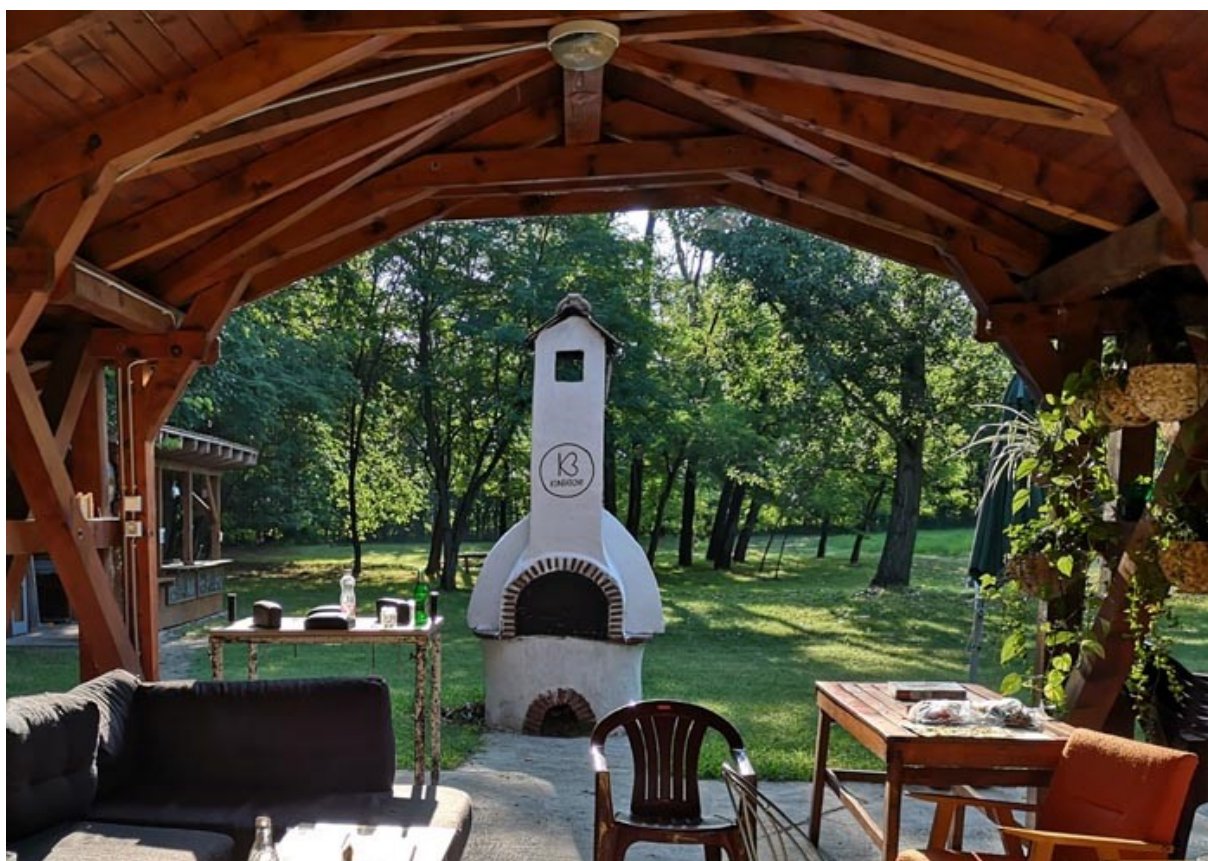
Ekkortájt került sor a kunbábonyi népi építészetet is jelképező, de jó szolgálatot is tevő **kemence** létrehozására is, amelyet egy kecskeméti civil barátunk, **Tóth István** épített fel, az ő ténykedését figyelők köréből jövő jelentős verbális és fizikai közreműködéssel (akik ki is tanulták közben a kemenceépítés csínját-bínját).

A **Parkot** Tamás kezdte el formálni 2000-ben, együtt a **Gyümölcsöskerttel** (mert rendes tanítóknak ugyebár járt gyümölcsöskert is...), ekkor már **Varga Mátéval** együtt.

És hát kellett egy **TETŐ** is az együttlét fölé. **Sattler Anna és Gergely Zsolt** építész barátaink szívesen meg is tervezték a mi közkedvelt nyári együttléteink feletti tetőt, melyet **Sebestyén István** ács és asztalosmester valósított meg.

A továbbiakban kétségtelenül a Komáromból huszonhárom éve ide települő, itt építkező és élő társunk, barátunk, **Mészáros Zsuzsa** az, aki ugyanebben a közösségi szellemiségben segítette Kunbábonyt működtetni, kilábalni a problémákból és folytonosan megújítani. Ő küzdött meg azzal a tengernyi gonddal, amit egy ekkora épület fenntartása és rendeltetészerű működtetése jelent – gyakran pénz nélkül. Anyagilag nagyon nehéz évek voltak a 2000-es évek végi, 2010-től kezdődő időszaké az állami támogatások visszatartása miatt. Nem volt más lehetőségünk, mint az önsegítés. Zsuzsa, aki számos szakmája mellett szövetkezetfejlesztést is tanult, és a közösségi alapú gazdaságfejlesztés egyik vezéregyéniségévé is vált az országban, elkezdte gyakorlatba ültetni elképzeléseit. Korábban, még Tamással, szövetkezetfejlesztési képzést szerveztek a Házban kunbábonyi lakosoknak, amelyet 16-an el is végeztek, és meg is indult néhány szövetkezeti kezdeményezés. A mag tehát el volt vetve.

Mészáros Zsuzsa:

A térségben 1997 óta folyó közösségfejlesztő munka során 2011-ben szociális szövetkezetet alapítottunk, ahogyan azt le is írtam a Parola legutóbbi, 2022/4. számában. [\[1\]](#) A szövetkezet együttműködését a Civil Kollégium Alapítvánnyal lásd ugyanebben a cikkben, és ugyanott a

fordulatot hozó LeMat Kávézó és szálláshely kialakításának és működésének leírását is, csak úgy, mint a Közösségi Öngyógyító Kert és a permakultúra kialakulásának történetét és a tanteremmel és főzéssel kapcsolatos korszerűsítéseket.

Abban a cikkben név szerint nem említettem azokat a nagyszerű embereket, akik akár a szövetkezet tagjaként, akár munkavállalóként, akár barátként részt vettek a fizikai környezet alakításában, az épület belső terének korszerűsítésében, új szolgáltatások létrehozásában és a külső környezet fenntarthatóságot szolgáló és bemutató elemeinek megépítésében.

Akik pedig mindig és mindenben részt vesznek, a következők: **Varsányi Lajos, Kapolcsiné Antal Terézia, Mikulesz Károlyné, Tóth Gézáne, Mikulesz Károly, Garamszegi Balázs, Kapolcsi Gyula, Varsányiné Kalamán Julianna.**

Akik csatlakoztak hozzánk és tehetségükkel egy-egy részt segítettek nekünk szebbé tenni: **Barna Betti, Cserna Krisztina, Sipos Balázs, Varga Máté, Szakács Bence, Janovics Ferenc, Gecse Eszter, Gyemi Ildikó.**

Terveztek és új területeket hoztak az életünkbe a „Kisközösségek Átalakulóban” projekt résztvevői **Tracey Wheatley** vezetésével. A komposzt-toalettet **Tógyi Balázs** tervezte. A

kivitelezésben egy Erasmus projekt keretében 50 külföldi résztvevő munkálkodott. A kerti zuhanyzót **Radev Gergő** tervezte.

A permakultúrát **Márkuly István** és az **Életfa Permakultúra Csoport** hozta el hozzánk, amelyek eredményeként a kert újjáépült, és tavat építettünk.

A LeMat kávézó 2016-ban jött létre (ismertetését ld. a már említett korábbi cikkben!). A tervezésben és kialakításban résztvevők: **Barna Betti** (színek, textíliák tervezése), **Garamszegi Balázs** (bútorok átalakításának tervezése, kivitelezése a kávézóban és szálláshely), **Cserna Krisztina** (tervezés, kialakítás), az akkor még Adacs-Bábony Szociális Szövetkezet tagjai, a kialakításban, átalakításban, berendezésben, közreműködők: **Varsányi Lajos**, **Tóth Gézáné**, **Mikulesz Károlyné**, **Kapolcsiné Antal Terézia**. Én ötletadó voltam, és a kivitelezésben is részt vettem.

A Községi Öngyógyító Kertet 2012-ben kezdte el kialakítani a szövetkezet, kialakításában közülük közreműködtek: **Sipos Balázs**, **Varsányi Lajos**, **Tóth Gézáné** és **Mikulesz Károlyné**. Az Üvegházát 2015-ben építettük. Kivitelezők: **Kapolcsi Gyula**, **Varsányi Lajos**, **Mikulesz Károly**, **Garamszegi Balázs**, **Kapolcsiné Antal Terézia**, **Mikulesz Károlyné** és **Tóth Gézáné**.

2015-ben a ház nyílászáróinak cseréje történt meg az **EMMI** támogatásával. Kivitelező a **Fehér Ablak Kft** volt. Ugyanebben az évben, 2015-ben készült a **kerti konyha** és a **komposzt-toilet** külföldi résztvevők közreműködésével, **Garamszegi Balázs** és **Tógyi Balázs** vezetésével.

A kerti zuhanyzót 2016?-ban **Radev Gergő** építész tervezte. A kivitelezésben közreműködött **Varga Máté**, **Garamszegi Balázs**, **Varsányi Lajos**, **Szakács Bence**, **Janovics Ferenc** és még mások.

A kerti konyha átalakítása 2018?-ban történt **Garden Cafe** -vé. Tervezte és a kivitelezést vezette **Garamszegi Balázs**. Kivitelezők: **Varjú Ferenc**, **Varsányiné Kalamán Julianna**, **Kapocsiné Antal Terézia**, **Gecse Eszter**, **Tóth Gézáné**, **Mikulesz Károlyné**, **Mikulesz Károly** és **Varsányi Lajos**

A Házban 2018-ban vagy 2019-ben készült el az akadálymentesítés két fürdőszobában, rámpa készült a lépcsőre a házhoz való bejutáshoz. E munkákat a Szövetkezet valósította meg.

2022-ben alakítottuk ki a Vegetáriánus Konyhát.

Magamat nem írom mindenhová oda, de mindenbe belekotyogtam...

Ugye jó történet ez is?

Szerzők:

Mészáros Zsuzsa közösségfejlesztő, szövetkezetfejlesztő, tanár. 1992-ben ismerkedett meg a közösségfejlesztéssel, majd hamarosan kapcsolatba került angliai szövetkezetfejlesztőkkel, ami jó alapot adott számára a további tanuláshoz. A közösségfejlesztők között a szövetkezetiség állhatatos képviselőjévé vált. Országszerte sok közösséget segített a közösségi vállalkozásról való gondolkodásban. 1997 óta dolgozik a Felső-Kiskunságban, ahol az utóbbi 10 évben Kunbábonyban, a Civil Kollégium fenntartásának, fejlődésének motorja, a helyi szövetkezet elnöke. A Közösségfejlesztők Egyesületének tagja 1993 óta.

Vercseg Ilona a Közösségfejlesztők Egyesülete tiszteletbeli elnöke és az ELTE Társadalomtudományi Kara Közösségi és Civil Tanulmányok MA szakának egyik alapítója és oktatója. Pályafutását a közösségfejlesztés elméleti és gyakorlati elméleti vonatkozásai határozzák meg, ezek az irányítói helyi fejlesztésekben, elemzésekben és publikációkban, a felnőttképzésben és a felsőoktatási képzésben, s az európai nemzetközi munkában.

Végjegyzet:

[1] Mészáros Zsuzsa (2022): Tíz éve szövetkeztünk – a Kunbábonyi Tízek Közösségi Szövetkezet és a Civil Kollégium. <https://kofe.hu/parola/repertorium/mesaros-zsuzsa-tiz-eve-szovetkezunk-a-kunbabonyi-tizek-kozossegi-szovetkezet-es-a-civil-kollegium/>